

Handläggare
Roger Mellroth &
Maria Thomelius

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2023-01-26

Verksamhetsplan 2023 för Östermalms stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner verksamhetsplan för 2023 inklusive budget och tillhörande bilagor samt överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Nämnden begär omslutningsförändringar om 129,2 mnkr.
3. Nämnden begär för klimatinvesteringar 3,3 mnkr.
4. Nämnden begär för investeringar biologisk mångfald, trädplantering 1,0 mnkr.
5. Nämnden begär för driftåtgärder biologisk mångfald, ängsmark 1,0 mnkr.
6. Nämnden begär för driftåtgärder lokaländamål 1,9 mnkr.
7. Nämnden begär för driftåtgärder kompetensutveckling 0,2 mnkr.
8. Föreslagna resultatenheter samt internpriser för 2023 fastställs.

Jesper Ackinger
Tf. stadsdelsdirektör

Innehållsförteckning

Inledning	4
KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	8
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid	10
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan	12
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	20
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet	26
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	31
KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning	35
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	36
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	39
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	40
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarens hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	41
KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	43
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	44
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	47
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	51
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	54

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	58
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	61
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt	65
Redovisning av ekonomi.....	69
Nämndens ekonomiska förutsättningar	69
Investeringar	73
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	74
Resultatenheter	74
Verksamhetsprojekt (driftprojekt)	75
Budgetjusteringar.....	75
Omslutningsförändringar	76
Medel för lokaländamål.....	76
Övriga ekonomiska redovisningar.....	76
Systematiskt kvalitetsarbete.....	76
Övrigt	79

Bilagor

Bilaga 1: Ekonomi mm Sdn 10

Bilaga 2: Ansökan om budgetjusteringar för särskilda ändamål

Bilaga 3a: Ansökan om kompetensutvecklingsmedel, Mental health first aid

Bilaga 3b: Ansökan om kompetensutvecklingsmedel, Demensutbildning fördjupning

Bilaga 4: System för internkontroll

Bilaga 5: Väsentlighets- och riskanalys samt internkontrollplan 2023

Bilaga 6: Plan för upphandling 2023

Bilaga 7: Kompetensförsörjningsplan Östermalm sdf 2023-2025

Bilaga 8: Handlingsplan mot våldsbejakande extremism Östermalm 2023

Bilaga 9: Lägesbild Samverkansöverenskommelse

Bilaga 10: Lägesbild (sammanfattad) Samverkansöverenskommelsen

Inledning

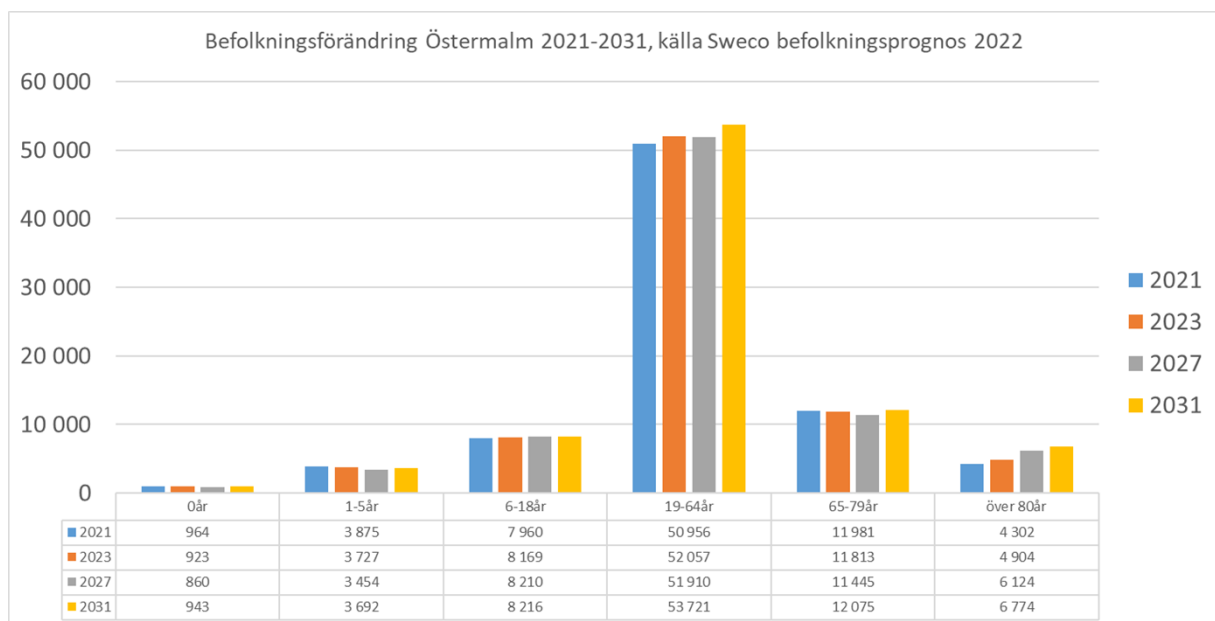
Stadsdelsnämndens uppdrag och ansvarsområden

Stadsdelsnämndens uppdrag är att driva verksamheter med service av god kvalitet för de som bor, och kommer att bo, i stadsdelsområdet samt att, i dialog med invånare och brukare, utveckla den service som ges.

Inom Östermalms stadsdelsområde bodde 80 038 personer den sista december 2021. Enligt Swecos befolkningsprognos förväntas antalet stiga till 81 593 invånare till december 2023. Diagrammet nedan visar den prognostiserade demografiska utvecklingen fram till 2031, uppdelad på olika åldersspann.

Stadsdelsnämnder ansvarar för kommunal förskola, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, socialpsykiatri, individ- och familjeomsorg, konsumentvägledning, fritids- och kulturverksamhet och skötsel av parker.

I enlighet med kommunfullmäktiges beslut föreslås Östermalms och Norrmalms stadsdelsnämnder att läggas samman och från och med 1 juli bilda Norra Innerstaden. I samband med detta kommer en verksamhetsplan för det nya stadsdelsområdet att antas.

Verksamhetsplanens innehåll och disposition

Verksamhetsplanen för Östermalms stadsdelsnämnd anger inriktningen för arbetet under 2023. Planen utgår från kommunfullmäktiges budget och dess tre inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden
2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning.
3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla.

Nämndens arbete för att bidra till måluppfyllelse sammanfattas under respektive inriktningsmål och mål för verksamhetsområdet. Nämndens egna mål konkretiserar arbetet kopplat till verksamhetsområdena. Till nämndmålen finns förväntade resultat som förtydligar vad nämnden avser uppnå och en beskrivning av på vilket sätt nämnden ska arbeta för att nå detta.

Nämndens ekonomiska förutsättningar

- Höjd förskoleschablon med 5,9 procent.
- Höjd ersättning inom vård- och omsorgsboende, äldreomsorgen, med 1,9 procent.
- Höjd ersättning inom hemtjänsten med 1,1 procent.
- Höjd ersättning inom dagverksamhet för äldre med 1,2 procent.
- Höjd ersättning inom gruppboende, daglig verksamhet och korttidsboende för personer med funktionsnedsättning, med 1,2 procent.
- Ökade anslag till individ och familjeomsorgen med 6,7 procent.
- Minskat anslag till ekonomiskt bistånd med 7,7 procent.
- Ökat anslag för stadsmiljö med 11,0 procent.

Östermalms stadsdelsförvaltnings förslag till budget för 2023 är netto 1 703,4 mnkr, vilket är en ökning med 6,5 procent eller 103,2 mnkr jämfört med föregående år. Investeringsbudgeten är 16,6 mnkr. Utgångspunkten för fördelningen av budgeten har varit att följa kommunfullmäktiges tre inriktningsmål. Det har också varit att, utifrån givna budgetramar, arbeta för högsta möjliga kvalitet. Driftbudgeten fördelas till stadsdelsnämnden med hjälp av olika fördelningsnycklar. Inom budgetramen ska nämnden bedriva verksamhet och vid behov göra omprioriteringar. Nämnden omfördelar 6 mnkr för att täcka förskolans höga hyreskostnader.

Nämndens prioriteringar 2023 - utifrån direktiv för samtliga nämnder och bolag **Långsiktigt hållbar ekonomi i en turbulent omvärld**

Nämndens budget ska vara i balans och prognossäkerheten ska fortsatt vara god. Budgetavvikelse som uppstår under året bedöms löpande och åtgärder vidtas vid behov. Nämnden strävar efter en långsiktigt hållbar ekonomi genom effektivt resursanvändande, förenklade och standardiserade processer, en effektiv lokalförsörjning, samlokalisering av verksamheter samt samverkan med andra stadsdelsnämnder.

Nämnden verkar för att verksamheterna ska bedrivas i ändamålsenliga, moderna och area- och energieffektiva lokaler med hög grad av flexibilitet. Östermalms höga hyresnivåer kommer fortsatt att innebära en utmaning. En förskola kommer att avvecklas under året. Nämnden följer fortsatt utvecklingen av barnantal per geografiskt område för att kunna vidta åtgärder som motverkar överkapacitet.

Genom samverkan med andra stadsdelsnämnder stärks nämndens möjligheter att tillgodose olika gruppers behov av insatser. Nämnden samorganiserar verksamhet med Norrmalm och Kungsholmen gällande ekonomiskt bistånd, samhällsvägledning och ungdomsmottagning. Parkmiljöavdelningen är gemensam med Norrmalm och Kungsholmen. Budget- och skuldrådgivningen är gemensam för hela innerstaden, inklusive Södermalm, liksom personligt

ombudsverksamheten och Relationsvårdscentrum.

Klimatpolitiken – hela stadens ansvar

Stockholm ska vara en klimatpositiv stad senast år 2030 och fossilbränslefri år 2040. Stadens organisation ska vara fossilbränslefri senast år 2030. För att bidra till stadens mål kommer nämnden fortsatt arbeta med miljökrav i upphandlingar samt bidra till minskad konsumtion av exempelvis plast och engångsartiklar. Återbruk av möbler och inventarier minskar avfallet och avfall som uppstår källsorteras. Energiförbrukningen ska minska, särskilt under högbelastningstimmar. Biologisk mångfald och andra ekologiska värden i parker och grönområden ska stärkas för att bidra till stadens klimatanpassning. Transporter inom nämndens verksamheter ska vara hållbara.

Innovation, digitalisering och upphandling

Nämndens verksamheter ska hålla hög kvalitet och möta invånarnas behov. Nämnden arbetar, i enlighet med stadens kvalitetsprogram, med ständiga förbättringar genom exempelvis kompetensutveckling, kollegialt lärande, innovation och digitalisering. Digitalisering kan vara ett sätt att underlätta för invånarna i kontakten med nämndens verksamheter. Digitalisering kan också bidra till en mer effektiv välfärd där medarbetare i högre grad kan ägna sin arbetstid åt kärnuppgifterna. Utvecklingen får inte ske på bekostnad av de målgrupper som av olika skäl inte vill eller kan använda digitala verktyg.

Förskolan kommer fortsatt att delta i stadens upphandlingsprocess av en ny Skolplattform. Inom socialtjänsten och äldreomsorgen ska resultaten av det centrala projektet Moderniseringen av sociala system tas tillvara. Utvecklingen av DigiCenters och IT-pedagogernas verksamhet fortsätter i syfte att stödja äldre att använda digitala verktyg samt att stödja äldreomsorgens digitala kompetens och mognad. IT-pedagogernas tjänster erbjuds även till personer med funktionsnedsättning.

Upphandlingar och inköp ska främja kostnadseffektivitet, miljö, klimat och social hållbarhet, samt stävja fusk och oegentligheter i enlighet med stadens program för upphandling och inköp. Stadens totala inköpsvolym är indelat i kategorier och under 2023 blir nämnden kategoriägare för den nya kategorin bemanningstjänster. Uppdraget omfattar bland annat utveckling av övergripande mål, datainsamling, marknadsanalys, totalkostnadsanalys samt att utveckla uppföljningsmodeller. Under året planeras för utbildningsinsatser i direktupphandling och redovisning för chefer och handläggare för att främja kunskap inom inköp och upphandling i den egna organisationen.

Staden som arbetsgivare

Trygga anställningar, god arbetsmiljö och möjlighet att utvecklas inom yrket ger goda förutsättningar för nämndens medarbetare och chefer att göra ett bra jobb. Ett ledarskap präglat av tillgänglighet, kommunikation, tillit och mod bidrar till en kultur som gynnar verksamhetsutveckling, innovation och en god arbetsmiljö. Medarbetarskapet präglas i sin tur av ett aktivt deltagande i verksamhetsutveckling, ansvarstagande utifrån funktion samt att bidra till ett gott samarbetsklimat. Nämnden fortsätter att erbjuda heltid till medarbetare med ofrivillig deltid och ambitionen är fortsatt att andelen timavlönade ska minska. Arbetet i den partsgemensamma arbetsgruppen ”Trygga anställningar” med fackliga representanter och

chefer fortsätter under året.

Samverkan för en trygg och säker stad

Nämnden samverkar med bland andra polis, skolan, näringslivet och civilsamhället för att stärka det lokala trygghets- och säkerhetsarbetet. Arbetet omfattar såväl situationell som social prevention och tar sin utgångspunkt i stadens trygghetsprogram. Inom ramen för samverkansöverenskommelsen med utbildningsförvaltningen och polisen görs en gemensam orsaksanalys och parterna enas om inriktning, fokusområden, mål och uppföljning för det lokala arbetet under året. Platssamverkan kring Stureplan-Östermalmstorg, Strandvägen och Karlaplan kommer att fortgå. Dialogen med invånarna är central och synpunkter via synpunktportalen, trygghetsvandringar och medborgarförslag analyseras kontinuerligt för att identifiera platser, parker och grönområden som upplevs som otrygga för att där genomföra trygghetsåtgärder.

Samverkan för trygga barn och ungdomar med rättvisa livsvillkor

Genom att värna om den pedagogiska kvaliteten och det kompensatoriska uppdraget kan förskolan tidigt identifiera behov av åtgärder och insatser. Förskolan ger ledning och stimulans till alla barn samt uppmärksammar de barn som är i behov av särskilt stöd för att kunna anpassa undervisningen.

Den lokala samverkansöverenskommelsen med utbildningsförvaltningen tydliggör gemensamma åtagande och skapar struktur för samverkan mellan socialtjänst, förskola och skola. Samverkan är en del i det förebyggande arbetet med att uppmärksamma barn som far illa och kunna erbjuda tidigt stöd. Riktlinjer för övergången mellan förskola och skola skapar goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet för barnen. För barn i behov av särskilt stöd finns en strukturerad samverkan, BUS, med utbildningsförvaltningen och vårdaktörer inom Region Stockholm. Elever med problematisk skolfrånvaro kan erbjudas samordnat stöd från skola och socialtjänst genom skolsocialt team.

Nämndens öppna fritidsverksamhet bidrar till att stärka skyddsfaktorer och jämna ut livsvillkor för barn och unga i stadsdelsområdet. Alla unga ska känna sig välkomna till fritidsverksamheten. Genom samverkan med Kungsholmen och Norrmalm erbjuds Tre Liljor för unga med funktionsnedsättning och hbtqia+-hänget Lili.

Ett Stockholm med hållbar tillväxt

Nämnden bidrar till hållbar tillväxt genom sitt arbete med att skapa ett företagsvänligt stadsdelsområde med goda förutsättningar för näringslivet. En del i arbetet sker i samverkan med Stockholm Business Region AB. Trygga och attraktiva stadsmiljöer är avgörande för ett fungerande näringsliv i hela staden. I enlighet med stadens näringslivspolicy har stadsdelsnämnderna en viktig roll i arbetet med att stärka företagarperspektivet i det lokala trygghetsarbetet. Som en del i detta kommer nämndens arbete med platssamverkan att fortgå.

Stockholm som kulturellt centrum

Nämnden arbetar för att erbjuda ett varierat kultur-, idrotts- och fritidsutbud tillgängligt för alla. Inom nämndens verksamheter för förskola, fritidsverksamhet, öppna mötesplatser och boenden erbjuds ett varierat utbud av kultur och fritidsaktiviteter som genomförs för, med och

av verksamheternas deltagare. Ekonomiskt stöd fördelas årligen till ideella föreningar som kompletterar nämndens verksamheter. Östermalms parker och grönområden utvecklas för att främja livskvalitet och hälsa genom att underlätta för sociala aktiviteter, utomhusvistelse och vardagsmotion. I syfte att stärka möjligheten till lek i parkerna på Östermalm kommer flera upprustningsprojekt av lekplatser pågå under året. För att bidra till förbättrad tillgänglighet kommer markbeläggning och passager till parklekar och utegym i parkerna ses över.

Samverkan för ökat bostadsbyggande och en hållbar stadsutveckling

Nämnden deltar i stadsbyggnadsnämndens, exploateringsnämndens och trafiknämndens arbete med utvecklingen av stadsdelsområdet i allmänhet och Norra Djurgårdsstaden i synnerhet. I arbetet framförs nämndens behov av förskola, specialbostäder, äldreomsorg, idrottsplatser, parker och grönområden tidigt i stadsplaneringen. Nämnden bistår, genom regionala boendepplaner, i stadens arbete för att tillgodose tillgången till särskilda boendeformer för äldre och grupp- och servicebostäder för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. Nämnden bidrar även i arbetet med att inom ramen för SAMS samplanera utbyggnaden av nya skol-, idrotts- och förskolelokaler.

Genom deltagande i styrgruppen Grönare Stockholm, som leds av stadsträdgårdsmästaren, bidrar förvaltningen till samordningen av stadens gröna värden, samt skötsel och förvaltning av dessa. Nämnden arbetar aktivt för att Norra Djurgårdsstaden ska förbli ett föredöme inom hållbar stadsutveckling. Förvaltningen leder fokusgruppen Leva och bo som arbetar utifrån de mål som finns i Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden.

En hållbar och demokratisk stad

Nämnden bidrar genom sina verksamheter till en stad som är öppen, jämställd och demokratisk. Alla människors lika värde och rättigheter är centrala. Nämnden ska möjliggöra för barn och ungdomar att komma till tals och påverka stadens verksamheter. Boende i stadsdelsområdet ska ges möjlighet till inflytande och delaktighet i lokalsamhällets utveckling. I syfte att öka förutsättningarna för delaktighet ska fler sätt att samla in förslag, synpunkter och upplevelser identifieras. Nämndens samarbete med pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor, liksom trygghetsvandringarna, är viktiga i arbetet att utveckla verksamheterna. Nämndens arbete bidrar till de globala målen i Agenda 2030 inom flera områden. Arbetet beskrivs under respektive verksamhetsområdesmål. Arbetet med frågor kring barns rättigheter, jämställdhet, nationella minoriteters rättigheter, hbtqi-personers rättigheter, rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt klimatomställningen sammanfattas under mål 3.7.

KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Fritidsverksamheten och parklekarna bidrar till att stärka skyddsfaktorer och jämna ut livsvillkor för barn och unga i stadsdelsområdet. Under året kommer det pedagogiska och kulturella innehållet i parklekarna att synliggöras genom en vidareutveckling av minikulturfestivalen. Utemiljöerna ska utvecklas med stöd av stadsdelens Lekvärdesfaktor. Det ekologiska och hållbara perspektivet i parklekarna kommer att förstärkas genom bland

annat miljö- och klimatsmarta material, återbruk och odlingslådor. Fritidsverksamheten ska utvecklas utifrån ungdomarnas behov och önskemål och utbudet av aktiviteter ska breddas för att locka fler besökare. Alla ska känna sig välkomna till verksamheten och det inkluderande arbetet ska fortgå. Förutsättningarna för att etablera en fritidsgård i Hjorthagen eller Norra Djurgårdsstaden kommer att undersökas.

Östermalms kommunala förskolor ska vara trygga, säkra och hålla hög pedagogisk kvalitet. Alla barn i förskolan ska ges det stöd de behöver för att lära och utvecklas i en likvärdig förskola som är tillgänglig för alla. För att uppnå detta bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med skollag och läroplan. I arbetet med barn i behov av särskilt stöd används metoder som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Språkutveckling prioriteras för att stärka barnen inför den fortsatta utbildningen och för ett livslångt lärande. Kvaliteten i språkundervisningen kommer att följas upp och utvecklas med stöd av vår språkmatris. Kompetensstödet kommer att utvecklas för arbetet med att vidareutveckla tillgängliga baslärmiljöer. Nämnden kommer fortsatt att tillhandahålla öppna förskolor med generösa öppettider och trygga vuxna förebilder. Under året kommer öppna förskolan att fokusera på att främja barns och vårdnadshavares intresse för olika former av språkutvecklande aktiviteter från tidig ålder.

Barn och vuxna ska erbjudas stöd och omsorg utifrån den enskildes behov. Förebyggande arbete och tidiga kunskapsbaserade insatser bidrar till att skapa goda uppväxtvillkor för barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt. Alla, oavsett funktionsförmåga, ska ha möjlighet att leva ett självständigt liv och delta på likvärdiga villkor i samhället. Brukarperspektiv och den enskildes inflytande över det egna stödet är centralt. Arbetet för att stärka barns förutsättningar att vara delaktiga i sin utredning ska fortgå under året.

Äldre ska ges möjlighet att leva ett självständigt liv, erbjudas förebyggande och sociala aktiviteter och vid behov en individanpassad vård och omsorg av hög kvalitet. Nämndens arbete samlas under den övergripande målbilden om en Äldrevänlig stad och framtidens äldreomsorg. Arbetet förutsätter en aktiv målgruppsdialog och att äldre ges inflytande i utvecklingen av insatser och arbetssätt. Nämnden fortsätter arbetet med att ge äldre stöd att använda digitala verktyg för aktivitet, information och påverkan. För att nå ut till fler ska nämndens samverkan med civilsamhället utvecklas. Samverkan med Region Stockholm kommer att vidareutvecklas utifrån genomförd kartläggning och med den äldres individuella behov i fokus.

Inom förskolor, öppna förskolor, parklekar, fritidsverksamheter, öppna mötesplatser och boenden erbjuds ett varierat kultur-, idrott- och fritidsutbud som genomförs för, med och av verksamheternas deltagare. Verksamheten tillhandahålls i trygga och jämställda miljöer och erbjuder en hög kvalitet och professionell kultur som genomförs både i egen regi och i samverkan med civilsamhället. Ekonomiskt stöd fördelas årligen till ideella föreningar som kompletterar nämndens verksamheter. Syftet är att uppmuntra och stödja invånare att i organiserade former påverka och engagera sig ideellt i exempelvis socialt eller kulturellt arbete.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid

En meningsfull fritid främjar långsiktig hälsa, lärande och sociala förmågor. Nämndens fritidsverksamhet och parklekar bidrar genom sina verksamheter till att stärka skyddsfaktorer för barn och unga och jämna ut livsvillkor. Fritidsgården Humlanhuset och de fyra parklekar som finns inom stadsdelsområdet har generösa öppettider och ett väl fungerande samarbete med förskolor, öppna förskolor, skolor, fältassistenter, ideella verksamheter och kulturaktörer. I enlighet med stadens kvalitetsprogram utvecklas verksamheterna utifrån barns och ungas behov och förväntningar.

Parklekar erbjuder barn och unga en mötesplats med pedagogiskt och kulturellt innehåll

Parklekarna på Östermalm ska vara mötesplatser med trygga vuxna förebilder. Nämnden ska under året samverka med kulturnämnden i framtagandet av en parkleksstrategi för utveckling av verksamheten. Strategin kommer att vara ett viktigt verktyg för utvecklingen av det pedagogiska och kulturella innehållet samt miljöerna. I arbetet ska barnens tankar och åsikter efterfrågas och tas tillvara. Under året planerar parklekarna att synliggöra sitt pedagogiska och kulturella innehåll genom att vidareutveckla minikulturfestivalen samt utveckla utemiljöerna med stöd av stadsdelens Lekvärdesfaktor. Det ekologiska och hållbara perspektivet ska förstärkas genom bland annat miljö- och klimatsmarta material, återbruk och odlingslådor.

En rik och meningsfull fritid för barn och unga

Nämndens öppna fritidsverksamhet ska utgöra en trygg och jämställd mötesplats som erbjuder unga möjligheter till en rik och meningsfull fritid. De ungas behov och förväntningar ska mötas och deras röster ska tas tillvara och användas för att utveckla verksamheterna. Under året ska arbetet med att bredda utbudet genom mobila och digitala aktiviteter fortgå, bland annat i samverkan med föreningslivet. Med utgångspunkt i stadens strategi för fritids- och ungdomsgårdar arbetar nämnden för att systematiskt utveckla och höja kvalitén i verksamheten. All verksamhet ska präglas av ett inkluderande arbete, både avseende innehåll och miljö, för att alla unga ska känna sig välkomna. De aktiviteter som erbjuds ska bidra till att locka fler tjejer, unga med funktionsnedsättning och unga hbtqia+-personer. Genom samverkan med Kungsholmen och Norrmalm erbjuds Tre Liljor för unga med funktionsnedsättning och hbtqia+-hänget Lili. Under året ska förutsättningarna för att etablera en fritidsgård i Hjorthagen eller Norra Djurgårdsstaden undersökas.

Agenda 2030

Forskning visar att de barn och unga som har en aktiv fritid skattar sin hälsa som bättre. En meningsfull fritid är därmed ett viktigt bidrag till mål 3, God hälsa och välbefinnande. Det är känt att färre ungdomar än barn tar del av kultur- och fritidsaktiviteter samt att färre med låg socioekonomisk bakgrund och färre med funktionsnedsättning gör det. Deltagandet utifrån kön är inte heller helt jämställt i de olika verksamheterna. Under 2023 fortsätter därför arbetet för att nå de grupper som idag inte nås av annan fritidsverksamhet. På så sätt bidrar arbetet även till mål 5, Jämställdhet och mål 10, Minskad ojämlikhet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kulturnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med fastighetsnämnden utforma en strategi för användande och utveckling av parkleksverksamheten och användning av parkleksbyggnader	2023-01-01	2023-06-30

Nämndmål: 1.1.1 Östermalms parklekar erbjuder barn och unga en mötesplats med pedagogiskt och kulturellt innehåll

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Verksamheten har generösa öppettider och trygga vuxna förebilder.
- Verksamheten erbjuder ett pedagogiskt och kulturinriktat innehåll.
- Barns och ungas tankar och åsikter efterfrågas och tas tillvara för att planera och utveckla verksamheten.
- Utemiljöerna utvecklas med stöd av stadsdelens Lekvärdesfaktor.
- Det ekologiska och hållbara perspektivet i verksamheten förstärks.

Förväntat resultat

Parklekarna är fortsatt välbesökta och barn och unga ges möjlighet att påverka verksamhetens innehåll. I verksamheten används återbruk, miljösmarta material och odlingslådor. Lekvärdesfaktorn bidrar till utvecklingen av utemiljöerna. Minikulturfestivalen lockar många besökare.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Det ekologiska arbetet i parklekarna utvecklas genom miljösmarta material, återbruk och odlingslådor.	2023-01-01	2023-12-31
Minikulturfestival anordnas i parklekarna i samband med stadens kulturfestival i augusti.	2023-01-01	2023-09-30
Parklekarnas utemiljöer utvecklas med stöd av stadsdelens framtagna Lekvärdesfaktor.	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: 1.1.2 Barn och ungdomar inom stadsdelsområdet har en rik och meningsfull fritid

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Inom fritidsverksamheten möta ungas behov och levnadsmönster, bland annat genom att vidareutveckla försök med mobil och digital verksamhet.
- Ta tillvara och använda barns och ungas röster för att utveckla verksamheterna.
- Verka för att fler barn och unga som önskar kan delta i fritidsaktiviteter. Fysisk aktivitet och rörelse ska främjas.
- Utforma aktiviteter för att vara tillgängliga för barn och unga med funktionsnedsättning.
- Erbjuda fritidsverksamhet och mötesplatser för unga hbtqi-personer.
- Ha ett nära samarbete med andra aktörer som arbetar förebyggande, så som exempelvis

socialtjänsten, civilsamhället och fältassistenter.

- Arbeta efter Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar.

Förväntat resultat

Unga ges möjlighet att vara delaktiga i att utforma aktiviteter och påverka verksamheten. Verksamheter som riktar sig mot unga med funktionsnedsättning och unga hbtqia+personer erbjuds. Aktiviteter som främjar rörelse och fysisk aktivitet erbjuds. Fler unga besöker fritidsverksamheten och deltar i aktiviteterna.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Undersöka förutsättningarna för att etablera en fritidsgård i Hjorthagen eller Norra Djurgårdsstaden.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan

Nämnden bidrar till fullmäktiges mål genom att arbeta för att Östermalms kommunala förskolor är trygga, säkra och håller hög pedagogisk kvalitet. Varje barn ska ges möjlighet att nå sin fulla potential i en likvärdig förskola av hög pedagogisk kvalitet baserad på trygghet och omsorg i en stimulerande miljö. Förskolorna ska vara tillgängliga för alla barn och alla barn ska ges det stöd och den stimulans de behöver för att lära och utvecklas utifrån sina förutsättningar. Förskolan ska lägga grunden till det livslånga lärandet och därmed ge alla barn möjlighet till en bra start i livet.

I utbildningen blandas olika lärande- och uttrycksformer för att bilda en meningsskapande helhet för barnen. Barnens kreativitet, nyfikenhet och självkänsla främjas genom leken. Leken har en central plats i utbildningen och utgör grunden för barnens utveckling, lärande och välbefinnande. Utbildningen utgår alltid från barnens perspektiv. Högläsning, kultur och skapande ges gott om utrymme. Ett temainriktat arbetssätt bidrar till att barnens lärande blir mångsidigt och sammanhängande inom läroplansuppdraget med fokus på bland annat normer och värden, språk och kommunikation samt matematik, naturvetenskap och teknik.

Förskolan ska ge varje barn likvärdiga chanser och genom det kompensatoriska uppdraget kan förskolan identifiera behov av tidiga insatser. Enligt skollag och förskolans läroplan, Lpfö18, ska alla barn ges den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt. För de barn som är i behov av särskilt stöd är det viktigt med tidiga och individanpassade insatser. Samverkan med socialtjänsten är central i det förebyggande arbetet och för att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa.

All planering ska utgå från barnens behov, barngruppens sammansättning, utbildningens innehåll, lokalernas utformning och den pedagogiska kompetensen. I samtliga barngrupper sker förskollärlärd verksamhet. Barnen organiseras i mindre grupper under större delen av dagen, särskilt när barnen möter något nytt eller i en aktivitet som kräver en lugn miljö.

Barnens framtid värnas genom lärande om hållbar utveckling. Våra förskolor ska vara kemikaliesmarta där skadliga material och plaster fasas ut. Maten ska vara klimatsmart och

matsvinnet minskas.

Östermalms kommunala förskolor strävar efter gemensamma utgångspunkter och arbetssätt för en ökad likvärdighet mellan förskolorna och förskoleområdena. Östermalms kommunala förskolor har därför en gemensam pedagogisk plattform med syftet att bidra till en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller hög pedagogisk kvalitet. I plattformen finns bland annat gällande styrdokument samt ramar och utgångspunkter som gäller för Östermalms kommunala förskolor.

En god kompetens-, chefs- och personalförsörjning och bra arbetsvillkor för medarbetarna är centrala förutsättningar för en välfungerande förskola. Detta beskrivs dels under mål 3.4, dels i det följande under pedagogisk utvecklingstid, kompetensutveckling och kollegialt lärande.

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt stadens kvalitetsprogram ska ett hållbart, väl avvägt och balanserat kvalitetsarbete som ger effekt över tid främjas. Det systematiska kvalitetsarbetet i förskolan syftar till att skapa en hög pedagogisk kvalitet och likvärdighet i den utbildning barnen möter. Huvudman och enheter ska systematiskt och kontinuerligt följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen. I juli 2022 infördes förtydliganden i Skollagen gällande det systematiska kvalitetsarbetet. Tilläggen i lagen förtydligar huvudmannens och enheternas ansvar för att analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.

Förvaltningen har påbörjat utarbetande av former för kvalitetsdialoger med varje förskoleområdes ledningsgrupp. I dialogerna sker en fördjupande analys med fokus på de kvalitativa dimensionerna. Till kvalitetsdialogerna finns ett framtaget metodstöd med fokusområden och tillhörande indikatorer. Metodstödet kan fungera som stöd för förvaltningens genomförande av dialoger men även som stöd vid rektorernas självskattning för att kartlägga sitt nuläge inför en analys. Metodstödet utgår från de framgångsfaktorer för effektiv skolutveckling som Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten samt Skolforskningsinstitutet tagit fram och som kommer ligga till grund för skolmyndigheternas regelbundna huvudmannadialoger.

Kvalitetsdialogernas utfall för 2022 visar att metoder och stöd till rektorerna behöver vidareutvecklas samt implementeras för att ytterligare stärka det systematiska kvalitetsarbetet med fokus på att öka likvärdigheten inom och mellan förskolor. Det handlar bland annat om att ge stöd i arbetet med databearbetning och analys inom ramen för det pedagogiska ledarskapet. I arbetet kommer särskilt fokus under året vara utvecklandet av de pedagogiska lärmiljöerna samt planering och uppföljning av undervisningen. I allt utvecklingsarbete behöver det kollegiala lärandet stärkas.

Språkutveckling

Språkutvecklingen prioriteras fortsatt för att stärka barnen inför den fortsatta utbildningen i grundskolan och ett livslångt lärande. Östermalms kommunala förskolor har, i syfte att stärka barns språkutveckling, tagit fram en språkmatrix för bedömning av kvaliteten i den undervisning barnen möter inom språk. Matrisen bygger på forskning, är beprövad och

avstämd mot Skolverkets obligatoriska bedömningsmaterial Hitta språket som används i förskoleklass för att kartlägga barnens språkliga förmåga när de kommer till förskoleklassen. Matrisen förväntas bli ett användbart redskap i övergången till förskoleklassen, där fokus på språkutvecklingen förstärkts.

Under hösten 2022 inleddes implementeringen av matrisen i förskoleområdena genom föreläsningar för att öka kunskapen om materialet och om språkutvecklande undervisning. Dessutom har kollegialt lärande i arbetslagen med stöd av matrisen påbörjats och kommer att fortsätta under året för att pedagogerna ska behärska arbetssättet fullt ut. Språkmatrisen kommer också att utgöra stöd och underlag för pedagogernas lärloggar för att i förlängningen förbättra kommunikationen med vårdnadshavarna vad gäller synliggörandet av barnens lärande.

Lärmiljöerna

Att utveckla en tillgänglig lärmiljö innebär att utforma den pedagogiska, fysiska och sociala miljön i relation till barns lärande. Arbetet med tillgänglig lärmiljö utgör navet i förskolornas kvalitetsarbete, i det pedagogiska utvecklingsarbetet och som ett stöd för likabehandlingsarbetet. Lärmiljöerna i stadsdelens förskolor får sammantaget höga resultat över tid i förskoleundersökningarna, men det finns variationer inom och mellan förskolorna. Under 2022 genomfördes därför en genomlysning av lärmiljöerna i samtliga av förvaltningens förskolor. Genomlysningen ingick sedan som underlag i kvalitetsdialogerna, och resulterade i efterfrågan på ett gemensamt underlag för vad som ska utgöra basnivå i tillgängliga lärmiljöer. Under året kommer förskoleområdena att ges stöd i utvecklingen av tillgängliga och pedagogiskt utformade baslärmiljöer. Förvaltningens funktionsprogram används bland annat vid nyproduktion och ombyggnation. I programmet ingår även en lekvärdesfaktor som bygger på nio kvalitetsaspekter som kan användas för att göra en kvalitativ bedömning av förskolegårdens lekvärden vid uppföljning och revidering av befintliga gårdars utemiljö samt vid nybyggnation. Materialet utgör därför ett viktigt underlag i arbetet med de fysiska lärmiljöerna.

Barnhälsa

Genom att värna om den pedagogiska kvaliteten och det kompensatoriska uppdraget kan förskolan tidigt identifiera behov av åtgärder och insatser. För att lärande ska kunna ske på bästa sätt behöver barnet känna sig tryggt i förskolan, kunna kommunicera och ha hälsan. Barnet behöver även uppleva delaktighet, meningsfullhet och motivation i förskolan. Sammanhangen i förskolan måste också vara begripliga, förutsägbara och konkreta för barnet. Utöver detta är samverkan och dialog med vårdnadshavare viktigt för att det ska fungera på bästa sätt för barnet.

Förskolornas arbetslag ska uppmärksamma samt ge ledning och stimulans till alla barn samt särskilt stödja de barn som av olika skäl behöver det i sin utveckling. Inom ramen för barnhälsa i Östermalms kommunala förskolor finns därför utarbetade rutiner för detta. Rutinerna innebär medvetet och systematiskt arbete med generella och specifika åtgärder relaterade till förskolans uppdrag. Arbetet grundas i forskning och evidensbaserade metoder. I arbetet ges förskolorna specialpedagogiskt stöd av stadsdelens samordnare för barnhälsa och

en pedagogisk handledare, båda specialpedagoger. Stödet riktar sig dels till skolledning, dels till arbetslag och sker genom exempelvis nätverk, handledning och observation.

Pedagogisk utvecklingstid

Med pedagogisk utvecklingstid avses dels förskollärares individuella planeringstid, dels gemensamt planeringsarbete och kollegialt lärande tillsammans med kollegor och arbetslag. Syftet med utvecklingstiden är att nå en hög kvalitet i undervisningen som främjar barnens utveckling och lärande inom ramen för läroplanens uppdrag. Planeringstid är en förutsättning för att förskollärare ska kunna leda arbetslaget i att genomföra undervisningen, planering, uppföljning och utvärdering utifrån läroplanen. Den pedagogiska utvecklingstiden ger också förutsättningar för en god arbetsmiljö och kollegialt lärande. Det treåriga utvecklingsarbete som påbörjades under hösten 2022 utifrån Huvudöverenskommelsen HÖK 21 om förskollärares planeringstid fortsätter under året. Rektorer och de fackliga organisationerna samarbetar med målsättningen att nå en ändamålsenlig och stadsdelsgemensam ram för den pedagogiska utvecklingstiden.

Kompetensutveckling och kollegialt lärande

Stadens kvalitetsprogram betonar vikten av strukturer för lärande och erfarenhetsutbyte. Under året fortsätter det kollegiala lärandet i rektorsgruppen i syfte att stärka det pedagogiska ledarskapet med fokus på utbildningens förankring i forskning och beprövad erfarenhet. Lärandet sker genom reflektion över den egna praktiken utifrån forskning, sina egna och andras erfarenheter, men också genom att dela och pröva sina erfarenheter, metoder och arbetssätt i det pedagogiska ledarskapet och det systematiska kvalitetsarbetet.

Det finns ett behov av ett nätverk för de biträdande rektorernas kollegiala lärande. Under 2023 planeras därför för att utöka det befintliga barnhälsanätverket för biträdande rektorer med kollegialt lärande inom olika aktuella verksamhetsfrågor i syfte att stärka de biträdande rektorerna i sina uppdrag.

I ledningssystemet, som inkluderar skolledningarna och avdelningsstödet, kommer fokus fortsatt vara på att stärka alla skolledare i såväl det pedagogiska ledarskapet som det systematiska kvalitetsarbetet.

Förskollärares och barnskötarnas kompetens är avgörande för kvalitetsutvecklingen i förskolan. Under 2023 sker kompetensutveckling för att stärka kvaliteten i planering och uppföljning av undervisningen samt systematisk dokumentation gällande barngruppens respektive det individuella barnets utveckling och lärande. Utöver detta ska kompetensstöd ges i arbetet med att utforma tillgängliga baslärmiljöer. Genom uppföljningen av arbetet med språkmatrixen fångas eventuella stöd- och kompetensutvecklingsbehov upp.

Stadsdelen kommer samverka med förskolenämnden i utvecklingsarbetet för att erbjuda barnskötare möjlighet att vidareutbilda sig till förskollärare samt utbildade barnskötare möjlighet att vidareutbilda sig till barnskötare med gymnasieexamen.

I förvaltningens stadsdelsövergripande köksnätverk inriktas årets kompetensutveckling för kockarna mot matsvinn samt ekologisk, vegetarisk och klimatsmart mat.

Övergång från förskola till skola

Utvecklingsarbetet utifrån utbildningsförvaltningens Riktlinjer för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem i Stockholms stad, som reviderades 2022, fortgår under 2023. Riktlinjerna ska bidra till att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet för de blivande skolbarnen.

Varje stadsdel ska utifrån riktlinjerna ta fram en lokal handlingsplan. Östermalm har tillsammans med Norrmalm påbörjat arbetet med att ta fram en gemensam handlingsplan. I det arbetet undersöker Östermalm, Södermalm och Norrmalm möjligheten till en gemensam struktur för den lokala handlingsplanen. Syftet är att underlätta samverkan med grundskolans organisation där berört grundskoleområde omfattar dessa tre stadsdelar.

De barn som haft extra stöd i förskolan och/eller kan komma att behöva det i skolans verksamheter är en prioriterad grupp som ska ägnas särskild uppmärksamhet vid övergången mellan förskola och skola. För barn som behövt eller kan förväntas behöva extra stöd ska individuella överlämningssamtal genomföras där förskola, skola och vårdnadshavares deltagande eftersträvas – alternativt att de ger sitt godkännande.

Dialogen mellan förskola och skola ska ha fokus på vilka insatser, arbetssätt och metoder barnen mött och vilka kunskaper de har utvecklat i förskolan där särskilt fokus ska ligga på att synliggöra och beskriva det språkutvecklande arbetet i mötet med skolan. Förskolan behöver ta hänsyn till vad barnen kommer att möta i förskoleklassen för att ge förutsättningar att förbereda för detta. Östermalms språkmatrix kommer därför att ligga till grund för dialogen mellan förskola och skola om språkundervisningen.

Samverkan

I förskolans samverkan med socialtjänsten fortsätter arbetet med att förebygga att barn far illa och att utsatta barn stöttas, se vidare mål 1.3. Under 2023 kommer socialnämnden och förskolenämnden tillsammans med stadsdelarna utveckla formerna för samarbetet mellan socialtjänsten och förskolan i syfte att tidigt upptäcka barn som riskerar att fara illa. Förskolans samverkan med socialtjänsten inriktas på Östermalm mot att stärka förskolans främjande och förebyggande arbetsformer.

Förskolan fortsätter att tillsammans med äldreomsorgsavdelningen aktivt arbeta för att skapa förutsättningar för möten över generationsgränserna. Samarbetsprojektet, som startade under hösten 2022 med fokus på lek förr och nu, utökas med naturvandringar för barn och äldre.

Öppna förskolan

Öppna förskolorna på Östermalm ska fortsatt vara mötesplatser med generösa öppettider och trygga vuxna förebilder. De öppna förskolornas arbete kommer under 2023 att fokusera på att främja barns och vårdnadshavares intresse för olika former av språkutvecklande aktiviteter. Det sker bland annat med stöd av Kulturrådets satsning Läs tillsammans. Syftet är att motivera vårdnadshavare att genom högläsning, rim och ramsor stimulera sina barns språkutveckling från tidig ålder.

Agenda 2030

Förskolans uppdragsfokus är att genomföra en utbildning som lägger grunden för ett livslångt lärande. Utbildningen ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn. Utbildningen ska också

utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Arbetet med att nå verksamhetsmålet ansluter därmed väl till mål 4 i Agenda 2030, God utbildning för alla. Förskolornas arbete kring fysisk aktivitet är direkt kopplat till mål 3, God hälsa och välbefinnande.

Vad gäller mål 5, Jämställdhet, arbetar förskolorna med barnens lika möjligheter oberoende av till exempel kön. I förskolorna pågår ett löpande utvecklingsarbete för att ett normmedvetet och normkritiskt förhållningssätt ska råda bland personalen. I förskolans uppdrag ingår också att främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Utbildningen ska genomföras i demokratiska former och lägga grunden till ett växande intresse och ansvar hos barnen för att aktivt delta i samhället och för en hållbar utveckling. Därmed arbetar förskolan aktivt med normer och värden som ryms inom målområde 16, Fredliga och inkluderande samhällen.

Förskolans arbete för minskat matsvinn, kemikaliesmarta och giftfria miljöer samt klimatsmarta måltider överensstämmer med Mål 12, Hållbar konsumtion och produktion. Ett delmål under mål 12 handlar om hållbar livsstil. Detta kan tillsammans med delmålet ökad kunskap och kapacitet för att hantera klimatförändringarna under Mål 13, Bekämpa klimatförändringarna, knytas till förskolans uppdrag. Förskolans läroplan betonar att utbildningen ska väcka intresse för och kunskaper om hållbar utveckling – såväl ekonomisk och social som miljömässig. Både ett långsiktigt och globalt framtidsperspektiv ska synliggöras och en positiv framtidstro ska prägla utbildningen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	33 %	33 %	Tertial
 Antal barn per grupp	15	15	Tertial
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	Tertial
 Förskollärartäthet	15,5 st	15,5	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden samt i samråd polis och boende verka preventivt för att öka tryggheten i skolan. Den samverkan ska ske på samma sätt gentemot fristående skolor	2023-01-01	2023-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla stödet till elever med funktionsnedsättningar som går ut gymnasieskola och gymnasiesärskola	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: 1.2.1 Varje barn i Östermalms kommunala förskolor utvecklar sina förmågor och sitt kunnande i en utbildning med hög pedagogisk kvalitet

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Utbildningen och undervisningen utgår från en helhetssyn på barn och barns behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet.
- Utbildningen och undervisningen utformas i enlighet med skollag och Lpfö 18 samt de gemensamma pedagogiska ställningstagandena Meningsskapande mötesplatser för ett livslångt lärande.
- Utbildningen och undervisningen planeras, genomförs och följs upp med fokus på kvalitet och likvärdighet.

Förväntat resultat

Barnen utvecklar sina förmågor och sitt kunnande i en utbildning med hög pedagogisk kvalitet, vilket visar sig genom: Fortsatt hög andel nöjda vårdnadshavare till barn i förskolan. Ökad andel vårdnadshavare som är nöjda med dokumentationen av deras barns utveckling och lärande. Fortsatt hög andel vårdnadshavare som upplever att deras barn uppmuntras att utveckla sitt språk och att deras barn har lika möjligheter att utvecklas i förskolan. Fortsatt hög andel vårdnadshavare som upplever att den pedagogiska miljön i barnens förskola uppmuntrar till lek, utveckling och lärande. Samtliga arbetslag bedömer och utvecklar undervisningskvaliteten gällande språkutveckling. Samtliga barn har en individuell dokumentation kring språkutveckling. Det systematiska kvalitetsarbetet utvecklar utbildningens kvalitet och likvärdighet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
Andel arbetslag som använder språkmatrixen för bedömning av undervisningskvaliteten gällande barns språkutveckling.	100		År
Andel barn som har en individuell dokumentation gällande språkutveckling publicerad i Skolplattformen.	100		År
Andel nöjda vårdnadshavare som upplever att den pedagogiska miljön i barnens förskola uppmuntrar till lek, utveckling och lärande	87		Tertial
Andel nöjda vårdnadshavare vad gäller deras barns lika möjligheter att utvecklas i förskolan	94		Tertial
Andel nöjda vårdnadshavare vad gäller deras barns språkutveckling.	86		Tertial
Andel nöjda vårdnadshavare vad gäller dokumentationen av barnens utveckling och lärande.	75		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Analyserna av språkmatrixens utfall används i det systematiska kvalitetsarbetet för att bedöma undervisningens kvalitet.	2023-01-01	2023-12-31
Avdelningsstödet samordnare för Barnhälsa samt specialpedagog utbildas till handledare i ABC för pedagoger.	2023-01-01	2023-09-30

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Barnhälsamötena inriktas dels mot att utveckla samverkan med socialtjänsten om barn som riskerar att fara illa, dels mot övergången mellan förskola-skola.	2023-01-01	2023-12-31
Det stadsdelsövergripande köksnätverket har fokus på kompetensutveckling om matsvinn samt ekologisk, vegetarisk och klimatsmart mat.	2023-01-01	2023-12-31
Framtagande av reviderad lokal handlingsplan för övergångar mellan förskola och skola.	2023-01-01	2023-06-30
Framtagande av stadsdelsgemensam handlingsplan för de eventuella perioder då barngrupp tillfälligt saknar förskollärare.	2023-01-01	2023-12-31
Framtagande av stadsdelsgemensamt underlag för planering och uppföljning av undervisning och barnens förändrade kunnande.	2023-01-01	2023-12-31
Framtagande av stadsdelsgemensamt underlag för tillgängliga och pedagogiskt utformade baslärmiljöer.	2023-01-01	2023-12-31
Metod och stöd till rektorerna implementeras för att stärka det systematiska kvalitetsarbetet med fokus på att öka likvärdigheten inom och mellan förskolor.	2023-01-01	2023-12-31
Samarbetsprojektet mellan förskola och äldreomsorg med naturvandringar för barn och äldre.	2023-01-01	2023-12-31
Språkmatrixen används som underlag till lärloggar om barnens individuella lärande och utveckling.	2023-01-01	2023-12-31
Utvecklingsarbete tillsammans med rektorerna och de fackliga organisationerna om pedagogernas planerings- och utvecklingstid.	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: 1.2.2 Östermalms kommunala öppna förskolor erbjuder en mötesplats som främjar barns språkutveckling.

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Verksamheten har generösa öppettider och trygga pedagoger.
- Verksamheten är en mötesplats för vårdnadshavare med barn 0-5 år, som inte är inskrivna i förskola.
- Verksamheten ger vårdnadshavare möjlighet att skapa nätverk och få stöd i föräldrarollen.
- Verksamheten erbjuder språkutvecklande aktiviteter.

Förväntat resultat

Öppna förskolorna är fortsatt välbesökta. Vårdnadshavare upplever att verksamheten motiverar dem till språkutvecklande aktiviteter med sina barn från tidig ålder.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningens kö- och placeringshandläggare besöker öppna förskolorna varje termin för att informera om ansökningsprocessen till förskolan.	2023-01-01	2023-12-31
Kulturrådets stödmaterial Läs tillsammans används i de öppna förskolornas verksamhet.	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Skolledningsrepresentant från respektive förskoleområde och avdelningsstödet specialpedagoger besöker öppna förskolorna i maj och november för information om förskolestarten.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst

Nämnden bidrar till fullmäktiges mål genom att erbjuda individuellt anpassat stöd och omsorg till barn och vuxna utifrån den enskildes behov. Förebyggande arbete och tidiga kunskapsbaserade insatser bidrar till att skapa goda uppväxtvillkor för barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt. Alla, oavsett funktionsförmåga, ska ha möjlighet att leva ett självständigt liv och delta i samhället på lika villkor.

Den som söker stöd ska få ett gott bemötande och individens självbestämmande och integritet ska respekteras. Handläggningen ska vara rättssäker och principen om likställighet tillämpas genom följsamhet till stadens riktlinjer. Barns förutsättningar att vara delaktiga i sin utredning ska stärkas. Barn har rätt till anpassat stöd för att kunna uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem. Hänsyn till barnperspektivet ska tas i ärenden där en förälder eller vårdnadshavare aktualiseras hos socialtjänsten.

Förebyggande arbete och tidiga insatser ger barn goda uppväxtvillkor

Genom orosanmälningar kan nämnden tidigt få kännedom om barn som far illa eller riskerar att utvecklas ogynnsamt. Alla skolor och förskolor, oavsett huvudman, kommer under året att bjudas in till möten där socialtjänsten informerar om orosanmälningar och socialtjänstens arbete.

En viktig del i nämndens förebyggande arbete är olika former av stöd till föräldrar. Ett sätt är att erbjuda råd-och stödsamtal som inte föregås av en utredning och ett biståndsbeslut till föräldrar som söker stöd i sitt föräldraskap. Genom ett familjecentrerat arbetssätt, där familjecentralen utgör en del, är nämndens ambition att nå många föräldrar. Familjecentralen vänder sig till föräldrar med barn 0–5 år och syftar till att vara förebyggande, stödande och hälsofrämjande. Verksamheten drivs i samverkan med Region Stockholm och omfattar socialtjänst, öppen förskola, barnvårdscentral och barnmorskemottagning.

Föräldrastödsprogrammen Komet och Alla barn i centrum, ABC, erbjuds föräldrar med barn i åldrarna 3–18 år. Programmen är manualbaserade och syftar till att stärka relationen mellan föräldrar och barn samt bidra till barnets utveckling och välmående. Under året planeras för att starta cirka tio föräldragrupper. Möjligheten att kunna erbjuda digitala träffar för de föräldrar som önskar ska ses över.

Samverkan med utbildningsförvaltningen utifrån den lokala överenskommelsen kommer att fortgå. Överenskommelsen tydliggör gemensamma åtagande och skapar struktur för samverkan mellan socialtjänst, förskola och skola. Till överenskommelsen finns stödmaterial för samverkan samt rutiner för anmälan till socialtjänsten. För arbetet kring barn i behov av särskilt stöd ingår förvaltningen i en strukturerad samverkan, BUS, med utbildningsförvaltningen och vårdaktörer inom Region Stockholm. Barn som behöver ett samordnat stöd ska erbjudas en samordnad individuell plan, SIP. Planen ska, utifrån barnets

behov, tydliggöra vilken part som gör vad och när. I samarbete med Kungsholmen och Norrmalm kommer nämnden fortsatt att ha en SIP-samordnare i syfte att bidra till en strukturerad och effektiv samverkan som gynnar målgruppen.

Elever med problematisk skolfrånvaro behöver ofta ett samordnat stöd av skola och socialtjänst för att stabilisera skolgången. Nämndens skolsociala team kommer under året fortsatt, tillsammans med personal från grundskolan, arbeta i skolsociala team. Målgruppen är elever i årskurs 4–9 som har upprepade, eller längre tids, frånvaro och som riskerar att inte nå kunskapsmålen. Arbetssättet förväntas bidra till att stärka strukturer för samverkan och möjligheten att erbjuda insatser tidigt. Målet med stödet är att eleven ska öka sin skolnärvaro och uppnå behörighet till gymnasiet.

Odenplans ungdomsmottagning vänder sig till unga i åldrarna 12 - 22 år med uppdrag att främja en god och säker sexuell hälsa, stärka ungas identitets- och personlighetsutveckling samt förebygga och tidigt upptäcka psykisk ohälsa och sociala problem. Mottagningen drivs i samverkan med Region Stockholm där nämnden ansvarar för kuratorsinsatser och regionen för barnmorske- och läkarinsatser. Ungdomarna ska själva kunna välja formerna för sitt möte och kuratorerna erbjuder därför fortsatt även samtal digitalt. En dag i veckan erbjuds en särskild killmottagning för att nå unga som identifierar sig som killar som är en underrepresenterad målgrupp på mottagningen. För att stärka arbetet med att främja psykisk hälsa hos unga erbjuds målgruppsanpassade grupper utifrån ACT, Acceptance and Commitment Treatment. Under året kommer mottagningen att starta en samtalsgrupp för unga som identifierar sig som transperson, har tidigare transexfarenhet eller är i en process av att utforska sin könsidentitet och/eller könsuttryck. Satsningen sker inom ramen för nämndens arbete med suicidprevention och är ett samarbete med Ericastiftelsen.

Nämndens fältassistenter kommer fortsatt att arbeta förebyggande och uppsökande i miljöer där barn och unga vistas. Samverkan med stadsdelens högstadieskolor är en viktig del i arbetet. Under året kommer fältassistenter att erbjuda föreläsningar för högstadieelever kring jämställdhet och våld bland unga. För att öka närvaron i miljöer där unga är, fortsätter samarbetet med Norrmalm, Kungsholmen och Södermalm under kvällar, helger och skollov. Genom samverkan med Kungsholmen och Norrmalm kommer en socialsekreterare att vara stationerad i polishuset för polisområde city. Syftet är att utveckla samverkan mellan socialtjänst och polis med särskilt fokus på unga. Det trygghetsskapande arbetet kring unga beskrivs även under mål 3.6.

Vuxna lever ett självständigt liv utifrån sina förutsättningar

Nämnden ska, genom att erbjuda olika former av stöd, möjliggöra för personer med psykiska funktionsnedsättningar att utvecklas utifrån sina förutsättningar. Personer med missbruksproblem ska få stöd och vid behov behandling för att komma ifrån missbruket.

Nämndens arbete utgår från brukarperspektivet och den enskildes inflytande över det egna stödet är centralt. Samarbetet med Peer Support vid stödboenden och på träffverksamheten Startpunkten Hjorthagen kommer att fortgå. Peer Support innebär att personer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa arbetar som stödpersoner vilket bidrar till ett stärkt brukarperspektiv. Genom verksamheten Personligt ombud erbjuds stöd till personer med

psykisk funktionsnedsättning att leva ett självständigt liv genom bland annat stöd vid myndighetskontakter.

Samverkan med hälso- och sjukvården kring personer som lider av psykisk sjukdom eller missbruk, är en viktig del av stödet till enskilda. Genom att ta initiativ till att erbjuda den enskilde en samordnad individuell plan, SIP, bidrar nämnden till ett helhetsperspektiv och att öka den enskildes delaktighet i sitt stöd.

Nämnden erbjuder stöd i form av sysselsättning, med bland annat arbetslivsinriktning, för personer med psykiska och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Genom samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen ska enskilda erbjudas att ta del av stadens arbetsmarknadsinsatser och få stöd att komma ut i arbetslivet. För personer med psykisk ohälsa som står långt från arbetsmarknaden finns den öppna träffverksamheten Startpunkten Hjorthagen.

Personer med funktionsnedsättning deltar på lika villkor i samhället

Nämnden arbetar utifrån stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Arbetet för att uppnå programmets mål omfattar alla nämndens verksamheter. Nämndens insatser ska ge stöd åt den enskilde samt kompensera brister i samhällets tillgänglighet och andra hinder för delaktighet, självständighet och självbestämmande. Brukarperspektivet ska genomsyra alla insatser och brukarens delaktighet och inflytande ska tillgodoses. All information och kommunikation ska vara individuellt anpassad. Arbetet med certifiering av nämndens LSS-bostäder i frågor som bland annat rör bemötande utifrån det pedagogiska ramverket kommer att fortgå under året.

Rätten till arbete och försörjning är ett av målen i stadens program. Nämnden arbetar för att underlätta individers övergång till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden bland annat genom att erbjuda daglig verksamhet med arbetslivsinriktning. Vid tillsättning av feriejobb kommer nämnden fortsatt att prioritera ungdomar med funktionsnedsättning och med sociala skäl.

Genom att erbjuda ledsagning, ledsagarservice och andra stödinsatser möjliggörs för alla att leva ett självständigt liv. För att säkerställa likställighet ska nämnden i samarbete med socialnämnden utveckla uppföljningen av ledsagning och ledsagarservice samt biträde av kontaktperson.

Nämnden bidrar till programmets mål om rätten till information och kommunikation bland annat genom IT-pedagogernas verksamhet som erbjuder personer med funktionsnedsättning stöd i att använda digitala verktyg.

Nämnden samarbetar med LSS-hälsan och stadens syn- och hörselinstruktörer. Den som har behov av samordnat stöd av socialtjänst och hälso- och sjukvård ska erbjudas en samordnad individuell plan, SIP. Genom att ta initiativ till, och samverka för att planer upprättas, bidrar nämnden till stärka förutsättningarna för den enskildes delaktighet.

Boende i nämndens LSS-bostäder får stöd att delta i fritidsaktiviteter. Särskilt utsedda fritidsombud informerar om aktiviteter de boende kan ta del av. Genom samverkan med Kungsholmen och Norrmalm erbjuds fritidsverksamheten Tre Liljor för unga med

funktionsnedsättning.

Nämndens råd för funktionshinderfrågor utgör ett viktigt bidrag till arbetet med att utveckla verksamheten utifrån ett funktionshinderperspektiv. Den nya organiseringen av stadens råd innebär att stadsdelarna Södermalm och Östermalm från och med 1 januari 2023 har ett gemensamt råd för funktionshinderfrågor. Under året kommer arbetet inom det nya rådet att utvecklas med fokus på strategiska frågor kopplade till tillgänglighet och delaktighet.

Personer i relationer där våld förekommer uppmärksammas och får stöd

Nämnden arbetar i enlighet med stadens program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation. Den som är utsatt för våld ska få stöd och skydd. Den som utsätter, eller har utsatt, en närstående för våld ska erbjudas hjälp att ändra sitt beteende och upphöra med våldet. Inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck. Nämnden har särskilt utsedda handläggare för vuxenärenden som rör våld i nära relationer.

Nämndens öppenvårdsverksamhet, Relationsvåldscentrum innerstaden, RVCI, drivs i samverkan med innerstadsstadsdelarna. RVCI erbjuder samtalsstöd för våldsutsatta och våldsutövare samt till barn vars föräldrar har en samtalskontakt med RVCI. För att möta en ökad efterfrågan på stödsamtal kommer RVCI under året att förstärkas med ytterligare en tjänst.

För att uppmärksamma och erbjuda stöd behöver samverkan mellan socialtjänst, äldreomsorg och förskola fortsatt utvecklas. Medarbetarnas kunskap om våld, och särskilt sårbara gruppers utsatthet, ökar förutsättningarna att uppmärksamma våldet. Förvaltningens lokala resursgrupp, med medarbetare från förskola, äldreomsorg och socialtjänst, fungerar som ett forum för erfarenhetsutbyte och stöd till kollegor i ärenden som rör våld i nära relationer. Samarbetet med Kungsholmen och Norrmalm för erfarenhetsutbyte och gemensam kompetensutveckling kommer att fortsätta under året.

Agenda 2030

Nämndens arbete med att erbjuda individanpassat stöd så att boende i stadsdelen ska kunna leva ett självständigt liv utifrån sina förutsättningar, bidrar till mål 10, Minskad ojämlikhet. I arbetet uppmärksammas särskilt utsatta grupper. Nämndens arbete sker i enlighet med stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Brukarperspektivet, som ska vara vägledande i nämndens arbete, stödjer också målet om minskad ojämlikhet.

För dem som behöver ett samordnat stöd av socialtjänsten och hälso-och sjukvården ska nämnden ta initiativ till att den enskilde erbjuds en samordnad individuell plan för stödet, vilket bidrar till mål 3, God hälsa och välbefinnande. Socialtjänst, skola och förskola samverkar för barns skydd och välmående genom strukturerad samverkan i olika former, vilket bidrar till mål 4, God utbildning för alla. Arbetet för att förebygga och uppmärksamma våld i nära relationer bidrar till mål 5, Jämställdhet och mål 16, Fredliga och inkluderande samhällen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel barn och unga som åter blir föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning	21 %	24 %	Tertial
 Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	90 %	öka	År
 Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	87 %	öka	År
 Andel brukare som är nöjd med sin insats - Funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	82 %	80 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	90 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	79 %	79 %	År
 Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (socialpsykiatri)	81 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk)	92 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (våld i nära relation)	70	Tas fram av nämnd	År
 Andel placerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	75 %	75 %	Tertial
 Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling	60 %	Tas fram av nämnd	Tertial
 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	78 %	Tas fram av nämnd	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna förbereda för en centralisering av hälso- och sjukvården inom socialpsykiatriens bostäder med särskild service från den 1 januari 2024	2023-01-01	2023-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna samla och följa statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson i syfte att säkerställa likställighet	2023-01-01	2023-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden vidareutveckla skolsociala team i hela staden, samt utöka socialtjänstens närvaro i skolan, fritidshem och fritidsklubbar	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: 1.3.1 Barn och vuxna i stadsdelsområdet får stöd och omsorg där behovet är som störst.

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Fortsätta utvecklingen mot ett förebyggande och tidigt stöd.
- Stärka samverkan med Region Stockholm avseende alla målgrupper.
- Erbjudna både fristående och kommunala utbildningsaktörer information och kunskap för att upptäcka barn som far illa och för att vid behov göra orosanmälningar.
- Erbjudna kuratorssamtal till unga 12-22 år på Ungdomsmottagningen.
- Erbjudna målgruppsanpassade grupper utifrån ACT, Acceptance and Commitment Treatment.
- Bedriva socialt fältförlagt arbete genom fältassistenter utifrån Stockholmsstandarden och samverka med skolan och polis för att tidigt fånga upp barn och unga.
- Stärka barnperspektivet och barns inflytande i utredningar och uppföljning av insatser.
- Erbjudna stöd och behandling till personer med missbruksproblematik för att komma ifrån missbruket.
- Stärka samverkan mellan socialtjänst och sjukvård i syfte att förbättra stödet till de som lider av både psykisk sjukdom och skadligt bruk och beroende.
- Erbjudna personer med omfattande psykisk funktionsnedsättning som behöver stöd i kontakt med myndigheter stöd genom Personligt ombud.
- Arbeta för att personer inom socialpsykiatri eller som är sjukskrivna kan ta del av stadens arbetsmarknadsinsatser och komma ut i arbetslivet.
- Arbeta i enlighet med stadens Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.
- Erbjudna individuellt anpassade insatser till personer med funktionsnedsättning i syfte att stärka förmågan att leva ett självständigt liv.
- Fortsätta satsning på kompetens och certifiering inom LSS-verksamheterna för ökad tryggheten och säkerheten för brukare.
- Säkerställa tillgången till syn- och hörselinstruktörer.
- Underlätta individens övergång till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden, inom exempelvis de dagliga verksamheterna.
- Ge stöd och skydd till personer som utsätts för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.
- Fortsätta arbetet med att säkerställa kompetenser för att förebygga, uppmärksamma och motverka särskilt utsatta målgruppers utsatthet för våld av närstående.

Förväntat resultat

Barns förutsättningar att vara delaktiga i och få återkoppling om sin egen utredning ökar. Förskolor och skolor inom stadsdelen, oavsett huvudman, erbjuds information om orosanmälningar och socialtjänstens arbete för barns skydd. Andelen barn som åter blir föremål för anmälan efter avslutad utredning är fortsatt låg. Ungdomar som besöker ungdomsmottagningen upplever sig väl bemötta. Andelen vuxna som upplever att de har fått en förbättrad situation av erbjuden insats inom missbruk, våld i nära relationer och respektive

socialpsykiatri är fortsatt hög. Andelen personer som uppger att deras boendestödjare uppmuntrar dem att göra saker självständigt är fortsatt hög. Barnkonsekvensanalyser finns i vuxenutredningar där barn är berörda. Andel personer som uppger sig vara nöjd med sin insats är fortsatt hög (LSS). En hög andel av personer boende på LSS-boende upplever sig vara trygga.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
♀ Andel våldsutsatta där målet med insats från Relationsvårdscentrum (RVCI) uppnåtts.	70 %		År
♀ Andel våldsutövare där målet med insats från Relationsvårdscentrum (RVCI) uppnåtts.	70 %		År

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att på alla nivåer i organisationen arbeta för att äldre ges möjlighet att leva ett självständigt liv, erbjudas förebyggande och sociala aktiviteter och vid behov en individanpassad vård och omsorg av hög kvalitet.

Äldreomsorgens verksamheter ska ha den äldres behov i fokus, utgå från ett salutogent förhållningssätt och möjliggöra en hög livskvalitet för den enskilde oavsett hälsotillstånd och ålder. Alla som kommer i kontakt med verksamheten ska få ett gott, värdigt och hjälpsamt bemötande. Verksamheten ska ha kanaler för kommunikation och dialog med målgrupp och anhöriga och deras synpunkter ska vara vägledande för planering och utformning av insatser och tjänster.

En god kompetens-, chefs- och personalförsörjning och bra arbetsvillkor för medarbetarna är centrala förutsättningar för en välfungerande äldreomsorg. Arbetet med detta beskrivs under mål 3.4.

Nämnden genomför uppföljning av verksamheternas följsamhet till krav i avtal, lagar, författningar och uppdrag enligt äldrenämndens stadsövergripande modell. Arbetet beskrivs under rubrik Systematiskt kvalitetsarbete.

Verksamhetens planering för 2023 med fokusområden, förväntat resultat, beskrivning, indikatorer och aktiviteter utgår från analys och samlad bedömning av verksamhetens resultat, från styr signaler och uppdrag i budget samt från handlingsplanen för en äldrevänlig stad och stadens kvalitetsprogram.

Äldrevänlig stad och framtidens äldreomsorg

En äldrevänlig stad ska främja de äldre stockholmarnas möjlighet till ett aktivt och självständigt liv med en tillvaro som präglas av trygghet, värdighet, delaktighet och självbestämmande. Nämnden deltog i stadsledningskontorets arbete med att ta fram stadens handlingsplan för en äldrevänlig stad och ingår i en stadsövergripande arbetsgrupp för utveckling av samarbeten för att äldre ska erbjudas aktiviteter för fysisk, psykisk och social hälsa.

Sedan 2021 driver nämnden ett förvaltningsövergripande projekt på området i samverkan med

Enskede- Årsta -Vantörs stadsdelsnämnd. Arbetet med en äldrevänlig stad och att förebygga ofrivillig ensamhet är en samhällsutmaning som kräver samverkan med externa aktörer för idéutbyte och strategiska samarbeten. Det är också viktigt att främja en aktiv dialog med målgruppen, genom föreningar och andra aktörer, så att lösningar och arbetsätt verkligen skapar värde för de äldre stockholmarna. Under året kommer projektet fokusera på att skapa förutsättningar för dialog och samverkan med andra aktörer. Även informationsinsatser för att nå fler äldre med information om förebyggandeenhetens insatser är prioriterat för att förebygga och motverka ofrivillig ensamhet och social isolering. I projektet ingår även att utveckla och driva arbete med digitalisering, välfärdsteknik och innovation.

Delaktighet, inflytande och kommunikation

Möjlighet till delaktighet och inflytande samt tillgång till information är grundläggande förutsättningar för en äldrevänlig stad och för äldres möjlighet att påverka sin vardag och sin vård och omsorg. För att stärka självbestämmande och inflytande ska verksamheterna fortsätta utveckla arbetsätt som säkerställer att individen involveras i planering och genomförande av insatser. Kanaler för målgruppsdialog ska vidareutvecklas både genom fysiska platser och möten och genom att fortsätta stödja äldre att använda digitala kanaler och verktyg. Förebyggandeenheten har konton på Facebook och Instagram. De sociala mediekanalerna får allt större betydelse och spridning i takt med att fler äldre lär sig digital teknik, men annonsering i lokalpress är fortfarande en viktig kanal för att nå målgruppen.

Nämndens pensionärsråd är en etablerad dialog- och samverkansform. Rådet deltar i arbetsgruppen för att motverka ofrivillig ensamhet och är referensgrupp för arbetet med äldrevänlig stad.

Förebyggande arbete och social inkludering

Det förebyggande arbetet för att bryta ofrivillig ensamhet och social isolering är fortsatt prioriterat. Arbetet kommer att genomföras i samarbete med civilsamhället och med kulturförvaltningen och idrottsförvaltningen. Under 2022 samarbetade nämnden med Openlab kring utmaningen att nå ut till fler äldre med information om förebyggandeenhetens verksamhet. Nämnden gavs då förslag att genomföra informationsinsatser ute i stadsdelsområdet. Hittills har tre tillfällen genomförts med mycket gott resultat och arbetsättet kommer att fortsätta under året.

Nämndens öppna mötesplatser för äldre är mycket populära och erbjuder social samvaro, gemenskap, kostnadsfria aktiviteter och träning. I september 2022 öppnade nämnden ett nytt aktivitetscenter i Hjorthagen. För att möta besökarnas behov och önskemål kommer verksamheten att på prov erbjuda öppet en helg i månaden och en kväll i veckan.

Rio vård- och omsorgsboende erbjuder de boende aktiviteter, daglig utevistelse och kulturupplevelser. Utbudet ska tas fram utifrån de boendes önskemål och individanpassas så mycket som möjligt. Ungdomsbesök ska fortsätta i samarbete med äldrenämnden.

Kompetens- och verksamhetsutveckling

Hemtjänst i egen regi och beställarområdet har uppnått Stjärnmärkning i demenskunskap och ska under 2023 att genomföra arbete för att upprätthålla sin märkning. Demensenheten på Rio

vård- och omsorgsboende och förebyggandeenheten har påbörjat arbete för att uppnå Stjärnmärkning under året. En enhet på Rio vård- och omsorgsboende är sedan tidigare hbtq-diplomerad och under våren ska ytterligare en enhet diplomerad.

Fortsatt arbete med språkstöd är prioriterat. Under våren ska erfarenheter och Äldrecentrums utvärdering av föregående års satsning analyseras och en inventering av enheternas behov och önskemål ska göras inför beslut om hur fortsatt arbete ska bedrivas.

Arbetet med att utveckla mat och måltider ska fortsätta inom äldreomsorgens verksamheter. Maten ska ha ett bra näringsinnehåll, vara aptitlig och i allt högre grad ekologisk. Erfarenheterna från arbetet med matlyftet ska tillvaratas i verksamheterna genom fortsatt arbete i syfte att motverka undernäring och ofrivillig ensamhet.

Rio vård - och omsorgsboende ska påbörja arbete enligt OPEN-konceptet, vilket innebär att man genom att kombinera en enkel daglig aktivitet med ett proteinrikt kosttillskott förbättrar muskelfunktion, rörlighet och ADL-förmågor, aktiviteter i det dagliga livet, hos äldre. OPEN står för Older Persons Exercise and Nutrition study och är ett evidensbaserat arbetssätt som utvecklats inom äldreomsorgen i samverkan med akademien.

Allt fler äldre som flyttar in på vård- och omsorgsboende har behov av vård- och omsorgsinsatser som kräver avancerade kliniska färdigheter. Nämnden ska därför fortsätta samverka med Enskede-Årsta-Vantörs kliniska träningscentrum, KTC Sthlms stad, för att ge medarbetare möjlighet att utveckla, träna och fördjupa sina kliniska färdigheter med stöd av vårdlärare och instruktörer.

För att stärka de äldres upplevelse av delaktighet, trygghet och nöjdhet kommer hemtjänsten i egen regi att fortsätta arbetet med att stärka medarbetarkontinuiteten genom att kontinuerligt följa upp och analysera sina resultat samt vid behov ta fram åtgärder.

Välståndsteknik, digitalisering och innovation är prioriterade områden inom äldreomsorgens verksamheter. Arbetet beskrivs under mål 3.1.

Hälso- och sjukvård och samverkan med Region Stockholm

Hälso- och sjukvården inom nämndens verksamheter ska vara sammanhållen, tillgänglig och patientsäker. Lärdomarna från covid-19 pandemin ska tillvaratas i nämndens verksamheter och nya föreskrifter och allmänna råd om smittförebyggande åtgärder, 2022:44, ska implementeras i verksamheterna.

Samverkan internt och externt är grundläggande för ett sammanhållet perspektiv kring den enskildes behov av vård och omsorg. På Rio vård- och omsorgsboende fortsätter utvecklingen av teambaserat arbetssätt. Nämnden kommer att prioritera samverkan och informationsöverlämning mellan stadsdelsförvaltningen och Region Stockholm för att stärka såväl den enskildes upplevelse av trygghet och kontinuitet som patientsäkerheten. Samverkan ska vidareutvecklas utifrån genomförd kartläggning och med den äldres individuella behov i fokus. För att kunna samverka på ett säkert sätt digitalt, som ett komplement till fysiska möten, ska säkra digitala videomöten implementeras, se mål 3.1.

Verksamhetsövergång

Under hösten 2022 beslutades att avtalet för Kampementets vård och omsorgsboende inte skulle förlängas utan återgå till egen regi från och med 1 oktober 2023. Förvaltningen har en nära samverkan med entreprenören och arbete med att förbereda återtagandet är påbörjat. Verksamhetsövergången kommer att ta stora resurser i anspråk från många delar av förvaltningen. Se även mål 3.5.

Agenda 2030

Nämndens planering för 2023 bidrar till genomförandet av de globala målen i Agenda 2030. Arbetet med mat, måltider och nutrition för att säkerställa näringsbehov och trivsel är kopplat till mål 2, Ingen hunger samt mål 3, God hälsa och välbefinnande. Det främjas även genom arbetet med att motverka ofrivillig ensamhet, social isolering och psykisk ohälsa hos äldre vuxna.

För att bidra till mål 10, Minskad ojämlikhet, arbetar Rio vård- och omsorgsboende med hbtq-diplomering. En enhet på boendet diplomerades 2021 och på enhet påbörjades arbetet under 2022. Varje månad genomförs aktiviteten Kom och umgås på finska på Rioträffen. På Rioträffen finns ett brett utbud av tidskrifter för att tillgodose besökarnas behov och önskemål, som exempel finns prenumeration på tidningen QX samt tidningar på finska.

Mål 5, Jämställdhet, främjas genom att, där det är möjligt, redovisa och analysera brukarnöjdhet könsuppdelat för att identifiera och vid behov ta fram åtgärder. Resultaten analyseras och används framförallt så nära brukarna som möjligt, på enhetsnivå, och tillsammans med synpunkter, klagomål och avvikelser med mera för att få syn på mönster eller trender. Det är betydligt färre män än kvinnor som besöker den förebyggande verksamheten. Förvaltningen strävar efter att nå ut till fler män för att få ökad kunskap om önskemål och behov och bedömer att bland annat satsningen på att erbjuda stöd till äldre vuxna i användande av digitala verktyg och arbetet med att motverka ofrivillig ensamhet och social isolering bidrar till ökad jämställdhet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	87 %	87 %	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	79 %	79 %	År
 Andel seniorer som är nöjda med tillgången till information om Stockholm Stad och dess verksamheter	35 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel äldre personer som vet vart de ska vända sig för att ansöka om hjälpinsatser	65 %	65 %	År
 Andel äldre som anger att de känner till stadsdelens aktivitetscenter och mötesplatser	30 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel äldre som på det hela taget är nöjda med möjligheten att ta del av ledarledd idrott/motion i Stockholm	65 %	Tas fram av nämnd	År
Kommentar			
Årsmålet är satt utifrån stadsövergripande resultat för personer över 65 år i Medborgarundersökningen 2022.			

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	100 %	93 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst	88 %	86 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	84 %	82 %	År
 Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	10	Max 10 personer	År

Nämndmål: 1.4.1 Östermalm är ett bra stadsdelsområde att åldras i- med god omsorg och stor trygghet

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Vidareutveckla arbetssätt som säkerställer att den enskilde involveras i planering och utförande av insatser.
- Äldre ges möjlighet att delta i sociala sammanhang och varierade aktiviteter utifrån individuella intressen och funktionsförmåga och är delaktiga i att ta fram utbudet.
- Anhöriga erbjuds ett varierat utbud av stöd.
- Samverkan med föreningar och andra aktörer för att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre vidareutvecklas.
- Utåtriktade informationsinsatser.
- Verksamheterna bedriver ett systematiskt kvalitetshöjande arbete och tar tillvara på resultat, synpunkter, klagomål och avvikelser i syfte att utveckla vården och omsorgen.
- Samverkan med den regionfinansierade hälso- och sjukvården samt arbete med tvärprofessionella team
- Verksamheternas arbete med smittskyddsåtgärder fortgår
- Innovativa arbetssätt, digitalisering och välfärdsteknik används och utvecklas tillsammans med den äldre för att effektivisera och förbättra omsorgen, öka tryggheten och valfriheten samt minska den ofrivilliga ensamheten.
- Medarbetare och chefer kompetensutvecklas utifrån verksamheternas behov.
- Samverkan med akademien vidareutvecklas.
- Vidareutveckla arbetssätt kring mat, måltider och nutrition.

Förväntat resultat

Samverkan med föreningar har utvecklats och därigenom även målgruppsdialogen. Andelen äldre på vård- och omsorgsboende som upplever att de är nöjda och kan påverka hur hjälpen utförs har ökat. Andelen äldre som upplever att de är nöjda med sin hemtjänst och sin dagverksamhet är fortsatt hög. Andelen äldre som upplever att biståndsbeslutet är anpassat efter deras behov är fortsatt hög. Personalkontinuiteten i hemtjänsten är hög och enskilda upplever att det oftast är samma personer som kommer. Boende på vård- och omsorgsboende

får en patientsäker hälso- och sjukvård som utgår från den enskildes individuella fokus. Samverkan och informationsöverlämning mellan stadsdelsförvaltningen och Region Stockholm har utvecklats både på strategisk nivå och kring den enskilde. Andelen äldre som upplever att maten smakar bra och att de är nöjda med aktiviteterna på vård- och omsorgsboende har ökat. Arbetet bedrivs evidensbaserat och samverkan med akademien har utvecklats.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Analys och behovsinventering av fortsatt språkstöd	2023-01-01	2023-12-31
Arbete med mat och måltider och nutrition	2023-01-01	2023-12-31
Fortsatt arbete med insatsen tryggt mottagande	2023-01-01	2023-12-31
Fortsatt arbete med Stjärnmärkning i demenskunskap.	2023-01-01	2023-12-31
Fortsatt utveckling av schemaläggning och planering för att förbättra medarbetarkontinuiteten i hemtjänsten.	2023-01-01	2023-12-31
Genomföra hbtq-diplomering på Rio vård- och omsorgsboende.	2023-01-01	2023-12-31
Genomföra verksamhetsuppföljningar enligt äldrenämndens stadsövergripande modell.	2023-01-01	2023-12-31
Kompetensutveckla medarbetare genom samverkan med Kliniskt träningscentrum Sthlms stad	2023-01-01	2023-12-31
Kompetensutveckling för att möta de äldres behov och höjda kompetenskrav.	2023-01-01	2023-12-31
Samverkan med region Stockholm utifrån lag om samverkan vid utskrivning från slutenvård, LUS, och omställning till en nära vård	2023-01-01	2023-12-31
Utåtriktade informationsinsatser för att nå fler äldre med information om förebyggandeenhetens verksamheter	2023-01-01	2023-12-31
Vid nyrekrytering av sjuksköterskor särskilt efterfråga specialistkompetens inom demens eller geriatrik.	2023-01-01	2023-12-31
Vidareutveckling av ledningssystem för kvalitet.	2023-01-01	2023-12-31
Vidareutveckling av samverkan med akademien	2023-01-01	2023-12-31
Äldreomsorgsavdelningen och förskoleavdelningen ska anordna naturvandringar för barn och äldre tillsammans.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att i sina verksamheter erbjuda kultur-, idrotts- och fritidsutbud tillgängligt för alla. Genom nämndens föreningsstöd stärks det lokala föreningslivet. Östermalms parker och grönområden utvecklas för att främja livskvalitet och hälsa genom att underlätta för sociala aktiviteter, utomhusvistelse och vardagsmotion. Under året ska förutsättningarna för ett fritidsbibliotek, med möjligheten till återbruk som en del av verksamheten, undersökas.

Kultur-, idrotts- och fritidsutbud tillgängligt för alla

Inom nämndens verksamheter för förskolor, öppna förskolor, parklekar, fritidsverksamheter, öppna mötesplatser och boenden erbjuds ett varierat kultur-, idrotts- och fritidsutbud som genomförs för, med och av verksamheternas deltagare. Verksamheter tillhandahålls i trygga

och jämställda miljöer och erbjuder en hög kvalitet och professionell kultur som genomförs i egen regi och i samverkan med civilsamhället.

Inköp av kultur till förskola och parklek sker främst genom Kulan som är stadens plattform för samverkan mellan förskolan, skolan och kulturlivet. I nämndens förskolor är kultur, estetik och eget skapande en integrerad del i utbildningen. Alla förskolebarn har tillgång till professionell kultur och eget skapande, både tillsammans med professionella vuxna och på egna villkor. Läs mer under mål 1.2.

Startpunkten Hjorthagen erbjuder en träffverksamhet för personer med psykisk ohälsa för att gynna social gemenskap och återhämtning. Gemensamma aktiviteter planeras av verksamhetens brukarråd. LSS grupp- och servicebostäderna använder nätverket Fritid för alla samt informationsutskicket Fritid och kultur. För personer boende på LSS-bostäder säkerställs den enskildes möjlighet till en aktiv fritid med friluftsliv och kultur genom den individuella genomförandeplanen och de särskilda ombuden. Individuella behov och önskemål styr nämndens insatser för den enskilde.

Inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden, dagverksamheter och öppna träffpunkter erbjuds en variation av konstnärliga aktiviteter och möjlighet till egna initiativ. Kulturprogrammets innehåll utgår från målgruppens önskemål, men syftar också till att överraska och inspirera. För att främja möjligheten till fysisk aktivitet erbjuds även regelbundna friskvårdsaktiviteter och möjlighet till utevistelse. Läs mer under mål 1.4.

Nämnden fördelar stöd till ideella föreningar som kompletterar nämndens verksamheter. Syftet är att uppmuntra och stödja stadsdelsområdets invånare att i organiserade former påverka och engagera sig ideellt i exempelvis socialt eller kulturellt arbete. Nämnden underlättar och informerar föreningslivet om samlingslokaler, samt fördelar föreningsstöd till lokalförvaltande organisationer med målgruppen föreningsliv.

Parker och grönområden är platser för aktivitet och återhämtning samt bidrar till en rik kulturhistoria

Nämnden bidrar till fullmäktiges mål genom att utveckla parker med höga upplevelsevärden och plats för alla. Det ska finnas plats för såväl lek, spontanidrott som avkoppling. Parker och grönområdets karaktärsdrag och gröna kulturvärden ska förvaltas. Åtgärder som vidtas ska syfta till att värna och utveckla de kvaliteter och värdefulla natur- och kulturmiljöer som finns i stadsdelsområdet.

Parker och grönområden ska bidra till ett rikt och hälsosamt stadsliv och möta den växande befolkningens behov. För vara attraktiva och tillgängliga för alla invånare ska parker och grönområden rymma en mångfald av upplevelser och sociala värden. De ska erbjuda rofyllda och lugna platser, utmanande lek, skön blomprakt, festplatser, gröna stråk för motion och promenader. Utvecklingen av parker ska göras utifrån ett jämställdhetsperspektiv och med särskild hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättningar. Synpunkter som kommer in från allmänheten, medborgarförslag och medborgardialoger är viktiga verktyg för att få kunskap om invånarnas behov och för att öka deras möjlighet till delaktighet.

I parker och grönområden samsas olika aktiviteter och intressen om utrymmet och det finns

ett ökat behov av helhetssyn avseende funktionerna i innerstadens parker i takt med att staden byggs tätare. Alla funktioner kan inte rymmas inom varje stadsdelsområde men ett stort utbud kan finnas i innerstaden som helhet. Nämnden verkar för en stärkt områdesplanering där alla tillgängliga ytor, såväl park som gata, fastighetsmark, idrottsmark och exploateringsmark nyttjas på bästa sätt, för kunna få till ytor där olika aktiviteter kan inrymmas. När nya parker anläggs i exploateringsområden arbetar nämnden för att invånarnas behov ska tillgodoses.

I syfte att stärka möjligheten till lek i parkerna på Östermalm kommer flera upprustningsprojekt av lekplatser pågå under året. Upprustningen av utemiljön kring Tessinparkens parklek kommer fortsätta och upprustningen av lekplatsen i Ruddammsparken och byggnation av en ny naturlek i Nobelparken kommer färdigställas i början på året. På grund av det rådande världsläget som medfört höjda materialpriser och försenade leveranser av råvaror och material försenades byggstarterna för upprustning av Tessinparkens parklek och Ruddammsparkens lekplats med närmare två månader. För att Tessinparkens upprustning ska kunna fortgå som planerat och Ruddammsparken slutföras kommer nämnden i verksamhetsberättelsen för 2022 begära ombudgetering av centralt fördelade investeringsmedel för båda projekten.

Under året kommer programarbetet för upprustningen av Kaknäs lekplats på Djurgården fortsätta, och i samband med detta kommer en dialog genomföras med besökare på lekplatsen. En upprustning av Hubertusplans innegård i Hjorthagen, som bland annat innehåller en lekplats, kommer också genomföras. Utifrån ett medborgarförslag kommer även en ny lekplats vid Toppstigen på Gärdeshöjden utredas under året.

Under året kommer även underhållsåtgärder på asfalts- samt gräsytor i anslutning till plaskdammen i Gustav Adolfsparken genomföras. För att bidra till förbättrad tillgänglighet kommer markbeläggning och passager till utegym och parklekar i parkerna ses över. Under året kommer förvaltningen även utreda hur medborgardialog kan ge underlag för en upprustning av Tessinparkens entré och hur medborgarbudget kan användas för detta ändamål. Förvaltningen kommer även utreda om frisbee-golfbanan vid Kaknäs kan utvidgas, utan att inkräkta på andra intressen såsom viktiga ekologiska värden.

Agenda 2030

För att nå mål 11, Hållbara städer och samhällen, är kulturen och inkluderande grönområden viktiga bidragsgivare. Ett särskilt åtagande gäller att stärka insatserna för att skydda och trygga kulturarv. Kulturlivet har stor betydelse för den hållbara staden genom att förmedla kreativitet och identitetsskapande samt som uttryck för demokratiska värden. När alla har möjlighet att ta del av kulturupplevelser och utveckla sina skapande förmågor bidrar detta i förlängningen till ett mer hållbart samhälle i linje med Agenda 2030.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	75 %	75 %	År
 Andel barn och ungdomar som deltar i kulturaktiviteter på fritiden	77 %	77%	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	76 %	76 %	År
 Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	77 %	77%	År
 Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	66 %	66 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra och förenkla för föreningslivet i Stockholm med målet att Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat	2023-01-01	2023-12-31
 Kommunstyrelsen ska tillsammans med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskydds-nämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB planera för inrättandet av fler strand- och bryggbad där det är lämpligt och kartlägga möjligheterna att anlägga fler vinterbadplatser med möjlighet till bastubad	2023-01-01	2023-08-31

Nämndmål: 1.5.1 I stadsdelsområdet finns ett rikt kultur- och föreningsliv tillgängligt för alla

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Samverka med civilsamhällets organisationer och kulturnämnden.
- Inom respektive verksamhet och av utsedda kulturombud/aktivitetsombud planera och genomföra aktiviteter tillsammans med verksamhetens deltagare eller boende.
- Erbjudna kulturombud/aktivitetsombud utbildningsinsatser och nätverk i syfte att öka möjligheten att sprida goda exempel.
- Utgå från programmet Kultur i ögonhöjd, Kulturstrategiskt program för Stockholms stad, samt Stockholm stads idrottspolitiskt program som väntas antas under 2023.
- Erbjudna samtliga förskolebarn professionell kultur via Kulan.
- Erbjudna regelbundna kultur- och fritidsaktiviteter i stadsdelens öppna träffpunkter samt boenden.
- Stödja ideella föreningar som bidrar till utbudet av kultur- och fritidsaktiviteter för barn, ungdomar, personer med funktionsnedsättning och äldre.
- Tillämpa nämndens lokala regler för föreningsstöd samt kommunstyrelsens Riktlinjer avseende förenings- och kulturstöd - demokrativillkor.

Förväntat resultat

Förskolebarn tar del av professionell kultur. Besökare på nämndens öppna träffpunkter och boenden har tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och fritidsutbud, vilket kommuniceras av

verksamheten med god framförhållning. Föreningsstödet uppmuntrar och stödjer stadsdelsområdets invånare att i organiserade former påverka och engagera sig ideellt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra platsbesök hos ett urval av de föreningar som beviljas föreningsstöd från nämnden.	2023-01-01	2023-12-31
Informera föreningslivet om samlingslokaler inom stadsdelsområdet och Stockholm stad	2023-01-01	2023-12-31
Säkerställa ett basutbud av professionell kultur för förskolebarn på scener och i förskolor och parklekar inom Östermalms stadsdelsområde.	2023-01-01	2023-12-31
Utreda förutsättningarna för att öppna ett fritidsbibliotek för utlåning av sport- och friluftsutrustning.	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: 1.5.2 Östermalms parker och grönområden är platser för aktivitet, återhämtning samt bidrar till en rik kulturhistoria

Beskrivning

Nämnden bidrar till målet genom att:

- Utveckla parker och grönområden så att de ökar alla invånares och parkbesökarens möjlighet till fritidsaktiviteter och rekreation samtidigt som värdefulla natur- och kulturmiljöer värnas och utvecklas.

Förväntat resultat

I parker och grönområden ska invånarnas behov av fritidsaktiviteter och rekreation tillgodoses. Parkerna är mångfunktionella och erbjuder ett rikt utbud av aktiviteter och anläggningar, som möjliggör ett jämställt och jämlikt nyttjande med särskild hänsyn till behov hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättningar. Samtidigt förvaltas parkernas karaktärsdrag och gröna kulturvärden. Åtgärder som vidtas ska värna och utveckla de kvaliteter och värdefulla natur- och kulturmiljöer som finns i stadsdelsområdet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
Andel invånare i stadsdelen som är nöjda med möjligheterna att spontandidrotta (motionera/idrotta utan ledare/tränare)	80 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra en medborgardialog i samband med programarbete för upprustning av Kaknäs lekplats.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta utifrån Stockholm stads miljöprogram 2020-2023 och relaterade styrdokument. Därutöver har förvaltningen författat en lokal miljö- och klimathandlingsplan för nämndens verksamheter.

Nämnden arbetar kontinuerligt och aktivt med miljö- och klimatåtgärder i syfte att skapa en hälsosam miljö, bidra till en hållbar utveckling samt för att uppfylla målen i Agenda 2030. Arbetet sker bland annat genom att arbeta med energibesparingar, miljöanpassade transporter, giftfria verksamheter, avfallsminimering, klimatanpassning och genom att stärka den biologiska mångfalden. Klimatinvesteringsmedel söks för energibesparande åtgärder och medel söks för att stärka den biologiska mångfalden.

Nämndens prioriteringar för att bidra till kommunfullmäktiges inriktningsmål Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning redovisas i mer detalj under respektive verksamhetsområdesmål.

Agenda 2030

Nämndens arbete med att nå fullmäktiges inriktningsmål träffar flera av de globala hållbarhetsmålen. Miljö- och klimatarbetet bidrar till målen: 7 Hållbar energi för alla, 11 Hållbara städer och samhällen, 12 Hållbar konsumtion och produktion samt 13 Bekämpa klimatförändringarna och 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att prioritera arbete med energibesparingsåtgärder, minska matsvinnet, välja livsmedel med låg klimatpåverkan samt genomföra åtgärder i parker och grönområden kring klimatanpassning.

Klimatinvesteringsmedel söks för att byta ut gammal belysning till LED på fyra förskolor och delar av ett vård- och omsorgsboende samt för utbyte av äldre vitvaror.

Förvaltningens medarbetare kommer under året delta i kunskapshöjande insatser inom miljö- och klimatområdet anpassat till roll och uppdrag. Årets klimatsmarta enhet kommer att utses i syfte att informera, inspirera och lyfta det fina arbete som görs.

Parker och grönområden bidrar till klimatanpassning och en klimatpositiv miljö

I avtal med parkdrift- och anläggningsentreprenaden ställs miljökrav. Dessa innehåller bland annat krav på drivmedel till fordon och arbetsmaskiner, användningen av kemiska produkter samt andra material och varor. Under året kommer även en miljörevision av parkdriftsentreprenörens maskinpark att genomföras. Goda exempel inhämtas genom omvärldsbevakning och används i arbetet med att inspirera entreprenörer att använda fossilbränslefria maskiner. Biokol i växtbäddar i parkerna används för att bidra till stadens minskade klimatpåverkan. Träden i parkerna bidrar också till att binda koldioxid och fungerar som kolsänkor. Arbetet med att återanvända överblivet material från arbeten i park som kan nyttjas i andra parkprojekt fortgår. I alla parkupprustningar ses möjligheten att renovera och återbruka material över. Möjligheten att, i större utsträckning, återanvända jord till växtbäddar genom jordförbättring på plats istället för att köra bort jordmassor och fylla på med nya, kommer också att ses över.

Med en klimatutveckling som ger högre temperaturer och ett förändrat nederbördsmonster får stadens närnatur, dess parker och gatornas grönska en allt viktigare roll för möjligheten att

leva och må bra i staden. Stadens parker och natur fungerar som en livsviktig infrastruktur som bland annat fördröjer dagvatten, dämpar buller och reglerar temperaturen. Investeringar i system för dagvattenhantering i parkerna ska utvecklas för att hantera en ökad nederbörd och en ökad andel kraftiga skyfall. Klimatanpassningsåtgärder är en integrerad del av respektive upprustningsprojekt som genomförs. Exempelvis är det viktigt att se över vilka åtgärder som kan genomföras längs gångvägar, kantstenar, rännalar och planteringsytor i parkerna för att dessa på ett bra sätt ska kunna infiltrera och leda bort vatten vid kraftiga regn. Det är också viktigt med en god samverkan med trafikkontoret och Stockholm Vatten och Avlopp (SVOA) i fall det finns behov av att leda och ta hand om dagvatten från till exempel gatumark till en närliggande park eller grönområde. Nämndens arbete utgår från skyfallsstrategi och åtgärdsprogram för staden. Samråd med trafikkontorets skyfallsstrategi sker vid parkupprustningar.

Under våren planeras projektering av bygghandlingar för ett skyfallsmagasin i Humlegården under grusytorna som omger Linnéstatyn, men även ovanjordiskt på gruset. Byggstart för anläggningen planeras ske under hösten. Magasinet syftar till att göra Humlegården mer rustad för skyfall genom att fördröja regnvatten som förväntas rinna genom parken. I samband med anläggningen kommer även planteringen kring statyn renoveras. Nämnden beviljades klimatinvesteringsmedel för projektering och anläggning av skyfallsmagasinet 2021. Projekteringen kunde inte genomföras då inget giltigt anbud för framtagandet av bygghandlingar inkom vid upphandling. I början av 2023 planeras trafikkontorets upphandling av projekterande konsulter för skyfallsåtgärder vara färdig, i vilken förvaltningen deltar. Nämnden kommer i samband med verksamhetsberättelsen begära ombudgetering av medlen för att projektet ska kunna genomföras under året,

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	100 %	100 %	År
 Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,6 kg CO ₂ per kg livsmedel	1,6 kg CO ₂ per kg livsmedel	År
 Köpt energi i stadens verksamheter	2,34 GWh	1945 GWh	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol som ska etableras senast år 2024	2023-01-01	2023-12-31
 Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna definiera ansvarsgränser och upprätta rutiner och former för skyfallskommunikation	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: 2.1.1 Nämndens verksamheter är klimatsmarta

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Verksamheterna reducerar energianvändningen genom att gamla vitvaror och belysning byts ut, samt inför rutiner för energibesparing.
- Verksamheterna minimerar sitt avfall, källsorterar och återvinner samt bidrar till en cirkulär ekonomi genom återbruk.
- Klimatpåverkan från mat minskas genom klimatsmarta inköp, minimering av matsvinn och matavfallssortering.
- Verksamheterna bidrar till en klimatpositiv miljö genom ökad användning av biokol i stadens växtbäddar.
- Vid upphandlingar ställa miljökrav.
- Förvaltningen verkar för att fossilbränslefria och miljövänliga arbetsmaskiner används av upphandlade entreprenörer och verkar för ökade möjligheter till återbruk av markmaterial och parkutrustning.
- Planering och upprustning av parker bidrar till stärkt förmåga att hantera ett förändrat klimat.

Förväntat resultat

Verksamheternas energianvändning minskar. Utsläppen minskar genom reducerad energianvändning. Klimatsmart mat i verksamheterna ökar. Matsvinnet minskas och verksamheter sorterar ut matavfallet. Avfallsmängderna minskas genom återbruk och användningen av plast- och engångsartiklar minimeras. Avfall som uppstår källsorteras och återvinns. Kunskapen stärks hos förvaltningens medarbetare om hur man gör klimatsmarta val och inköp. Parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar och bidrar till stadens hantering av skyfall och värmeböljor. Biokol används i växtbäddar i parkerna för att bidra till stadens minskade klimatpåverkan. Verksamheten bidrar till en klimatpositiv miljö genom att minska negativ miljöpåverkan från transporter inom verksamheten. Andelen återbrukat material som nyttjas i parkupprustningar och underhåll av parkmiljöer ökar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
Köpt energi per kvadratmeter lokalyta (kWh/kvm)	50,5		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Byggstart för anläggande av skyfallsmagasin i Humlegården.	2023-01-01	2023-12-31
Förskolans kökspersonal deltar i kompetensutveckling inom näringsberäkning av måltider samt klimatsmart matlagning i storkök.	2023-01-01	2023-12-31
Förskolorna serverar tre vegetariska måltider per vecka.	2023-01-01	2023-12-31
Genomföra matsvinnsmätningar inom nämndens verksamheter.	2023-01-01	2023-12-31
Genomföra miljörevision av parkdriftentreprenörens maskinpark.	2023-01-01	2023-12-31
Kontorspersonal erbjuds utbildning i hållbara kontor.	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Under förutsättning att klimatinvesteringsmedel erhålls fortsätta arbetet att byta ut energislukande belysning samt uttjänta vitvaror till energieffektiva alternativ.	2023-01-01	2023-12-31
Utse årets klimatsmarta enhet.	2023-01-01	2023-12-31
Varje förskoleområde använder gemensamma matsedlar med tillhörande inköpslista som anpassats till stadens mål.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för ökad biologisk mångfald och stärkta ekosystemtjänster i parker och grönområden. Utifrån sina respektive förutsättningar bidrar verksamheterna genom att exempelvis bygga insektshotell, fågel- eller fladdermusholkar, odling, plantering av buskar och växter som uppskattas av fjärilar, bin och humlor.

I parker och grönområden produceras en rad ekosystemtjänster som staden och människan är beroende av eftersom de renar luft och vatten, minskar buller och får oss att må bättre. För att stadens ekosystemtjänster ska fungera krävs en rik biologisk mångfald. För att bidra till den biologiska mångfalden kommer nämnden att omvandla vissa gräsytor till ängsytor under året. Försöken med att på utvalda platser låta gräset växa upp under träd och i slänter kommer att fortgå.

För att åstadkomma ett hållbart trädbestånd krävs ett systematiskt arbete med återkommande trädinventeringar och inventeringar samt trädvård. Nämnden fortsätter arbetet med att ta fram trädvårdsplaner och arbetar med löpande återplantering och förnyring av trädbeståndet. Till följd av torra och varma sommarmånader har många träd, buskar och perenner i parkerna dött eller skadats. Almsjukan har också gjort att många träd har fått tas ned. Nämnden kommer därför satsa extra på att återplantera träd och perenner. Val av trädarter och perenner anpassas till de förutsättningar som finns på platsen och för att klara ett klimat med torrare somrar. Förvaltningen har deltagit i stadens arbete med att ta fram en ny handlingsplan för biologisk mångfald. Med utgångspunkt i denna har stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald tagits fram för innerstaden i samarbete med miljöförvaltningen.

Under året kommer en trädvårdsplan tas fram för Humlegården i syfte att åstadkomma ett hållbart trädbestånd i parken med hänsyn till den historiska miljön. Nämnden kommer att ansöka om medel för biologisk mångfald för att renovera och anlägga ängsytor i stadsdelsområdet samt för plantering av träd. Under året kommer befintliga stadsodlingar kompletteras med odlingslådor med växter som gynnar pollinatörer för att bidra till ökad biologisk mångfald. Utifrån ett medborgarförslag kommer skyltar med information om växter och djurliv längs med Husarviken att sättas upp. Det sker i samarbete med exploateringskontoret och syftar till att öka kunskap och förståelse för djur- och växtliv i Nationalstadsparken.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för stadens utomhusbelysning som ska innefatta energieffektivisering, smart belysning vid rätt platser, biologisk mångfald, ljusföroreningar och trygghetsaspekten	2023-01-01	2023-12-31
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholmshem AB skapa nya växtbeklädda väggar	2023-01-01	2023-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB ta fram en strategi för gröna skol- och förskolegårdar som ska syfta till att byta ut traditionella material, och hårdgjorda ytor mot mer gröna ytor och naturmaterial, samt prioritera plantering av fler träd och buskar på gårdar med höga temperaturer	2023-01-01	2023-08-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB, med Malmö stad som förebild, ta fram ett koncept för gröna skol- och förskolegårdar med en plan för hur detta kan genomföras på minst 15 skol- eller förskolegårdar under mandatperioden	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: 2.2.1 Ekosystemtjänster gynnas och den biologiska mångfalden är rik

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Skötsel och åtgärder gynnar den biologiska mångfalden och stärker ekosystemtjänster.
- Växter väljs som stärker den biologiska mångfalden och de ekologiska sambanden för den aktuella platsen samt klarar av ett förändrat klimat.
- Parkerna utvecklas för att klara ett förändrat klimat. Hårdgjorda ytor görs om till grönytor på lämpliga platser för att öka den biologiska mångfalden samt stärka förmågan att hantera skyfall.

Förväntat resultat

Den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna synliggörs och förbättras. Grönytor inom stadsdelsområdet stärks.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ta fram en trädvårdsplan för Humlegården.	2023-01-01	2023-12-31
Verksamheter erbjuds stöd i att stärka den biologiska mångfalden, exempelvis genom att bygga insektshotell, fågel- och fladdermusholkar, anlägga odlingskragar, buskar och växter som uppskattas av fjärilar, bin och humlor.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar

Nämnden bidrar till att uppfylla stadens verksamhetsmål genom att arbeta för en god framkomlighet för alla medborgare och bidra till att minska utsläppen av växthusgaser.

Nämndens verksamheter genomför sina resor och transporter i tjänsten på ett hållbart sätt. Vid möten som kräver resor övervägs möjligheten att genomföra mötet digitalt. Resor i tjänsten sker annars i möjligaste mån till fots, med cykel eller genom kollektiva färdmedel.

Förvaltningen har två elbilar och ett större antal cyklar och elcyklar. Klimatinvesteringsmedel söks för inköp av elsparkcyklar till hemtjänsten. Elsparkcyklar är enkla att använda och hantera även för medarbetare utan cykelvana.

Nämndmål: 2.3.1 Resor och transporter är klimatsmarta

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Främja klimatsmarta resealternativ i nämndens verksamheter i enlighet med stadens kommande rese- och mötespolicy.
- Genomföra insatser i syfte att främja medvetna val hos förvaltningens medarbetare som bidrar till en klimatpositiv miljö.

Förväntat resultat

Transporter i anslutning till nämndens verksamheter är klimatsmarta, drivs på ett miljövänligt sätt och fossilbränsleförbrukningen minskar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Under förutsättning att klimatinvesteringsmedel erhålls köpa in elsparkcyklar till hemtjänstverksamheterna.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giffria miljöer

Nämnden bidrar till att uppfylla stadens verksamhetsmål genom att arbeta för att inga produkter som används i eller av verksamheterna innehåller skadliga ämnen. Produkter och material som byggs in ska vara godkända av stadens system för bedömning av byggvaror. Kemikaliehanteringssystemet Chemsoft används för att säkerställa att inga kemikalier används som kan vara skadliga för människa eller miljö. Inköpsansvariga får information kring kemikaliesmarta inköp.

Nämndens verksamheter fortsätter arbetet med att öka andelen inköp av ekologiska livsmedel och minska användningen av onödiga engångsartiklar och plastprodukter. Förskolorna fortsätter arbeta efter vägledningen Kemikaliesmart förskola. Åtgärder i parker och grönområden bidrar till ekosystemtjänster, så som renare luft och renare vatten.

Grönskan i stadsdelsområdets parker och gaturum behöver värnas, kopplas ihop bättre och utvecklas vidare för att fortsatt kunna leverera livsnödvändiga ekosystemtjänster och bidra till en hälsosam, attraktiv och hållbar stad. Innerstadens gröna infrastruktur omfattar parker, naturmark, strand- och bergsparker, kyrkogårdar, bostadsgårdar och sammanbindande gröna stråk. Alla gröna platser ingår i strukturen och bidrar på olika sätt med livsviktiga tjänster och nyttor, såsom renare luft och vatten, i staden. Förvaltningen deltar i arbetet gällande god vattenstatus, bland annat genom att delta i arbetet med de lokalåtgärdsplanerna för Brunnsvikens.

Förvaltningen fortsätter arbetet samarbetet med trafikkontoret för att identifiera gatugröna

ytor som är i behov av utveckling och deltar i områdesmöten tillsammans med trafikkontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret och miljöförvaltningen med fokus på stadsdelsområdets grönstruktur och prioriterade gröna åtgärder. Välmående träd kan fungera som effektiva luftrenare i staden. Nämnden ansöker om medel för biologisk mångfald för nyplantering av träd under året.

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att använda miljövänligt material i parkerna och byter successivt ut gammalt material som ej uppfyller stadens miljökrav. Parkerna inventeras kontinuerligt för att få ett underlag för att på sikt byta ut material mot mer miljömässigt hållbara alternativ.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggsvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	År
 Andel inköpta animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i nivå med svensk lagstiftning	88	88 %	År
 Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	70 %	70 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Trafiknämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och Stockholm Hamn AB samordna implementeringen av lagändringar gällande nedskräpningsavgifter och producentansvar för tobaksvaror	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: 2.4.1 Gifffria miljöer, ren luft och rent vatten främjar invånarnas hälsa

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Nämndens verksamheter bidrar till en hälsosam miljö genom användning av miljövänliga och giftfria produkter, material samt skötselmetoder.
- Medvetna inköp sker och kontroller genomförs regelbundet för att fasa ut skadliga produkter och gammalt material.
- Verksamheterna minimerar användningen av plast- och engångsartiklar.
- Byggsvaror vid bygg- och anläggningsentreprenader ska vara godkända i enlighet med stadens verktyg för byggsvarubedömning.
- Åtgärder för stärkta ekosystemtjänster i parker och grönområden bidrar till renare luft och vatten.

Förväntat resultat

Nämndens verksamheter bidrar till en hälsosam miljö fri från giftiga ämnen som kan vara skadliga för människa och miljö. Användningen av plast- och engångsartiklar är minimal. Andel inköpta ekologiska måltider ökar samt inköpta animalier med gott djurskydd och krav

på restriktiv antibiotikaanvändning ökar. Byggvaror är godkända. Åtgärder i parker och grönområden bidrar till ekosystemtjänster, så som renare luft och renare vatten.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra kemikalieinventering, uppdatera kemikalielistor i Chemsoft och byta ut miljö- och hälsofarliga produkter.	2023-01-01	2023-12-31
Inköpsansvariga ges anpassad information kring kemikaliesmarta inköp.	2023-01-01	2023-12-31
Minska spridningen mellan förskolorna gällande andelen ekologisk mat.	2023-01-01	2023-12-31
Personal i förskolan, öppna förskolan samt parklekar genomgår webbutbildningen "Kemikaliesmart förskola" på utbildningsplattformen.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att verksamheterna drivs inom givna ekonomiska ramar. All verksamhet ska bedrivas kostnadseffektivt och utveckling och effektivisering ska vara en del av det löpande arbetet. I detta ingår en effektiv lokalförsörjning som syftar till att kärnverksamheten har funktionella och rätt antal lokaler i förhållande till andra resurser, givet ekonomin på kort och lång sikt.

Nämnden bidrar till målet att alla ska ges möjlighet till ett eget jobb genom stöd till personer som står långt i från arbetsmarknaden och som inte klarar sin egen försörjning. I det arbetet utgör samverkan med stadens jobbtorg en viktig del. Fler unga ska erbjudas feriearbete i stadens regi och ungdomar med funktionsnedsättning, eller med sociala skäl, ska fortsatt prioriteras vid fördelning av feriejobbspplatser. Genom att, i enlighet med fullmäktiges näringslivspolicy, verka för ett tryggt och företagsvänligt stadsdelsområde, bidrar nämnden till att skapa fler arbetstillfällen.

Nämnden arbetar i enlighet med stadens program för att motverka hemlöshet. Stöd erbjuds till personer som riskerar att bli hemlösa eller som lever i osäkra boendeförhållande. Nämndens behov av förskoleplatser, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboenden, seniorbostäder samt parker och grönområden måste beaktas tidigt i stadsutvecklingen. Utvecklingen i Norra Djurgårdsstaden är i fortsatt fokus och förvaltningen kommer under året att delta i arbetet med framtagandet av ett program för Loudden, som leds av stadsbyggnadskontoret.

Medarbetare och chefer ska ha goda förutsättningar att göra ett bra jobb. Nämnden bidrar genom sitt arbete för en god arbetsmiljö med trygga anställningar och arbetsvillkor samt kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Inom det systematiska arbetsmiljöarbetet kommer satsningen på att utveckla friskfaktorer fortgå. Den föreslagna framtida sammanläggningen med Norrmalms stadsdelsnämnd kommer att innebära ett arbete med att skapa gemensamma processer, arbetssätt, rutiner och stödmaterial i syfte att ge medarbetare och chefer goda förutsättningar att göra ett bra jobb.

Nämndens arbete med kris- och beredskapsplanering, risk- och sårbarhetsanalyser samt kontinuitetsplaner fortgår. Under året kommer förvaltningen utarbeta vår egen krigsorganisation, med stöd och hjälp från stadsledningskontorets

krigsorganisationsplanering. Etableringen av trygghetspunkter i stadsdelsområdet fortsätter under året. Arbetet med informationssäkerhet kommer att stärkas under året.

Nämnden arbetar i samverkan med bland andra polis, skolan, näringslivet och civilsamhället med att stärka det lokala trygghets- och säkerhetsarbetet. Arbetet utgår utifrån såväl situationell som social prevention. Det trygghetsfrämjande arbetet omfattar även brottsförebyggande insatser och samverkan. Arbetet med platsamverkan med polisen, näringsliv, fastighetsägare och trafikkontoret kommer att utvecklas utifrån aktuell lägesbild. Inkomna synpunkter analyseras kontinuerligt för att identifiera platser, parker och grönområden som upplevs som otrygga och där genomföra trygghetsåtgärder.

Nämnden bidrar genom sina verksamheter till en stad som är öppen, jämställd och demokratisk. Alla människors lika värde och rättigheter är centrala. Boende i stadsdelsområdet ska ges möjlighet till inflytande och delaktighet i lokalsamhällets utveckling. I syfte att öka förutsättningarna för delaktighet ska fler sätt att samla in förslag, synpunkter och upplevelser identifieras under året.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att verksamheten drivs inom givna ekonomiska ramar. Genom regelbunden uppföljning och löpande anpassningar säkerställs att verksamheterna ryms inom fastställd budgetram. För att nämndens resurser ska användas på bästa sätt är det viktigt att samtliga verksamheter bedrivs kostnadseffektivt och kontinuerligt arbetar med utveckling och effektivisering. I detta arbete ingår en effektiv lokalförsörjning. Stadsdelsnämndernas lokalinhyrningar omfattar bland annat förskolor, vård- och omsorgsboenden, bostäder med särskild service, aktivitetslokaler, administrativa lokaler samt parklekslokaler.

En budget i balans och effektiva verksamheter som tar tillvara digitaliseringens möjligheter

Nämndens budget uppgår till 1 756,5 mnkr för kostnader och 53,1 mnkr för intäkter, netto 1 703,4 mnkr, vilket är en ökning av budgetramen i jämförelse med verksamhetsplan 2022 med 6,5 procent eller 103,2 mnkr. Stadsdelen växer och resursfördelningssystemet tar hänsyn till demografiska och socioekonomiska variabler. Budgetökningen ska bland annat möta att antalet äldre i befolkningen prognostiseras öka.

Ersättningsnivåerna till utförare av olika insatser har höjts: Förskolepengen med 5,9 procent, för hemtjänstinsatser med 1,1 procent, för vård- och omsorgsboende med 1,9 procent och för servicebostäder/gruppbostäder med 1,2 procent.

Digitala arbetssätt är ett sätt att öka effektiviteten inom verksamheterna och bidrar till välfärdens kvalitet. Förskoleavdelningen deltar i upphandlingsprocessen av den nya Skolplattformen samt i planeringen av den kommande implementeringen. Inom socialtjänsten och äldreomsorgen ska resultaten av det centrala projektet Moderniseringen av sociala system tas tillvara.

Inom nämndens verksamheter ska, där så är lämpligt, ny och innovativ teknik provas. Digitalisering ses som ett hjälpmedel för att lösa konkreta utmaningar för brukarna och för

klimat och miljö och inom verksamheterna. Som komplement till fysiska möten ska säkra digitala videomöten användas. Ett säkert digitalt videomöte sker i ett digitalt rum där hela videomötet krypteras så att det även är möjligt att behandla känsliga ärenden och information. Under året ska mötesformen implementeras i verksamheterna.

Äldreförvaltningen projektleder införande av smarta lås och nattillsyn med kamera. Under året planeras smarta lås att införas i innerstaden. Införandet kommer att kräva resurser från flera delar av förvaltningen.

Nämnden ska fortsätta utveckla DigiCenters och IT-stödjarnas verksamhet för att stödja äldre att använda digitala verktyg för aktivitet, information och påverkan och för att stödja äldreomsorgens digitala kompetens och mognad. IT-stödjarna ska erbjuda kurser utifrån målgruppens behov och önskemål samt finnas tillgängliga på de öppna verksamheterna, via telefon eller genom hembesök. Under 2022 rekryterades ytterligare en IT-stödjare som förutom att förstärka arbetet gentemot mot äldre också riktar sig till personer med funktionsnedsättning.

Äldreomsorgens arbete med projektet Trygg senior har påvisat behov av verksamhetsutveckling där stockholmarnas fokus blir tydligt, exempelvis genom metoden tjänstedesign. Samarbetet kring detta med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska fortsätta inom ramen för Verklighetslabbet. Verklighetslabbet har hittills främst fokuserat på testbäddsmiljöer inom särskilda boenden för äldre men under året kommer även hemtjänst och dagverksamhet att inkluderas.

En effektiv och långsiktig lokalförsörjning

Lokalförsörjningen syftar till att nämndens verksamheter bedrivs i ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler samt att lokal- och hyreskostnaderna begränsas för att möjliggöra goda resurser till verksamheterna. Detta ligger även i linje med stadens Kvalitetsprogram där en kvalitetsaspekt är hur väl verksamheterna klarar uppdraget och anpassar driftskostnader för att nå satta mål. Genom en kontinuerlig omprövning av planerade och pågående lokalprojekt säkerställs att lokalbehov och kostnader är i balans. I lokalförsörjningen ingår långsiktig och kontinuerlig planering för att anpassa förvaltningens lokalbestånd till den förväntade efterfrågan på lokaler. Planeringen bygger på enhetliga principer och tolkningar av befolkningsprognoser och andra planeringsunderlag. Ett effektivt nyttjande av lokaler innebär i sin tur att kärnverksamheten har funktionella och rätt antal lokaler i förhållande till andra resurser, givet ekonomin på kort och lång sikt.

Nämnden bistår i stadens arbete för att tillgodose tillgången till särskilda boendeformer för äldre och grupp- och servicebostäder för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. I samverkan med stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Norrmalm och Södermalm tar nämnden fram boendeplaner med bedömning och prognos över framtida behov. Planerna utgör en del i äldrenämnden respektive socialnämndens stadsövergripande boendeplanering för att tillgodose behovet av bostäder för målgrupperna.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/- 1 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna upphandla och införa ett gemensamt digitalt system för handläggning av stadsdelsnämndernas föreningsbidrag	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: 3.1.1 Nämndens budget är i balans med effektiva verksamheter som tar tillvara digitaliseringens möjligheter

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Genomföra ekonomiuppföljningar på enhets-, avdelnings- och nämndnivå månadsvis.
- Vid befarade underskott vidta åtgärder för en budget i balans.
- Tillvarata resultaten av det centrala projektet Moderniseringen av sociala system.
- Implementera användande av Säkra digitala videomöten.
- Vidareutveckla stöd för äldres användande av digitala produkter genom DigiCenter, IT-stödjarna och samverkan med Verklighetslabbet.
- Inom ramen för DigiCenter och samverkan med Verklighetslabbet involvera äldre i utformandet av insatser och produkter.

Förväntat resultat

Budget i balans och god prognossäkerhet. Äldre ges möjlighet att medverka i utformningen av insatser, arbetssätt och produkter kopplade till digitalisering och får vid behov stöd för att använda digitala verktyg. Säkra digitala videomöten används som komplement till fysiska möten.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
I samverkan med Enskede- Årsta- Vantörs stadsdelsnämnd stödja och driva arbete med digitalisering, välfärdsteknik och innovation.	2023-01-01	2023-12-31
Implementera Säkra digitala videomöten.	2023-01-01	2023-12-31
Införande av nyckelfri hemtjänst	2023-01-01	2023-12-31
Vidareutveckling av DigiCenters verksamhet	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: 3.1.2 Nämndens lokalförsörjning är effektiv och långsiktigt hållbar

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Arbeta i enlighet med stadens Fastighets- och lokalpolicy.
- Kontinuerligt se över lokalbeståndet, uppdatera och löpande arbeta med

Lokalförsörjningsplanen som ligger till grund för kort- och långsiktig planering av samtliga verksamhetslokaler.

- Delta i framtagande av regionala boendepplaner som grund för stadsövergripande planering gällande bostäder med särskild service och vård- och omsorgsboenden.
- Samverka med berörda bolag, bland annat Micasa och SISAB, samt med äldreförvaltningen respektive socialförvaltningen.
- Planering av förskolelokaler utgår från att alla barn i stadsdelsområdet ska ha tillgång till förskoleverksamhet och att platsgarantin uppfylls.
- Använda förvaltningens lokala funktionsprogram med lekvärdesfaktor vid nybyggnation av förskolelokaler samt som stöd vid översyn av befintliga förskolor och vid ombyggnationer eller anpassningar.
- Använda stadens förskoleframskrivningsverktyg för att prognosticera behov av förskoleplatser.
- Långsiktigt och kontinuerligt planera för att anpassa lokalbeståndet till prognosticerade behov utifrån bland annat befolkningsstatistik och inskrivningsgrad i förskolan.
- Samverka med fastighetsnämnden i deras uppdrag att renovera och rusta upp parklekarna.

Förväntat resultat

Lokalförsörjningens prognossäkerhet ökar. Lokalkapaciteten är effektivt utnyttjad. Kärnverksamheterna har funktionella och rätt antal lokaler i förhållande till andra resurser, givet ekonomin på kort och lång sikt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolan Fontänen avvecklas för att möta det minskade behovet av förskoleplatser i berört stadsdelsområde.	2023-01-01	2023-09-30
Förskolan Forskaren lämnar sina gamla lokaler för inflyttning i nyproducerade lokaler.	2023-01-01	2023-09-30
Inventering av förskolornas hyresavtal för att tydliggöra gränsdragningen gällande underhåll och drift mellan stadsdel och hyresvärd i syfte att säkerställa att kostnader hamnar rätt.	2023-01-01	2023-12-31
Inventering av förskolornas underhållsbehov enligt årshjul i syfte att skapa långsiktig planering inklusive investeringsbehov.	2023-01-01	2023-12-31
Kartläggning av förskolornas tekniska kapacitet, OVK och personbelastningskartor för att rätt bedöma förskolornas platskapacitet	2023-01-01	2023-12-31
Utarbeta en långsiktig plan för anpassning av förskoleplatser inom stadsdelsområdet utifrån prognosticerade faktiska behov.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb

Ett samhälle där alla ges möjlighet till ett eget jobb skapar förutsättningar för en gemensam välfärd. Den som står långt ifrån arbetsmarknaden och inte klarar sin egen försörjning ska erbjudas individanpassat stöd och insatser. Nyanlända ska erbjudas samhällsvägledning med målsättningen att bli självständiga och etableras i samhället genom arbete, utbildning och ett stadigvarande boende. Ungdomar ska erbjudas möjligheten till ett feriejobb som kan vara en viktig merit för ett framtida yrkesliv. Nämnden kan genom arbetet med att, i enlighet med

fullmäktiges näringslivspolicy, verka för ett företagsvänligt stadsdelsområde, bidra till att skapa fler arbetstillfällen.

Stöd till egen försörjning genom arbete

Nämnden erbjuder stöd till personer med ekonomiskt bistånd genom individuellt utformade insatser som syftar till självförsörjning. Nämndens arbete grundas i tillit och respekt för människors självbestämmande och integritet. För att minska risken för felaktiga utbetalningar ska villkoren för ansökan vara enkla att förstå. Principen om likställighet inom staden säkerställs genom följsamhet till stadens riktlinjer. När vuxna med barn söker ekonomiskt bistånd ska barnets behov särskilt beaktas och ett barnperspektiv tillämpas.

Behovet av ekonomiskt bistånd kan grundas i arbetslöshet men även sjukskrivning eller sociala och medicinska skäl kan vara orsak till att personer har svårt att klara sin egen försörjning. Nämnden samverkar med arbetsmarknadsnämnden, som ansvarar för stadens arbetsmarknadsinsatser, samt med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och hälso- och sjukvården i sitt arbete med att erbjuda enskilda rätt stöd.

En stärkt arbetsmarknad har bidragit till att antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har minskat under 2022. Samtidigt är situationen för dem som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden fortsatt svår. En längre tids arbetslöshet medför en ökad risk för ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Av de hushåll som erhöll ekonomiskt bistånd i oktober 2022 hade drygt hälften haft stöd under minst tolv månader. Nämndens arbete för att stödja hushåll med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd kommer att stärkas under året. En del i detta är kartläggning av försörjningshinder för målgruppen och individuella bedömningar av den enskildes arbetsförmåga. Arbetet förväntas bidra till att stärka förutsättningarna för att kunna erbjuda adekvat anpassat stöd till den enskilde.

Genom samverkan med stadens jobbtorg erbjuds stöd i form av arbetstränings- eller praktikplats, kortare yrkeskurser och matchning mot jobb som till exempel Stockholmsjobb. För att stödja personer med behov av förrehabiliterande insatser kommer samverkan inom ramen för Samordningsförbundet Stockholms stad att prioriteras. Personer som uppfyller villkoren för skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare, OSA-anställning, ges stöd genom förvaltningens arbetskonsulenter. Arbetet med att erbjuda platser inom stadens egna verksamheter kommer att utvecklas under året.

Budget och skuldrådgivning

För personer i en utsatt ekonomisk situation med överskuldssättning erbjuds budget- och skuldrådgivning. Verksamheten erbjuder stöd inför, och under, skuldsanering i enlighet med stadens regelverk. Rådgivningen är organiserad inom Norrmalms stadsdelsnämnd och omfattar utöver Östermalm även Kungsholmen och Södermalm.

Samhällsvägledning för nyanlända

Samhällsvägledning till nyanlända erbjuds i samverkan med stadsdelsnämnderna Kungsholmen och Norrmalm. Samhällsvägledning är ett komplement till befintliga etableringsinsatser och syftar till att stötta nyanlända mot egen försörjning och eget stadigvarande boende. Samhällsvägledare erbjuder drop-in besök, bostadsvägledning och

individuella möten utifrån behov. Viktiga samverkanspartners är hyresvärderna SHIS bostäder, etableringscentrums matchningsteam och socialtjänsten. Samverkan sker även med civilsamhället avseende sociala aktiviteter, fritidsaktiviteter och språkträning för både barn, unga och vuxna.

Feriearbete till prioriterade grupper

Att få ett jobb under sommar-, höst- eller vinterlovet kan för en ung person innebära en viktig merit och motivation inför ett framtida yrkesliv. Ett feriejobb ska vara meningsfullt och arbetslivsförberedande och ska, så långt det är möjligt, matchas med ungdomens behov och önskemål.

Nämnden kommer att arbeta för att fler unga erbjuds arbete i stadens regi. Ungdomar ska ges möjlighet att feriearbeta i ett annat stadsdelsnämndsområde än där de bor. Ungdomar med funktionsnedsättning, och med sociala skäl, ska fortsatt vara prioriterade vid fördelning av platser. Nämnden bedömer att det under året kommer att vara möjligt att, i högre utsträckning än föregående år, kunna erbjuda platser inom vård- och omsorgsverksamheter och förskola. Antalet feriejobbplatser ordnade av nämnden förväntas därför kunna bli fler jämfört med 2022.

Ett företagsvänligt stadsdelsområde

Stadens näringslivspolicy syftar till att vägleda stadens näringslivsarbete och ska vara ett strategiskt verktyg för att uppfylla kommunfullmäktiges mål. Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att säkerställa goda förutsättningar för företagande inom stadsdelsområdet och verka för att lokala näringsidkare ska trivas och vilja bedriva verksamhet i stadsdelsområdet. Detta kan bidra till att företag växer eller att fler företag etableras, vilket i sin tur kan skapa fler arbetstillfällen.

Näringslivspolicyn innefattar bland annat fyra fokusområden där det finns behov av stärkt näringslivsarbete. Nämnden samverkar med Stockholm Business Region och andra berörda nämnder i arbetet för att skapa goda förutsättningar för ett stärkt näringsliv. Nämnden bidrar till det stärkta näringslivsarbetet genom att verka för tillgängliga, trygga och attraktiva stadsmiljöer som är avgörande för ett fungerande näringsliv i hela staden, detta knyter an till fokusområde 1, 2 och 3 i näringslivspolicyn, se mål 3.6. Nämnden medverkar till att upprätthålla en hög standard vad gäller underhåll i stadsmiljön och är drivande i arbetet med platssamverkan, se mål 3.6. Nämndens arbete med att samverka med arbetsmarknadsnämnden som ansvarar för stadens arbetsmarknadsinsatser knyter an till fokusområde 4 i näringslivspolicyn, se även mål 3.2.1.

Agenda 2030

Nämndens arbete med att erbjuda stöd till den som inte klarar sin egen försörjning bidrar till det första målet i Agenda 2030, Ingen fattigdom. Andelen barn som lever i familjer som uppbär ekonomiskt bistånd är låg inom stadsdelen. Barns behov beaktas särskilt när vuxna söker ekonomiskt bistånd och barnkonsekvensanalyser görs i beslut som får stor påverkan på barnets situation. Stadens indikatorer och statistik över ekonomiskt bistånd redovisas könsuppdelat. Med detta som underlag kan nämnden utveckla sitt arbete med mål 5 Jämställdhet. Det är en viktig grundprincip att den som ansöker om ekonomiskt bistånd

erbjuds stöd och insatser utifrån sina individuella behov oavsett kön. Genom att arbeta med aidentifierade ärenden ökas förutsättningarna för detta. Genom att prioritera ungdomar med funktionsnedsättning och eller sociala skäl vid fördelning av feriejobb bidrar nämnden till mål 10, Minskad ojämlikhet. Nämndens arbete med att samverka med näringslivet och skapa fler arbetstillfällen knyter an till mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, och mål 11 Hållbara städer och samhällen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	0,3 %	2,7 %	Tertial
 Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	0,2 %	1,5 %	Tertial
 Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (ekonomiskt bistånd)	78	Tas fram av nämnd	Tertial
 Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,18 %	1,0 %	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för feriejobb	240 st	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	12 st	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial
 Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	57 st	Tas fram av nämnd	Tertial
Kommentar			
45 platser planeras att erbjudas inom förskoleverksamheten. Inom äldreomsorgen och socialtjänsten planeras för åtta respektive fyra platser.			
 Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	230 st	11 000	Tertial

Nämndmål: 3.2.1 Invånarna i stadsdelsområdet har jobb och försörjer sig själva

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Utveckla insatser för att stödja människor i långtidsarbetslöshet.
- Förbereda personer för insatser inom ramen för jobbtorgens verksamhet.
- Särskilt uppmärksamma barns behov och situation.
- Minimera och förebygga felaktiga utbetalningar, bland annat genom att skapa förutsättningar för de sökande att göra rätt från början.
- Verka för att nyanlända stockholmare utan tillräcklig egen försörjning snabbt får tillgång till kunskaper i svenska och goda förutsättningar att komma ut i arbetslivet.
- Bistå i arbetet med att utöka Stockholmsjobben.
- Samverka tillsammans med arbetsmarknadsnämnden inom ramen för Samordningsförbundet Stockholms stad kring förrehabiliterande insatser.

- Erbjudna ungdomar feriejobb och prioritera unga med funktionsnedsättning eller med sociala skäl vid fördelning av feriejobb.

Förväntat resultat

Andel invånare i behov av ekonomiskt bistånd ska minska. Andel barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd är fortsatt låg. Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd i stadsdelsområdet ska minska. Ungdomar med funktionsnedsättning eller sociala skäl som söker feriejobb i stadens regi prioriteras. Antalet unga som fått feriejobb finansierade av nämnden ökar liksom antalet tillhandahållna platser för feriejobb i nämndens verksamheter.

Nämndmål: 3.2.2 Lokala näringsidkare upplever stadsdelsområdet som företagsvänligt

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Utgå från stadens näringslivspolicy.
- Samverka med Stockholm Business Region och andra berörda nämnder.
- Ha en kontinuerlig dialog med och uppföljning av de företag som driver verksamhet på entreprenad inom nämndens ansvarsområden.
- Ha en kontaktperson för näringslivet.

Förväntat resultat

Arbetet med att verka för att lokala näringsidkare ska trivas och vilja bedriva verksamhet i stadsdelsområdet stärks och vidareutvecklas genom bland annat företagsdialog. Berörda näringsidkare upplever att dialogen är god och att de får återkoppling om de åtgärder som vidtas inom ramen för samverkan.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Initiera möte med Stockholm Business Region (SBR) om genomförande av en företagsdialog.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med

Nämnden bidrar till fullmäktiges mål genom sitt vräkningsförebyggande arbete och stöd till personer som riskerar hemlöshet eller som lever i osäkra boendeförhållanden. Nämnden bidrar också genom att tidigt i samhällsplaneringen bevaka behovet av verksamheter och parkmiljöer.

Stöd till ett långsiktigt boende

Nämnden arbetar i enlighet med stadens program för att motverka hemlöshet. En viktig del i nämndens vräkningsförebyggande arbete sker genom en särskild bosamordnare som kontakter och erbjuder stöd till den som riskerar att bli hemlösa efter avhysning. Barnfamiljer är en prioriterad målgrupp i arbetet.

Personer med missbruks-, psykiska eller allvarliga sociala problem kan ha svårt att få och behålla en egen bostad. Försöks- och träningslägenheter är en form av bistånd enligt socialtjänstlagen som kan beviljas personer inom målgruppen som inte på egen hand blir godkända som förstahandshyresgäster. Bostad Först är en insats för personer i långvarig hemlöshet med komplexa stödbehov. Personer som kvalificerats för insatserna ska få tillgång till dessa. Målgruppen är inte sällan också i behov av kompletterande insatser genom boendestöd. Nämnden fortsätter utveckla arbetet med personer som är 65 år som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa i samarbete med socialnämnden och äldrenämnden.

För att förebygga hemlöshet och osäkra boendeförhållanden för personer som uppstår ekonomiskt bistånd kommer arbetet med att stärka samordningen med SHIS och samhällsvägledningen att fortgå under 2023. Individuella bedömningar ska göras med strävan att kunna erbjuda en så långsiktig boendelösning som möjligt.

Behovet av verksamheter och parkmiljöer bevakas tidigt i samhällsplaneringen

Behovet av förskoleplatser, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboenden, seniorbostäder samt parker och grönområden ska beaktas tidigt i stadsutvecklingsarbetet. Förvaltningen deltar i stadsbyggnadskontorets, exploateringskontorets och trafikkontorets arbete med utveckling av norra innerstadens stadsutvecklingsområden. Vid förtätning av områden är det angeläget att verka för tillräcklig tillgång på friytor, både vad gäller förskolegårdar och parker. Frågor om tillgänglighet bevakas i remissvar.

Då nya parker anläggs i stadsutvecklingsområdena är det viktigt att de blir tillräckligt stora, mångfunktionella, slitagetåliga och svarar mot de behov som finns hos de nya invånarna. Driftperspektivet ska finnas med i ett tidigt skede i planeringen för att parkerna ska bli långsiktigt hållbara. Nya mötesplatser ska skapas i stadsutvecklingen. Nämnden verkar därför för att parklekar samt andra platser och lokaler där barn och unga kan mötas och umgås, planeras i de olika stadsutvecklingsområdena.

Ytor som står tomma i väntan på exploatering ska aktiveras, exempelvis genom tillfällig stadsodling eller för andra aktiviteter. Tydlig gränsdragning kring ansvar för skötseln mellan exploateringskontoret, trafikkontoret och stadsdelsförvaltningen är betydelsefullt för att obebrygda ytor i väntan på exploatering ska tas omhand och upplevas som trygga. När grönyta tas i anspråk i exploateringsområdena arbetar nämnden för att kompensation av ianspråktagen mark ska genomföras. Nämnden arbetar med barnperspektiv och jämställdhetsperspektiv i planeringen, bland annat genom att efterfråga barnkonsekvensanalyser och analyser för socialt värdeskapande. Ur ett barn- och jämställdhetsperspektiv är det viktigt med god tillgång till park-, lek- och idrottsmiljöer, inte minst i stadens utvecklingsområden.

Stadsutvecklingen i Norra Djurgårdsstaden är i fortsatt fokus. Under året kommer förvaltningen delta i arbetet med framtagandet av ett program för Loudden, som leds av stadsbyggnadskontoret. Förvaltningen kommer även delta i stadsbyggnadskontorets arbete med att ta fram en detaljplan för förtätning av Hjorthagskransen. Förvaltningen stödjer arbetet i fokusgruppen Leva och bo, inom ramen för hållbarhetsprogrammet för Norra Djurgårdsstaden. I samarbete med exploateringskontoret fortsätter bland annat arbetet med att sprida information till nyinflyttade om Norra Djurgårdsstadens hållbarhetsprofil och att

genomföra aktiviteter, såsom guidade vandringar i området med fokus på hållbarhetsfrågor, i syfte att inspirera och engagera till att leva mer hållbart.

Agenda 2030

Nämndens arbete för att motverka hemlöshet och stöd till den som riskerar att bli av med sin bostad eller lever i osäkra boendeförhållanden bidrar till mål 11, Hållbara städer och samhällen. Arbetet med att erbjuda kommunal service och grönytor i tillräcklig omfattning bidrar till mål 3, God hälsa och välbefinnande, mål 4, God utbildning för alla samt mål 11, Hållbara städer och samhällen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel avhysningar som kunnat avvärjas efter inkommet meddelande till förvaltningen från hyresvärden	55 %	Tas fram av nämnd	Tertial
 Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	50 %	Tas fram av nämnd	År
 Antal barnfamiljer som beviljats en akutboendelösning på hotell/vandrarhem	3	Tas fram av nämnd	År
 Antal vräkningar som berör barn	0	Tas fram av nämnd	År

Nämndmål: 3.3.1 Personer som lever i osäkra boendeförhållanden eller som riskerar hemlöshet får stöd till ett långsiktigt boende

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Arbeta vräkningsförebyggande genom att erbjuda individuellt stöd till den som riskerar att förlora sin bostad.
- Stärka arbetet med att prioritera långsiktiga alternativ till placeringar på akutboenden och sänka trösklarna för att få en fast bostad.
- Fortsätta utveckla arbetet med äldre personer som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa.
- Utveckla stödet till barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden och stärka samverkan kring det vräkningsförebyggande arbetet.
- Tillsammans med socialnämnden, SHIS och Bostadsförmedlingen utveckla arbetssätt för att säkerställa att barnfamiljer som hamnar i akut hemlöshet inte placeras på vandrarhem utan får tillgång till en mer långsiktig och trygg boendelösning.

Förväntat resultat

Antal barnfamiljer som beviljats en akutboendelösning på hotell/vandrarhem är fortsatt lågt. Vräkningar som berör barn är fortsatt få. I alla ärenden där förvaltningen får ett meddelande från hyresvärd sker ett vräkningsförebyggande arbete där den enskilde erbjuds stöd.

Nämndmål: 3.3.2 Nämndens behov av verksamheter och parkmiljöer bevakas tidigt i samhällsplaneringen

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- I remissvar och deltagande i arbetsgrupper bevaka och verka för att invånarnas behov av specialbostäder, förskolor, vård- och omsorgsboenden, parker och grönområden tillgodoses i stadsutvecklingen.
- Nyinflyttade i Norra Djurgårdsstaden får ta del av ett introduktionsmaterial.
- Tillsammans med exploateringskontoret ge ut ett nyhetsbrev om Norra Djurgårdsstaden.

Förväntat resultat

Det finns förskolor, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboenden och offentliga platser i tillräcklig omfattning i stadsutvecklingsområdena. De nya invånarna i Norra Djurgårdsstaden välkomnas och får kännedom om stadsdelens hållbarhetsprofil och hur de kan bidra till att upprätthålla den.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb

Nämnden bidrar till fullmäktiges mål genom trygga anställningar, god arbetsmiljö och möjlighet att utvecklas inom yrket. Varje arbetsplats har den kompetens och bemanning som krävs för att uppnå kvalitet och kontinuitet i uppdraget. Ledarskapet präglas av tillgänglighet, kommunikation, tillit och mod för att bidra till en kultur som gynnar verksamhetsutveckling, innovation, en god arbetsmiljö och ett arbetsklimat där medarbetarnas delaktighet, inflytande, engagemang och kompetens tas tillvara. Medarbetarskapet präglas i sin tur av ett aktivt deltagande i verksamhetsutveckling, ansvarstagande utifrån funktion samt att bidra till ett gott samarbetsklimat. Chefer och medarbetare skapar tillsammans en god och tillåtande arbetsmiljö. Den föreslagna sammanläggningen med Norrmalms stadsdelsnämnd innebär att fokus för året kommer vara att skapa gemensamma processer, arbetssätt, rutiner som stöttar och ger medarbetare och chefer likvärdiga och goda förutsättningar i arbetet inför och under sammanläggningen.

Medarbetare har en trygg anställning, god arbetsmiljö, utvecklas inom yrket och är engagerade

En god arbetsmiljö med trygga anställningar och arbetsvillkor samt kompetensförsörjning och kompetensutveckling skapar förutsättningar för medarbetare och chefer att göra ett gott arbete.

Heltid är fortsatt norm vid nyanställning och arbetet med att erbjuda heltid till medarbetare med ofrivillig deltid fortsätter. Andelen timavlönade ska minska och nya arbetssätt vid bemanning ska utredas och prövas. Arbetet i den partsgemensamma arbetsgruppen Trygga anställningar med fackliga representanter och chefer fortsätter. Förskoleförvaltningen ska i samarbete med stadsdelen utreda möjlighet till vikariepool.

I finansborgarrådets budget för 2023 framgår att handlingsplanen för att förbättra

arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare ska revideras under året.

En sammanhållen lönebildning skapar tydlighet och stabilitet och uppnås genom att fortsätta att öka förståelsen om löneprocessen och lönekriterier genom dialog på alla nivåer.

Ledarskap och medarbetarskap

Ett aktivt medarbetarskap innefattar förmågan att agera och prestera, anpassa sig till förändrade omständigheter och initiera samt åstadkomma förändring. Chefer ska ta tillvara medarbetarnas idéer och leda väl i både förändring och utveckling. Modiga chefer kommunicerar tydligt och skapar förutsättningar för tillit, inflytande och delaktighet som är avgörande för verksamheternas måluppfyllelse.

Under året fortsätter arbetet med att utifrån stadens chefsprofil utveckla arbetssätt och forum som bidrar till kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte för chefer. Under 2022 deltog enhetschefer inom äldreomsorgen i grupper som lyfte utmaningar och dilemman i syfte att öka det kollegiala stödet och lärandet samt bidra till individuell utveckling. Arbetssättet utvärderas under 2023 för en eventuell utökning med flera verksamheter och ytterligare yrkeskategorier.

Ett led i att säkra chefsförsörjningen är att identifiera morgondagens ledare. Förvaltningens chefer uppmärksammar därför medarbetare som visar nyfikenhet och intresse för ledarskap. Under 2022 har sju medarbetare deltagit i förvaltningens utvecklingsprogram för framtida ledare. Under året kommer satsningen att utvärderas för en eventuell vidareutveckling i regi av Norra innerstaden.

Inom ramen för stadens kvalitetsprogram genomförs ett pilotprojekt i ett antal stadsdelar som går ut på att skugga en kollega i syfte att utvecklas och tillämpa nya kunskaper. Förvaltningen kommer att följa pilotprojektets resultat.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Chefer och medarbetare utvecklar tillsammans en god arbetsmiljö genom ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Det bidrar till ett långsiktigt hållbart arbetsliv för medarbetare och främjar trivsel, engagemang och delaktighet. Genom fortsatt fokus på systematiken och kunskaper om vad som skapar en god arbetsmiljö ska kvaliteten i det systematiska arbetsmiljöarbetet öka. Enhetsspecifika riskbedömningar och handlingsplaner med fokus på förbättringar i den fysiska, organisatoriska och sociala arbetsmiljön upprättas och följs upp. Syftet med detta är att genom ett proaktivt arbete främja en låg sjukfrånvaro och en sund personalrörlighet. HR ger stöd till verksamheter med hög sjukfrånvaro och stor personalrörlighet.

Genom att chefer, skyddsombud och hälsocoacher samverkar är det möjligt att identifiera och erbjuda hälsofrämjande aktiviteter på enhetsnivå som skapar förutsättningar för en god arbetsmiljö till exempel genom att utveckla friskfaktorer i verksamheten.

En årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet genomförs varje höst av chef i samarbete med skyddsombud och medarbetare. Utifrån resultatet tar varje enhet fram förbättringsåtgärder. Resultatet från höstens uppföljning 2022 visar att på flera arbetsplatser behöver introduktionen av ny medarbetare inkludera information kring vilka risker, instruktioner och arbetssätt som finns gällande arbetsmiljöområdet för att förebygga ohälsa.

På de arbetsplatser som saknar lokalt skyddsombud behöver parterna arbeta tillsammans för att motivera medarbetare att ta sig an uppdraget. Chefer behöver fortsätta utreda och åtgärda anmälan i IA skyndsamt. Alla medarbetare ska ha kunskap om hur kränkande särbehandling, trakasserier, diskriminering, hot och våld rapporteras, förebyggs och hanteras. En god arbetsmiljö är fri från kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och diskriminering.

Kompetensförsörjning

Med tydliga förväntningar bidrar rätt kompetens för rätt funktion till att skapa en effektiv organisation som möter medborgarens behov. Det förutsätter att det finns en balans mellan uppdrag och resurser. Stöd och kompetensutveckling i medarbetares och chefers uppdrag ska finnas för att möta behovet i verksamheterna.

Det finns ett behov av att ytterligare intensifiera arbetet med strategisk kompetensförsörjning, på både kort och lång sikt. Det är av största vikt att säkra en långsiktig planering för att behålla, utveckla och rekrytera verksamhetskritiska kompetenser. Den årliga kompetensförsörjningsplanen syftar till att stödja kompetensutveckling och kompetensförsörjning. Nämndens kompetensförsörjningsplan för 2023-2025 biläggs verksamhetsplanen.

Arbetet för att öka chefers kompetens gällande kompetensbaserad rekrytering och rekryteringsprocessen fortsätter. I syfte att fånga uppfattningen om förvaltningen som arbetsgivare kommer medarbetarenkät, avslutningsenkät och avslutningssamtal analyseras och eventuell åtgärdsplan tas fram.

Stärkt arbetsgivarvarumärke

Staden ska vara ett föredöme som arbetsgivare med ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivar- och utvecklingsfrågor. Nämnden strävar efter att stärka sitt arbetsgivarvarumärke och bidra till stadens gemensamma förhållningssätt i arbetsgivarfrågor. Detta sker genom att ytterligare stärka arbetet med aktiviteter kopplade till sociala medier och intern kommunikation i syfte att tydliggöra karriärvägar, studenterbjudanden samt öka kunskapen om olika befattningar som finns inom förvaltningen.

Agenda 2030

Mål 5, Jämställdhet, främjas genom att där det är möjligt redovisa och analysera resultat könsuppdelat för att identifiera och vid behov ta fram åtgärder. Vid senaste mätningen av jämställdhetsindex 2021 var antalet anställda 1075, av dessa var 14 procent män. Resultatet visade att en högre andel kvinnor än män var heltidsanställda. Kvinnorna har en högre långtidssjukfrånvaro än männen. Antal jämställda yrkesgrupper är 14 procent, vilket innebär att förvaltningen har en högre andel jämställda yrkesgrupper jämfört med andra stadsdelsförvaltningar i Sverige. I nämndens verksamheter har alla medarbetare oavsett kön lika goda utvecklingsmöjligheter och erbjuds kompetensutveckling utifrån verksamhetens behov.

Arbetet för att vara en attraktiv arbetsgivare bidrar även till mål 8, Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt. Nämndens fokus på kompetensförsörjning är av särskild vikt i

sammanhanget. Genom att skapa attraktiva villkor och erbjuda intressanta anställningar och uppdrag kan medarbetare med rätt kompetens attraheras, kompetensförsörjningen tryggas och därigenom bidra till framtidens välfärd.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	83	83	År
 Andelen arbetade timmar av timavlönad personal i förhållande till samtliga arbetade timmar inom vård, omsorg och pedagogiska verksamheter	8 %	Tas fram av nämnd	År
 Sjukfrånvaro	7,7 %	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	3,4 %	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Förskolenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen ta fram en samlad strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan i Stockholms stad	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: 3.4.1 Medarbetare har en trygg anställning, god arbetsmiljö, möjlighet att utvecklas inom yrket och är engagerade

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Erbjudna heltid till medarbetare med ofrivillig deltid utifrån verksamhetens behov.
- Utreda och prova nya arbetssätt för att bemanna verksamheterna.
- Fortsätta arbetet i den partsgemensamma arbetsgruppen gällande trygga anställningar.
- Löpande göra uppföljning och analys av utvecklingen av sjukfrånvaron.
- Riktad insatser till enheter som har hög sjukfrånvaro och eller personalomsättning.
- Öka chefers och skyddsombuds kompetens gällande systematiskt arbetsmiljöarbete, organisatorisk och social arbetsmiljö samt aktiva åtgärder mot diskriminering.
- Uppdatera rutin gällande hot och våld.
- Erbjudna chefer utbildning i fördomsfri- och kompetensbaserad rekrytering.
- Vidareutveckla planen för ett stärkt arbetsgivarvarumärke.

Förväntat resultat

Förväntningar på chefer och medarbetare utgår från chefsprofil och personalpolicy. Chefer och medarbetare upplever sig ha en trygg anställning, god arbetsmiljö och möjlighet att utvecklas inom yrket. Ofrivillig deltid minskar och bemanningsplaneringen är långsiktig. Andelen arbetade timmar av timavlönad personal i förhållande till samtliga arbetade timmar inom verksamheter minskar. Aktivt medskapandeindex ökar. Sjukfrånvaron ligger på en sund

nivå. Medarbetare ska känna till vart de vänder sig om de upplever sig utsatta för kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier, diskriminering och hot och våld.

Ledarskapsindex ligger fortsatt på en hög nivå.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
♀ Ledarskapsindex	81		År
♀ Medarbetare känner till vart de ska vända sig om de upplever sig utsatt för kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier. (Procentuellt index)	90		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Erbjuda utbildning för chefer och skyddsombud i det systematiska arbetsmiljöarbetet, den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, friskfaktorer inklusive aktiva åtgärder.	2023-01-01	2023-12-31
Erbjuda utbildning för chefer om fördomsfri och kompetensbaserad rekrytering.	2023-01-01	2023-12-31
Fortsatt arbete i den partsgemensamma arbetsgruppen "Trygga anställningar" med fackliga representanter och chefer, med fokus på bemanning samt heltid och tillsvidareanställning som norm	2023-01-01	2023-12-31
Förskoleförvaltningen ska i samarbete med stadsdelen, utreda möjlighet till att inrätta vikariepool.	2023-01-01	2023-12-31
HR-avdelningen ska tillsammans med kommunikatörerna vidareutveckla planen för ett stärkt arbetsgivarvarumärke.	2023-01-01	2023-12-31
Samverkan med Norrmalm sdf kring gemensamma arbetssätt och rutiner gällande HR-frågor i Norra innerstaden.	2023-01-01	2023-12-31
Utvärdering av utvecklingsprogrammet Framtida ledare för att se över om och hur arbetet kan vidareutvecklas tillsammans i Norra innerstaden.	2023-01-01	2023-12-31
Varje chef säkerställer att samtliga medarbetare har god kännedom om rutin gällande kränkande särbehandling och trakasserier.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden

Nämnden bidrar till måluppfyllelse genom sitt arbete med kris- och beredskapsplanering, etableringen av trygghetspunkter och årliga risk- och sårbarhetsanalyser. Arbetet kring informationssäkerhet bidrar också till att stärka nämndens beredskap och rådighet. En aktiv avtalsuppföljning säkerställer att varor och tjänster levereras i enlighet med avtal och är en del i arbetet med att stävja fusk och oegentligheter. Om verksamhet som drivs på entreprenad inte lever upp till ställda kvalitetskrav ska återtagande till egen regi övervägas för att stärka stadens rådighet.

Kris- och beredskapsplanering

Arbetet med kris- och beredskapsplanering för att kunna hantera oförutsedda och extraordinära händelser kommer att fortgå. Ett förändrat omvärldsläge har ställt, och fortsätter ställa, krav på ökad krisberedskapsförmåga och en planering för återtagande av det civila försvaret. Under året kommer förvaltningen att vidareutveckla den egna krigsorganisationen,

med stöd och hjälp från stadsledningskontorets krigsorganisationsplanering.

Pandemin har prövat såväl stadens som nämndens krishanteringsförmåga och uthållighet. Erfarenheter och lärdomar därifrån tas om hand och omsätts i den fortsatta beredskapsplaneringen genom exempelvis kontinuitetsplaner. Arbetet med att etablera trygghetspunkter i stadsdelsområdet är en del i beredskapsplaneringen och ökar förmågan att möta invånarna i händelse av en omfattande och långdragen samhällskris.

Genom årliga risk- och sårbarhetsanalyser, RSA, genomförs åtgärder som stärker verksamhetens robusthet. Förvaltningen har och kommer att följa den av stadsledningskontoret fastslagna planen för revideringar av RSA. Verksamheterna deltar med sin expertkompetens i arbetet med såväl RSA som kontinuitetsplaner. Övningar och utbildningar för krisledning och krisstödsorganisationen är ytterligare ett viktigt steg i att upprätthålla och utveckla beredskapsarbetet och förmågan att hantera oförutsedda händelser.

Informationssäkerhet

Nämnden ansvarar för att information som hanteras inom den egna verksamheten skyddas och hanteras på ett säkert sätt. Under året kommer arbetet att intensifieras för att säkerställa ett effektivt och ändamålsenligt informationssäkerhetsarbete, bland annat genom att revidera nämndens registerförteckning.

Återtagande av entreprenadverksamhet till egen regi

Som princip ska samma villkor som gäller för verksamhet i egen regi gälla för upphandlad verksamhet och krav på verksamhetens kvalitet ska vara lika. Under hösten 2022 beslutades att Kampementets vård- och omsorgsboende tas över i egen regi från och med 1 oktober 2023. Det innebär en förstärkning av verksamhet i egen regi inom stadsdelsområdet som kommer att medföra både samordningsvinster och stärkt rådgivning över utförandet. Projektledare är utsedd för att, i samverkan med entreprenören och olika funktioner inom förvaltningen, förbereda återtagandet och säkerställa en verksamhetsövergång med hög kvalitet för boende och anhöriga och där medarbetarnas i lag reglerade skyddsregler säkerställs. Nämnden har god erfarenhet och kompetens vad gäller verksamhetsövergångar och arbetar efter en detaljerad modell. Arbetet kommer att samordnas med Norrmalms stadsdelsnämnd eftersom Sabbatsbergsbyns vård- och omsorgsboende ska återtas till egen regi samma datum.

Upphandling och avtalsuppföljningar

Nämnden fortsätter arbetet med att upphandlingar och inköp ska främja kostnadseffektivitet, miljö, klimat och social hållbarhet, samt stävja fusk och oegentligheter i enlighet med stadens program för upphandling och inköp. Arbetet sker dels genom att bidra med kompetens i centrala upphandlingar, dels genom att egna upphandlingar används som ett medel för att kvalitetsutveckla verksamheterna och driva utvecklingen i ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar riktning.

Nämnden verkar för att arbetssätt och processer med kategoristyrning i upphandlingsprocessen får effekt i den egna organisationen. Nämnden kommer under året att bli kategoriägare av den nya kategorin bemanningstjänster. Den föreslagna framtida sammanläggningen av stadsdelsnämnderna Östermalm och Norrmalm samt processen att sätta

den nya organisationsstrukturen kommer att påverka planeringen av kategoriarbetet. Under året planeras för utbildningsinsatser i direktupphandling och redovisning för chefer och handläggare för att främja kunskap inom inköp och upphandling i den egna organisationen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel elektroniska inköp	65 %	Tas fram av nämnd/styrelse	År
 Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	100 %	80 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Förskolenämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen, planera för att stadens förskolor beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för samtliga förskolebarn och personal under flera dygn	2023-01-01	2023-12-31
 Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för frestida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan	2023-01-01	2023-12-31
 Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning	2023-01-01	2023-12-31
 Servicenämnden ska under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med förskolenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utreda och påbörja etablering av ett centralt omsättningslager för vissa livsmedel och vissa förbrukningsvaror i syfte att höja stadens beredskapsförmåga	2023-01-01	2023-12-31
 Socialnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen planera för att stadens boenden inom äldreomsorg och LSS beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för brukare och personal under minst sju dygn	2023-01-01	2023-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska etablera en permanent beredskap och organisation för iordningsställande av trygghetspunkter inom sitt geografiska område	2023-01-01	2023-06-30

Nämndmål: 3.5.1 Hög beredskap råder i nämndens verksamheter

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Arbeta med säkerhet med utgångspunkt i stadens säkerhetsprogram.
- Genomföra risk- och sårbarhetsanalys (RSA) utifrån stadsgemensam modell med fokus på steg 5-6 dvs det arbete som planeras för att implementera åtgärder för verksamhetens mest framträdande risker i RSA.
- Fortsatt krisberedskapsplanering och övningar utifrån nämndens krisledningsplan.
- Arbeta utifrån direktiv från stadsledningskontoret med krigsorganisationsplanering.
- Fortsatt etablering av två trygghetspunkter i stadsdelsområdet.
- Bidra med kompetens i centrala- och gemensamma upphandlingar.
- Fortsätta arbeta i det stadsgemensamma upphandlings- och avtalssystemet Kommers.

- Bidra i stadens arbete med kategoristyrning inför upphandlingar genom medverkan med kompetens i kategoristyrningsteam.
- Bidra i stadens kategoriarbete genom att bli kategoriägare av kategorin bemanningstjänster.

Förväntat resultat

Två trygghetspunkter är etablerade inom stadsdelsområdet. Krisorganisationen har kunskap om sina respektive roller och stödmaterial samt övar kontinuerligt för att kunna hantera olika typer av kriser och extraordinära händelser. Arbetet med informationssäkerhet bedrivs på ett systematiskt och riskbaserat sätt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra krisövningar som involverar krisledning och krisstödjare.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser

Nämndens arbete med att stärka det lokala trygghets- och säkerhetsarbetet sker i samverkar med bland andra polis, skolan, näringslivet och civilsamhället. Arbetet utgår utifrån både situationell prevention och social prevention där den senare har fokus på att påverka människors beteende i positiv riktning på kort och lång sikt. I nämndens handlingsplaner utifrån stadens strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet samt program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken, ANDT konkretiseras nämndens förebyggande arbete avseende unga. Nämnden bidrar också till fullmäktiges mål genom att skapa trygga, tillgängliga och välskötta parker och grönområden.

Lokalt trygghetsskapande arbete

Nämndens trygghetsarbete tar sin utgångspunkt i stadens trygghetsprogram. Det lokala trygghets- och säkerhetsarbetet utgår ifrån nämndens samverkansöverenskommelse med utbildningsförvaltningen och polisen. Den gemensamma lägesbilden beskriver aktuella problem i området och dess orsaker. Utifrån en gemensam analys enas parterna om inriktning, fokusområden, mål och uppföljning för arbetet. Åtgärdsplaner med aktiviteter kommer att upprättas för de prioriterade områdena i början av året. De fyra prioriterade områdena beskrivs nedan.

Avseende *Unga i risk för kriminalitet* och *Skolan som brottsplats* samverkar förvaltningen med Norrmalms stadsdelsförvaltning, polisen och utbildningsförvaltningen inom ramen för *Ung och Trygg på Östermalm och Norrmalm*. I forumet, där polis, skolor, församlingar och föreningen Föräldravandring Östermalm ingår, behandlas aktuella frågor och konkreta åtgärder genomförs. Arbetet utgår från den lokala lägesbilden och bygger på situationell och social prevention i syfte att vara brottsförebyggande och trygghetsskapande. En viktig skyddsfaktor för barn och unga är föräldrarna. En del i arbetet är därför att erbjuda föräldrastödsprogram och, utifrån stadens gemensamma material, informera om alkohol, narkotika och tobak, ANT, i samband med föräldramöten. Syftet är att stärka föräldrar och belysa deras betydelse för sina ungdomar. Under 2022 påbörjades, tillsammans med Norrmalm, ett försök att bjuda in till föräldracaféer för att på ett informellt sätt nå föräldrar

med tonårsbarn för samtal om utmaningar i föräldrarollen samt med information och stöd. Arbetet kommer att vidareutvecklas under året.

Inom området *Riktat arbete mot avgränsade platser* samverkar förvaltningen med polisen, trafikkontoret och andra, utifrån den aktuella platsen, berörda aktörer. Arbetet innefattar såväl platssamverkan, som beskrivs närmare nedan, som trygghetsvandringar. Under året kommer trygghetsvandringar att genomföras på platser som väljs med utgångspunkt i den reviderade lägesbilden samt utifrån behov.

Arbetet med målgrupperna *Särskilt utsatta och sårbara brottsoffer* kommer under året att fokusera på att öka tryggheten och minska utsattheten för främst äldre och personer med funktionsnedsättning. En arbetsgrupp där representanter från polisen och nämndens äldreomsorg och socialtjänst kommer att arbeta med konkreta förslag på åtgärder utifrån aktuell lägesbild. Det förebyggande arbetet kring bedrägerier och våld i nära relation ingår också i det prioriterade området.

Arbetet kring *Avhopparverksamhet* för kriminella kommer att fokusera på att öka kompetensen och medvetenheten om området hos medarbetare inom lokalpolisområde Norrmalm och på Östermalms stadsdelsförvaltning. Syftet är att säkerställa att det finns en känd struktur för att omhänderta avhopparärenden och en god samverkan med stadens avhopparverksamhet.

Pandemin påverkade människors beteenden och levnadsmönster vilket också avspeglades i brottsstatistiken. Förvaltningen och polisen gjorde inför 2022 bedömningen att en mer restriktionsfri tillvaro även skulle innebära en återgång i brottsligheten. Återgången har påbörjats och i flera fall har de anmälda brotten återgått till nivåer som rådde innan pandemin. Dock har exempelvis antalet rån, fickstölder och misshandel utomhus fortfarande inte kommit upp i nivåerna som rådde innan pandemin. Förekomsten av tiggeri, olovliga bosättningar och övernattningar har dock ökat efter pandemin. Inbrott i bostäder har fortsatt minska, vilket är en trend sedan 2017. Minskningen antas delvis bero på att fler arbetat hemifrån under pandemin men också att kriminella som tidigare ägnat sig åt bostadsinbrott övergått till att begå andra brott. Bedrägerier är en brottskategori som ökat stort och som ofta dessutom drabbar extra sårbara grupper som exempelvis äldre.

Platssamverkan

Det trygghetsfrämjande arbetet omfattar även brottsförebyggande insatser och samverkan. Nämnden samverkar med bland annat polisen och civilsamhället men även lokala fastighetsägare, näringsidkare och med berörda förvaltningar inom staden. Platssamverkan är ett område där stadsdelen tillsammans samverkar kring olika geografiska platser och den problembild som kopplas till den. Platssamverkan sker på tre platser på Östermalm, Stureplan-Östermalmstorg, Strandvägen och Karlaplan. På Stureplan-Östermalmstorg handlar frågorna främst om de omfattande ombyggnationerna på platserna och framkomlighetsproblem. På Strandvägen är det trafik- och ordningsstörningsproblem som varit i fokus och på Karlaplan en allmän otrygghetskänsla och viss renhållningsproblematik. Arbetet med platssamverkan är en process under ständig utveckling och intensiteten varierar utifrån den rådande problembilden. Medborgardialogen är central och synpunkter via

synpunktsportalen, trygghetsvandringar och medborgarförslag analyseras kontinuerligt för att identifiera platser, parker och grönområden som upplevs som otrygga och där genomföra trygghetsåtgärder.

Parker och grönområden är trygga, välskötta och tillgängliga

Med en växande befolkning ökar nyttjandet av stadens offentliga rum och parkerna blir allt mer betydelsefulla för rekreation och livskvalitet. Ett ökat tryck på parker ställer höga kvalitetskrav på parkskötsel, underhåll och upprustning. Det är en utmaning när staden förtätas och andelen parkmark inte växer i motsvarande grad. Förvaltningen samverkar med andra förvaltningar och fastighetsägare för att utveckla platser som kan göras mer tillgängliga och öppna för allmänheten. Det ökade besöksstrycket ställer krav på slitstarka material som även är miljömässigt hållbara. För att skapa hållbara parker satsar nämnden på skötseln av nyligen upprustade parker. På så sätt får växtligheten en god start och kan etablera sig på ett bra sätt. Tillgången till gröna mötesplatser ska vara god och parkerna ska utformas och skötas så att de tål ett ökat besöksstryck. Många nya förskolor och skolor som anlagts inom eller i anslutning till parkerna nyttjar parkerna i sin dagliga verksamhet. Dessutom har antalet evenemang i parkerna och förfrågningar om olika slags upplåtelse ökat.

När staden växer och fler använder parker som gröna vardagsrum behöver alla hjälpas åt för att hålla dem rena, snygga och trivsamma. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med information och kommunikationsinsatser i samverkan med trafikkontoret för att exempelvis minska nedskräpning. För att informera om kommande och pågående projekt i parkerna används upparbetade kanaler i sociala medier, lokaltidningen samt anslag på plats. För att effektivisera skräphanteringen i parkerna ses placering av skräpkorgar över för att optimera insamling samt minska tömningsfrekvenser och transporter.

Upplevelsen av trygghet är en viktig förutsättning för att invånare ska kunna leva ett allsidigt, jämlikt och jämställt liv. Det har även stor betydelse för hur människor nyttjar parker och grönområden. God orienterbarhet och uppsikt över viktiga platser och stråk är positivt ur trygghetssynpunkt. Målpunkter och aktiviteter i parker ger också goda effekter då det drar till sig många människor och verksamheter som bidrar till mänsklig närvaro. Även områdets skötsel är avgörande för hur trygg man känner sig. Parker och miljöer som ger ett prydligt och omhändertaget intryck upplevs generellt som trygga.

Upprustningen av Karlavägens mittstråk, för att göra det mer prydligt och omhändertaget, fortsätter under året med sträckan mellan Karlaplan och Banérgatan. Papperskorgar, bänkar, räcken, planteringar samt gräsytor ses över och dränering grävs ner längs gångvägen för att leda vatten ut till planteringar och göra gångbanan torrare och mer tillgänglig för gående. Humlegården är en av de mest använda parkerna på Östermalm med ett högt slitage och upprustningsåtgärder genomförs löpande för att göra den mer trivsamt och bidra till ökad trygghet. Under året kommer bland annat grusgångarna i parken ses över. En större slyröjningsinsats kommer att genomföras i Kaknäs rekreationsområde för att skapa mer trygghet och öka tillgängligheten längs promenadstråk och motionsspår. I samband med upprustningen av Tessinparkens parkleks utemiljö ses även belysningen över för ökad trygghet.

Agenda 2030

Jämställdhetsperspektivet finns med när program för parkupprustningar tas fram och i de remisser som förvaltningen svarar på. Resultaten från Stockholmsenkäten 2022 visade att pojkar/unga män var mer utsatta för faktiska hot och våldssituationer än flickor/unga kvinnor. Nämnden arbetar sedan länge för att stärka vuxennärvaron på stan genom fältassistenter och i samverkan med föreningen Föräldravandring på Östermalm.

I projektet Äldrevänlig stad ingår flera olika prioriterade områden, däribland äldrevänliga utomhusmiljöer. Nämnden arbetar för att parkerna ska upplevas vara välkomnande och trygga för alla åldersgrupper att besöka och vistas i. I stadsplaneringen finns ett tydligt tillgänglighetsperspektiv. Arbetet för att öka tillgängligheten sker till exempel genom kontrastmarkeringar och räckeskompletteringar i trappor, utplacering av nya tillgängliga bänkar och anläggning av nytt jämnare markmaterial. Förvaltningen för även dialog med trafikkontoret gällande trafiksäkerhet och framkomlighetsproblem kopplat till den ökade användningen av elsparkcyklar i innerstaden. Nämndens arbete med att nå verksamhetsområdesmålet bidrar till mål 5, Jämställdhet, mål 10, Minskad ojämlikhet, mål 11, Hållbara städer och samhällen samt mål 16, Fredliga och inkluderande samhällen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	87 %	79 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	73 %	73 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	73 %	73 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	87 %	Tas fram av nämnd	År

Nämndmål: 3.6.1 Östermalms stadsdelsområde är tryggt

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- I nämndens trygghetsarbete utgå ifrån i stadens trygghetsprogram.
- Utveckla samverka med polisen, utbildningsförvaltningen, näringsliv och andra parter utifrån den lokala samverkansöverenskommelsen, som utgår från en gemensam lägesbild och prioriterade områden.
- Fortsätta arbetet mot våldsbejakande extremism med utgångspunkt i nämndens handlingsplan och dess åtaganden.
- Intensifiera och utveckla arbetet med platssamverkan.
- Genomföra trygghetsvandringar som leder till trygghetsskapande åtgärder.
- Genomföra tidiga förebyggande och främjande insatser som stärker skyddsfaktorer för barn och unga bland annat genom att erbjuda föräldrastödsprogram, att verka för att unga får delta i positiva och inkluderande sammanhang och att informera enskilda om vart de kan vända sig för stöd och oro för andra.

- Arbeta kunskapsbaserat utifrån stadens ANDTS-handlingsplan med fokus på barn och unga.
- Underlag som inkommer från Synpunktsportalen, trygghetsvandringar, medborgarförslag, brottsstatistik och trygghetsundersökningar analyseras kontinuerligt för att identifiera platser, parker och grönområden som upplevs som otrygga och för att genomföra trygghetshöjande insatser.
- Parker och grönområden utvecklas i dialog med invånare för att göra dem hållbara, tillgängliga och attraktiva.

Förväntat resultat

Genom dialog med invånare och samverkanspartners bland annat i form av trygghetsvandringar identifieras otrygghetsfaktorer, och möjliga lösningar på dessa, i den offentliga miljön. Trygghets- och brottsförebyggande åtgärder vidtas i samverkan med andra aktörer. Andelen invånare som upplever sig trygga i stadsdelsområdets parker och grönområden ökar. Samverkan med det lokala näringslivet ur ett trygghetsperspektiv vidareutvecklas genom bland annat platssamverkan. Det ANDT-förebyggande arbetet stärks, vilket visar sig i att preventionsindex mini ökar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
Andel invånare som känner sig trygga i parker och grönområden	80 %		År
Preventionsindex mini	65		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra trygghetsvandringar på platser som valts ut med utgångspunkt i den lägesbild som utarbetats tillsammans med polisen för 2023 samt vid behov.	2023-01-01	2023-12-31
Konkretisera aktiviteter i gemensamma åtgärdsplaner tillsammans med polisen och utbildningsförvaltningen	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt

Nämnden bidrar genom sina verksamheter till en stad som är öppen, jämställd och demokratisk. Alla människors lika värde och rättigheter är centrala i allt arbete. Invånarnas möjlighet till inflytande och delaktighet i det lokala samhällets utveckling är en prioriterad fråga. Synpunkter, medborgarförslag och medborgardialoger är viktiga för att få kunskap om invånarnas behov. Nämnden ska arbeta för att invånarna känner sig delaktiga i, och känner förtroende för, samtliga beslutsprocesser. Under året kommer en medborgardialog att genomföras i samband med programarbete för upprustning av Kaknäs lekplats. Därtill kommer förvaltningen att utreda hur medborgardialog kan ge underlag för en upprustning av Tessinparkens entré och hur medborgarbudget kan användas för detta ändamål.

Nämndens sammanträden kommer fortsatt att vara öppna för allmänheten, medborgarförslag tas emot och utredas och information delas genom bland annat sociala medier och lokaltidningar. Trygghetsvandringar kommer fortsatt att genomföras. I syfte att öka

förutsättningarna för delaktighet ska fler sätt att samla in invånarnas förslag, synpunkter och upplevelser identifieras under året. Ett ökat medborgarinflytande och -delaktighet ska eftersträvas i både enskilda möten och i de demokratiska processerna.

Samarbetet med pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor är viktiga i arbetet att utveckla nämndens verksamheter med särskilt fokus på äldreperspektivet respektive funktionsrättsperspektivet. Nämnden bidrar till att skapa förutsättningar för ett starkt civilsamhälle och ett rikt föreningsliv genom bland annat ekonomiskt stöd till föreningar.

Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling

FNs globala mål, Agenda 2030, ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling i världens alla länder. Nämnden bidrar genom sitt arbete till genomförandet av flera mål i Agenda 2030. Arbetet med målen ska ses som en integrerad del av del i det ordinarie styr- och ledningssystemet. Nämnden redovisar under verksamhetsområdesmålen, där det är relevant, hur arbetet bidrar till de globala målen. Nedan sammanfattas hur nämnden arbetar med frågor kring barns rättigheter, jämställdhet, nationella minoriteters rättigheter, hbtqi-personers rättigheter, rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt klimatomställningen.

Ökad jämställdhet

Resultatet från brukarundersökningar redovisas könsuppdelat där så är möjligt för att synliggöra eventuella skillnader samt möjliggöra för analys och förbättringsåtgärder. Förskolornas arbetssätt utgår från ett medvetet genus- och normkritiskt perspektiv. En viktig grundprincip inom socialtjänsten är att stöd och insatser ska erbjudas utifrån individuella behov, oavsett kön. Genom att arbeta med oidentifierade ärenden ökas förutsättningarna för detta. Inom äldreomsorgen förs dialog med den äldre för att så långt det är möjligt individanpassa insatserna. Förvaltningen bedömer att planerade aktiviteter bidrar till ökad jämställdhet, bland annat satsningen på att erbjuda stöd till äldre i användande av digitala verktyg och arbetet med att motverka ofrivillig ensamhet och social isolering. Inom stadsmiljöområdet genomförs parkupprustningar och trygghetsåtgärder utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Barns rättigheter

Nämnden säkerställer barns rättigheter i enlighet med Program för barnets rättigheter och inflytande 2018-2022. Arbetet har integrerats i verksamhetsplaneringen och berör ett flertal verksamhetsområdesmål. Med utgångspunkt i barnkonventionen ska barnets bästa alltid vara i centrum och nämnden ska möjliggöra för barn och ungdomar att komma till tals och påverka stadens verksamheter. I arbetet med stadsmiljöutveckling ingår barnperspektiv i planeringen bland annat genom att efterfråga barnkonsekvensanalyser och analyser för socialt värdeskapande. Ur ett barnperspektiv är vikten av god tillgång till park-, lek- och idrottsmiljöer, inte minst i stadens utvecklingsområden, central.

Utifrån ett barnrättsperspektiv ses barn som bärare av rättigheter vilket lyfts fram i skollagen och i Skolverkets tolkning av likvärdighet utifrån lagtexten. De rättigheter som betonas i denna tolkning är a) rätten till lika tillgång till utbildning, b) rätten till lika kvalitet i utbildning och c) rätten till kompensatoriska åtgärder som tar hänsyn till barnens olika förutsättningar.

Ett fungerande kvalitetsarbete i förskolan är avgörande för att utbildningen ska kunna främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.

Enligt barnkonventionen ska barnets bästa vara vägledande vid allt beslutsfattande och vid alla åtgärder som rör barn och unga. I stadens program fastslås att barnets perspektiv och behov ska beaktas vid beslut eller åtgärder som avser barnets vårdnadshavare eller förälder. Barnets möjlighet till delaktighet ske utifrån barnets förutsättningar och eventuellt behov av anpassat stöd ska erbjudas.

Minskad ojämlikhet

Att motverka ålderism är ett grundläggande perspektiv för arbetet med äldrevänlig stad. Med ålderism avses stereotypa föreställningar kopplade till en människas ålder, som kan leda till diskriminering. Fördomar om äldre kan komma till uttryck i överdrivet negativa bilder med betoning på den skröpliga ålderdomen, eller i överdrivet positiva bilder om det aktiva åldrandet. I verkligheten är spännvidden inom gruppen äldre betydande. Mellan en 65-åring och en 105-åring skiljer det 40 år och många invånare lever idag närmare en tredjedel av sina liv som "äldre". För att motverka ålderism krävs ett aktivt arbete med att identifiera missförhållanden eller hinder som påverkar äldres levnadsförhållanden och med att stärka målgruppens inflytande i planering och uppföljning av nämndens utvecklingsarbete se mål 1.4.

Personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i alla delar i samhället och funktionshinderperspektivet ska vara integrerat i alla verksamheter. Nämnden arbetar i enlighet med stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Läs mer under mål 1.3. Nämndens råd för funktionshinderfrågor bidrar med sin kunskap om och erfarenhet av funktionshinderperspektivet till nämndens löpande arbete.

Utifrån stadens Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck verkar nämnden för att säkerställa lika rättigheter och möjligheter för alla. För att skapa förutsättningar för detta behövs kunskap om hbtqi-personers levnadsvillkor och hur exkluderande normer kring sexuell identitet och kön kan utgöra ett hinder för ett professionellt och respektfullt bemötande. Ett flertal av nämndens verksamheter har diplomerats de senaste åren. Under året planeras hbtq-diplomering av ytterligare en enhet på Rio vård- och omsorgsboende. Samtliga enheter inom socialtjänstens utförarverksamheter för personer med funktionsnedsättning och inom socialpsykiatri har genomgått utbildning och tagit fram handlingsplaner som ett led i diplomering. Nämndens preventionsenhet, som bland annat omfattar fält- och fritidsverksamhet samt ungdomsmottagning är sedan flera år hbtq-diplomerad och kommer under året att revidera sin handlingsplan. Nämnden bidrar till att främja mötesplatser för hbtqi-personer oavsett ålder eller funktionalitet bland annat inom fritidsverksamheten för unga

Nationella minoriteters rättigheter

Nämnden samverkar med övriga stadsdelar utifrån det uppdrag som framgår av stadens riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter samt stadens strategi för romsk inkludering. Stockholms stad är förvaltningsområde för finska, meänkieli samt samiska.

Innerstadens stadsdelsnämnder samarbetar för att implementera minoritetslagstiftningen och tillgodose minoritetsgruppernas rättigheter.

Information om rättigheten till förskola på nationella minoritetsspråk sker via stadens webbplats och Kontaktcenter samt genom stadsdelens köhandläggare, öppna förskolor, parklekar och socialtjänst. Förskolorna arbetar aktivt med läroplansuppdraget att främja barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket. Stadsdelen samverkar aktivt med utbildningsförvaltningen i utvecklingsfrågor kring de nationella minoritetsspråken i förskolan och deltar i stadens årliga språkinventering. På Rioträffens aktivitetscenter erbjuds aktiviteter för äldre på finska.

Klimatomställning

Nämndens miljö- och klimatarbetet beskrivs under inriktningsmål 2. Två av målen i stadens klimatarbete är Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040 och En fossilfri organisation 2030. Till målen finns etappmål: dels minskade växthusgasutsläpp, dels minskad klimatpåverkan från konsumtion. Transportområdet är särskilt kritiskt för att nå etappmålen, då transporter står för cirka hälften av de beräknade växthusgasutsläppen i Stockholm. Nämnden genomför få egna upphandlingar. För att hitta mer klimatsmarta transportalternativ vad gäller leveranser, och för att skapa incitament att bedriva verksamheterna transportsnålt, behöver samverkan inom staden, med andra förvaltningar, bolag och leverantörer av varor och tjänster intensifieras. I syfte att tillsammans verka för att minska transporter inom staden lyfts i centrala upphandlingar frågor som behov av samordnade transporter till närliggande adresser och frågor om hur restleveranser ska hanteras.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden inleda arbete för att uppdatera de lokala utvecklingsprogrammen	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: 3.7.1 Östermalm är ett öppet, jämställt och demokratiskt stadsdelsområde

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Prioritera medborgares möjlighet till inflytande och delaktighet i det lokala samhällets utveckling i syfte att skapa tillit till det demokratiska systemet och utveckla ett hållbart, öppet och jämställt samhälle.
- Identifiera fler sätt att samla in Östermalmares förslag, synpunkter och upplevelser i syfte att öka medborgarnas delaktighet och engagemang. Dialogen med medborgare ska vara central och ett ökat medborgarinflytande och delaktighet från medborgare ska eftersträvas i såväl det enskilda mötet med medborgare inom förvaltningens kärnverksamhet som i de demokratiska processerna.

Förväntat resultat

Östermalmarnas synpunkter, förslag och upplevelser ska tas tillvara och vara styrande inom samtliga processer i stadsdelens verksamheter. Under verksamhetsåret ska nämnden eftersträva att stärka närvaron från och närheten till medborgarna och säkerställa att medborgare känner sig involverade i och känner förtroende för samtliga beslutsprocesser inom nämndens verksamheter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Undersöka förutsättningarna för att möjliggöra dialog mellan ungdomar som besöker den öppna fritidsverksamheten och nämndens ledamöter.	2023-01-01	2023-12-31
Undersöka förutsättningarna för att, utifrån ett förslag från rådet för funktionshinderfrågor, anlita feriearbetande ungdomar att under höstlovet genomföra en tillgänglighetsvandring, tillsammans med representanter från rådet och förvaltningen, i någon av nämndens verksamheter.	2023-01-01	2023-12-31
Utveckla arbetet i Södermalms och Östermalms gemensamma råd för funktionshinderfrågor med fokus på strategiska frågor kopplade till tillgänglighet och delaktighet.	2023-01-01	2023-12-31

Redovisning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Budget per verksamhet	VP 2023	VP 2023	VP 2023	tillkommer	2021	2022
	Kostnader	Intäkter	Netto	Omslutningar	bokslut	prognos november
Nämnd och förvaltning	50,5	0,0	50,5	0,4	45,7	47,2
Individ och Familjeomsorg	106,8	1,4	105,4	13,6	84,2	96,2
varav: loF barn och ungdom	55,8	0,6	55,2	5,4	42,1	52,2
loF vuxna	22,7	0,8	21,9	0,0	17,0	19,4
Socialpsykiatri	26,2	0,0	26,2	6,2	25,1	24,6
Nyanlända	2,1	0,0	2,1	3,0	-2,7	-0,8
Stadsmiljö	20,6	0,0	20,6	0,0	21,2	24,2
räntor och avskrivningar	13,2	0,0	13,2	0,0	11,0	10,7
Förskoleverksamhet	346,6	26,9	319,7	2,0	302,7	307,5
Äldreomsorg	951,4	22,3	929,1	76,6	801,5	855,6
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	215,7	1,0	214,7	6,0	190,6	213,0
Barn, Kultur och Fritid	17,9	0,0	17,9	0,5	14,4	16,3
Arbetsmarknadsåtgärder	5,8	0,7	5,1	10,0	5,0	5,2
Ekonomiskt bistånd	28,0	0,8	27,2	20,1	27,1	24,6

Budget per verksamhet	VP 2023	VP 2023	VP 2023	tillkommer	2021	2022
varav handläggning	9,1	0,0	9,1	20,1	9,1	9,5
Summa	1 756,5	53,1	1 703,4	129,2	1 500,7	1 599,7

Nämnd och förvaltningsadministration

Budgeten uppgår till 50,5 mnkr. I nämnd- och förvaltningsadministration ingår kostnader för nämnd, ledning, ekonomi-, HR- och administrativa avdelningen samt kostnader för Serviceförvaltningens personal- och ekonomihantering samt gemensamma it-kostnader såsom kostnader för ekonomisystem och lönesystem.

Individ- och familjeomsorg, IoF

Budget uppgår till 106,8 mnkr för kostnader och 1,4 mnkr för intäkter, netto 105,4 mnkr. Nettobudgeten fördelas på 55,2 mnkr för barn och ungdom inklusive 4,4 mnkr för den utvidgade ungdomsmottagningen, 21,9 mnkr vuxna, 26,2 mnkr för socialpsykiatri och 2,1 för nyanlända.

Utöver insatser riktade till stadsdelens invånare ansvarar Östermalms stadsdelsnämnd för insatsen personligt ombud riktad mot hela innerstaden. Därutöver ansvarar Östermalm för ungdomsmottagningen som dels vänder sig till ungdomar från Östermalm, Norrmalm och Kungsholmen. Denna del samfinansieras av berörda förvaltningar. Resterande del av ungdomsmottagningen är kommunövergripande och har i uppdrag att ta emot stadens alla ungdomar. Budget för den kommunövergripande delen av ungdomsmottagningen är 2,7 mnkr.

Vårdinsatser för ensamkommande ungdomar anvisade till Östermalm handläggs av familjeenheten. Kostnaden för handläggningen är budgeterad till 2,1 mnkr. Kostnader för vårdinsatser för ensamkommande ungdomar finansieras av statsbidrag.

Stadsmiljö

Stadsmiljöverksamhet nettobudget för parkmiljö uppgår till 20,6 mnkr. För räntor och avskrivningar på gjorda parkinvesteringar budgeteras 13,2 mnkr.

Drift och underhåll omfattar utöver parkskötsel, barmarksrenhållning och vinterväghållning, bland annat blomsterprogram, underhåll av lekplatser, drift- och kontrollprogram för plaskdammar och badplatser, underhåll av parkvägar och bänkar samt parkunderhåll och renoveringar av planteringar och röjningsåtgärder.

Förskoleverksamhet

Budget uppgår till 346,6 mnkr för kostnader och 26,9 mnkr för intäkter, 319,7 mnkr netto. Förskoleverksamheten får en schablon per inskrivet barn. Schablonen har höjts med 5,9 procent och förskolepengen utgör 80,5 procent av schablonen. Budget för öppna förskolan är 2,8 mnkr. För barn i behov av stöd budgeteras 13 mnkr.

Under 2023 förväntas barnantalet vara cirka 1977 i snitt under året vilket är cirka 12 barn färre än snittet för 2022, och 66 barn färre än barnantalet i mars 2022 som är grund för

nämndens budgetram. Slutlig budget kommer att tilldelas nämnden efter avläsningar av faktiskt barnantal per månad.

Den del av schablonen som inte fördelas ut i förskolepeng ska finansiera hyreskostnader, lokalunderhåll, stabskostnader, kostnader för gemensam IT med mera. Hyreskostnaderna för förskolorna 2023 beräknas till 64,9 mnkr vilket är 3,4 mnkr högre än 2022. De ökade hyreskostnaderna beror på indexuppräknning *och omförhandlingar av hyra*.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens budget uppgår till 951,4 mnkr för kostnader och 22,3 mnkr för intäkter, netto 929,1 mnkr. I jämförelse med 2022 är detta en nettoökning med 8,1 procent eller 69,7 mnkr.

I jämförelse med 2022 har ersättningen till hemtjänstens utförare höjts med 1,1 procent för privata utförare och med 1,1 procent för egen regi. Ersättningen för biståndsbedömd dagverksamhet har höjts med 1,2 procent jämfört med 2022.

Ersättningen för vård- och omsorgsboende har räknats upp i enlighet med omsorgsprisindex. För 2023 innebär detta en uppräknning av ersättningsnivåerna med 1,9 procent för både egen och enskild regi. Inräknat finns redan högre pris för att kompensera för att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på varor och tjänster, vilket inte enskilda utförare har.

Budgeterade volymer

Hemtjänst i ordinärt boende

Antal hemtjänsttimmar för insatser dagar och kvällar beräknas uppgå till cirka 45 500 per månad varav andel i egen regi beräknas till 30 procent. Nattinsatser uppskattas till 5 600 insatser per månad och antal trygghetslarm till 1 510 per månad.

Ersättningsnivåer år 2023 för hemtjänst i ordinärt boende		
Insatstyp	Ersättningsbelopp Kommunal regi	Ersättningsbelopp Enskild regi
Insats i ordinärt boende dag, kväll och helg (07:00-22:00)	485 kronor per timme	497 kronor per timme
Insats i ordinärt boende natt (22:00-07:00)	245 kronor per insats	251 kronor per insats
Fast månadsersättning per larmkund i ordinärt boende	185 kronor per månad	190 kronor per månad

Vård- och omsorgsboende

Behovet av platser inom vård- och omsorgsboendena beräknas uppgå till i genomsnitt 615. Ersättningen till utförare av vård- och omsorgsboenden utgår i två nivåer, en för somatisk inriktning och en för demensinriktning. Korttidsplatserna prisjusteras till 3 000 kr per dygn inklusive hyra och 2 658 kr exklusive hyra. Prisjusteringen är 1,9 procent vilket motsvarar prisökning för plats inom vård och omsorgsboende.

Ersättningsnivåer år 2023 till verksamheter i särskilda boenden för äldre		
Insats	Kommunal regi, per dygn	Enskild regi, per dygn
Somatisk inriktning	2 137 kronor	2 227 kronor

Ersättningsnivåer år 2023 till verksamheter i särskilda boenden för äldre		
Demens inriktning	2 271 kronor	2 367 kronor
Tom plats dag 1 - 7	1 476 kronor	1 537 kronor

Dagverksamhet

Dagverksamheten omfattas av valfrihetsmodellen. Den kommunala dagverksamheten i egen regi planerar 26 platser för demensvård och 10 platser för social dagvård. Samtliga av dessa platser är biståndsbedömda.

Därtill bedrivs öppen verksamhet, som inte kräver biståndsbedömning, vid fyra träfflokaler: Rioträffen, Hjorthagens aktivitetscenter, Bo Bergmans gata och Ruddammsträffen.

Bo Bergmans dagverksamhet är en resultatenhet och består av Två biståndsbedömda dagverksamheter för personer med demenssjukdom och en dagverksamhet med social inriktning.

Ersättningsnivåer år 2023 till utförare av dagverksamhet för äldre		
Regiform	Demensdagvård kronor per dag	Social dagvård kronor per dag
Kommunal regi	588 kronor	539 kronor
Enskild regi	603 kronor	552 kronor

Tryggt mottagande i hemmet

Äldreomsorgen arbetar vidare med Tryggt mottagande i hemmet, som syftar till att öka tryggheten för äldre samt minska behovet av vård- och omsorgsinsatser.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Budgeten för stöd och service till personer med funktionsnedsättning uppgår till 215,7 mnkr för kostnader och 1,0 mnkr för intäkter, netto 214,7 mnkr. Budgeten har beräknats efter prestationsmätningen hösten 2022 och kommer justeras efter två avläsningstillfällen under året. Större delen av budgeten är prestationsrelaterad och finansieras av schabloner per beslutad omsorgsnivå för varje brukare med insatser inom LSS, Lag om stöd och service till funktionshindrade, som boende, daglig verksamhet, korttidsvistelse och korttidstillsyn. Därtill kommer ett fast anslag som ligger oförändrat under året och avser resterande insatser enligt socialtjänstlagen och LSS samt anslag för de 20 första timmar assistansersättning, som justeras utifrån antal aktuella brukare med beslut gällande assistansersättning.

Den totala ökningen av budgetramen om 17,8 mnkr gäller dels det fasta anslaget som ökat med 4,6 mnkr och dels den prestationsrelaterade delen och beror på ett ökat antal brukare med LSS-beslut, från 284 per augusti 2021 till 301 per augusti 2022, samt schablonökning för samtliga LSS-prestationer med 1,2 procent.

Inom verksamhetsområdet finns en utförardel som består av tre LSS gruppboendestäder och en LSS serviceboendestad. Budgeten är prestationsrelaterad och är avhängig av brukarnas omsorgsnivåer som i dagsläget beräknas till 31,1 mnkr för de fyra boendena.

Barn, kultur och fritid

Budgeten uppgår till 17,9 mnkr netto.

För parklekarna, kolloverksamhet och kulturpeng inom förskolan budgeteras sammanlagt 9,8 mnkr. Verksamheterna organiseras inom förskole- och parkleksavdelningen.

Preventionsenheten, organiserad under socialtjänstavdelningen, omfattar preventionssamordnare och fritidsgården Humlanhuset. Budgeten uppgår till sammanlagt 6,2 mnkr. I budgeten ingår konsumentrådgivning som utförs av Konsumentcentrum hos Råd och Rön. I budget ingår även en utökad verksamhet för fritidsbibliotek om 1,6 mnkr.

För kultursekreterare och föreningsstöd, organisatoriskt under administrativa avdelningen, budgeteras 1,9 mnkr varav 1,1 mnkr avser föreningsstöd.

Arbetsmarknadsåtgärder

Budget för arbetsmarknadsåtgärder uppgår till 5,8 mnkr för kostnader och 0,7 mnkr för intäkter, netto 5,1 mnkr. Handläggningen av OSA- och visstidsanställningar är gemensam för Östermalm, Norrmalm och Kungsholmen och samfinansieras av de tre förvaltningarna.

För Östermalms del budgeteras netto 1,1 mnkr för OSA-anställningar. Antal deltagare för denna insats beräknas till 14. För feriearbetande ungdomar 16–19 år budgeteras 2,7 mnkr vilket motsvarar cirka 230 platser.

Ekonomiskt bistånd

Budgeten för försörjningsstödsenheten uppgår till 28,0 mnkr för kostnader och 0,8 mnkr för intäkter, netto 27,2 mnkr vilket är en minskning om 2,3 mnkr mot 2022.

För utbetalt ekonomiskt bistånd budgeteras 18,9 mnkr vilket motsvarar ett uppskattat antal bidragshushåll om 162 med en genomsnittlig kostnad om 9700 kr/hushåll och månad.

Budget för handläggning av ekonomiskt bistånd uppgår för Östermalms del till 9,1 mnkr. Östermalms stadsdelsnämnd handlägger även ekonomiskt bistånd för Norrmalm och Kungsholmen och handläggningskostnader samfinansieras av de tre stadsdelarna enligt fördelning av antal bidragshushåll.

Investeringar

Nämnden har i budget 2023 tilldelats 14,4 mnkr för investeringar och reinvesteringar i parker och grönområden. Dessa medel fördelas på följande objekt:

Mnkr	Budget 2022	Beskrivning
Centrala medel		
Kaknäs lekplats reinvestering	0,5	Diverse upprustningsåtgärder inom lekplatsen.
Tessinparkens parklek reinvestering	2,5	Upprustning av lekplats och utrustning.
Tessinparkens parklek	4	Projektering och upprustning/ombyggnad av lektytor.

Mnkr	Budget 2022	Beskrivning
Nvcklade medel		
Ruddamsparken	2	Färdigställande av parkupprustning med lekplats.
Nobelparken	1	Anläggning av naturlek och utflyktsplats.
Kaknäs lekplats	1,5	Framtagande av programhandling.
Humlegården	0,9	Stödbudget för skyfallsmagasin. Projektet har även beviljats Klimatinvesteringsmedel 2022 där ombudgetering kommer begäras i vb utifrån förseningar.
Hjorthagens innergårdar	0,5	Upprustningsåtgärder på Hubertusplan.
Karlavägen	1	Upprustningsåtgärder i esplanaden.
Småparker, lek och tillgänglighetshöjande åtgärder	0,5	Investeringar i mindre parkytor och garantiskötslar.
Totalt	14,4	

Övrigt

Nämnden kommer i samband med verksamhetsberättelsen begära ombudgetering för upprustningsåtgärder av Tessinparkens lekplats och Ruddamsparken om 3,0 mnkr, där tidsplanen är förskjuten.

För investeringar i inventarier och maskiner uppgår budgetramen till 2,2 mnkr.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Resultatenheter

Resultatenheter under 2023 är följande:

- Centrala Östermalms förskolor
- Engelbrekt-/Gärdets förskolor
- Hedvig Eleonora förskolor
- Norra Djurgårdsstadens förskolor
- Dagverksamheterna Östermalm

Dagverksamheterna Östermalm

Verksamheten omfattas av demensdagvård och social dagvård, sammanlagt 36 platser. Verksamheten ingår i valfrihetssystemet varför brukare även kommer från andra stadsdelar. Ersättningen till dagverksamhetens utförare är uppdelad i två delar. Ersättningarna avser att täcka alla kostnader för omsorgsinsatsen och enhetens egen administration. Kostnader för hyra och resor för brukare betalas centralt. Utföraren erhåller ersättning för varje beslutad

närvarodag från och med den dag den enskilda planerar att börja på dagverksamheten.

Förskolor

Förskoleenheterna får peng utifrån inskrivningen av barn varje månad. Förskolepengen ska täcka kostnader för förskolornas hela verksamhet med undantag för hyreskostnader, viss lokalupprustning och vissa programövergripande kostnader. Av ersättningen för interkommunala barn går 80,5 procent till respektive resultatenhet. Utöver förskolepeng får förskolorna medel för att genomföra kulturaktiviteter, medel för stödinsatser för barn med särskilda behov och för barnomsorgsgaranti. Därutöver kan enheter tilldelas medel, efter beslut av avdelningschef, såsom för merkostnader vid avveckling eller start av förskolor.

Anslagsfinansierad verksamhet, organiserad utanför resultatenhet men ledd av rektor är parkleksverksamhet och öppen förskola.

Parklekarna Humlegården, Tessinparken och Gustav Adolfsparken har tillhörighet i Centrala Östermalms förskolor. Dessa tre parklekar ska vara öppna sammanlagt 6568 timmar. Parkleken Hjortgläntan ingår i Norra Djurgårdsstadens förskolor med öppethållande i genomsnitt 125 timmar per månad (1500 timmar/år). För Hjortgläntans verksamhet budgeteras 1,2 mnkr och för resterande tre parklekar 5,4 mnkr. Budgeten ska täcka kostnader för hela verksamheten med undantag för hyres- och underhållskostnader.

Öppen förskoleverksamhet bedrivs i anslutning till parklek. Centrala Östermalms öppna förskolor ska vara öppna sammanlagt 2484 timmar och budgeteras med 1,9 mnkr. Norra Djurgårdsstadens öppna förskola ska vara öppen 1203 timmar och budgeteras med 0,9 mnkr. Budgeten ska täcka kostnader för hela verksamheten med undantag för hyres- och underhållskostnader.

Ålder	Förskolepeng	Kulturpeng
1-3 år	174 353	200
4-5 år	146 364	200
Allmän förskola	69 563	

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Budgetjusteringar

Nämnden ansöker om budgetjustering för investeringar klimatinvesteringar med 3,3 mnkr och för investeringar, trädplantering, biologisk mångfald med 1,0 mnkr, se bilaga 2. För driftåtgärder ansöks om 1,0 mnkr för biologisk mångfald, ängsmark, för lokaländamål omstrukturering, 1,9 mnkr och för kompetensutveckling sammanlagt 179440 kronor, se bilaga 1, bilaga 2 samt bilaga 10 a och b.

Nämnden kommer i samband med verksamhetsberättelsen begära ombudgetering för

klimatestiveringsåtgärder i Humlegården, vattenmagasin, där tidsplanen är förskjuten.

På grund av det rådande världsläget som medfört höjda materialpriser och försenade leveranser av råvaror och material så försenades byggstarterna för upprustning av Tessinparkens parklek och Ruddammsparkens lekplats med närmare två månader. För att Tessinparkens upprustning ska kunna fortgå som planerat och Ruddammsparken slutföras kommer förvaltningen i VB 2022 begära ombudgetering av centralt fördelade investeringsmedel för båda projekten.

Omslutningsförändringar

För ökade kostnader och intäkter begär nämnden omslutningsförändring om totalt 129,2 mnkr. Omslutningsförändringarna avser huvudsakligen intäkter och kostnader avseende hyresintäkter och köp av platser inom vård- och omsorgsboenden, försäljning av tjänster till andra nämnder såsom handläggning av ekonomiskt bistånd, offentligt skyddat arbete, ungdomsmottagning samt intäkter från Migrationsverket. För stadsdelsgemensamma kostnader och intäkter med Norrmalms stadsdelsförvaltning har i verksamhetsplanen helårseffekt beaktats. Nedjustering av omslutningsförändringar görs vid sammanläggning av stadsdelarna.

Medel för lokaländamål

För förskolor kompenseras nämnden med 80 procent av den del av hyreskostnaden som ligger i intervallet 2 054-2 500 kr per kvadratmeter och med 40 procent av hyreskostnader i intervallet 2 501-3 000 kr per kvadratmeter och år. Förvaltningen beräknar denna justering till cirka 7,1 mnkr och kompensation sker efter tertialrapport 2.

Nämnden begär i ärendet budgetjustering för avveckling av förskolelokal, Artemisgatan 61, 1,3 mnkr samt för avveckling av hemtjänstlokal Sandelsgatan 6, 0,6 mnkr.

Övriga ekonomiska redovisningar

Systematiskt kvalitetsarbete

I stadens kvalitetsprogram beskrivs kvalitetsarbetets tre delar: ständiga förbättringar, innovation och digitalisering.

Ständiga förbättringar innebär att löpande förbättra arbetssätt, processer, strukturer, styrning och kompetenser. Det sker genom att systematiskt planera, utföra, följa upp, analysera och åtgärda. När ständiga förbättringar inte räcker för att nå önskad utveckling kan en verksamhet behöva innovera. Det kan handla om att förändra organisationen och testa nya arbetssätt i verksamheten eller i en så kallad testbädd. En innovation är en förändring som betraktas som ny, skapar värde, nytta, och är tagen i bruk, nyttiggjord. Digitalisering handlar om nya sätt att tänka, kommunicera och arbeta med hjälp av ny teknik, eller tillämpa befintlig teknik på nya sätt. Digitalisering är på så sätt ett viktigt verktyg både för arbete med ständiga förbättringar och med innovationer, se mål 3.1.

Implementeringen av kvalitetsprogrammet kommer att fokusera på de nya förhållningssätten: stockholmarnas fokus, helhetssyn, hållbarhet, handlingsutrymme, lärande och öppenhet.

Arbetet med att vidareutveckla ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9 inom äldreomsorgen och socialtjänsten kommer att fortgå. Under året kommer fokus att vara att se över avvikelshantering och riskanalys. Erfarenheter från det stadsövergripande arbetet projektet Modernisering av sociala system ska tillvaratas i socialtjänstens och äldreomsorgens verksamheter. Målet är att ha stabila, användarvänliga, tillgängliga och säkra systemstöd som både förenklar och effektiviserar arbetssätt och skapar nytta för stockholmarna.

Det systematiska kvalitetsarbetet inom nämndens välfärdsverksamheter beskrivs sammanfattat nedan samt under respektive verksamhetsområdesmål.

Kvalitetsarbete inom nämndens välfärdsverksamheter

Förskola

Enligt skollagen ska det systematiska kvalitetsarbetet inriktas mot att uppfylla de nationella målen för förskolans utbildning. Kravet innebär att huvudmän och enheter systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen. Varje huvudman och varje enhet behöver därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma – att identifiera utvecklingsområden i verksamheten för att bidra till att ge barnen möjlighet till utveckling och lärande.

Östermalms kommunala förskolors systematiska kvalitetsarbete sker utifrån skollagen och förskolans läroplan och syftar till att skapa kvalitet och likvärdighet i den utbildning barnen möter i förskolorna. Utbildningen följs upp systematiskt och kontinuerligt. Resultaten analyseras i förhållande till de nationella målen och utifrån det planeras och vidareutvecklas utbildningen i förskolorna. Med anledning av att det i augusti 2022 tillfördes förtydliganden i Skollagen gällande det systematiska kvalitetsarbetet kommer arbetet att anpassas för att svara upp mot detta. Tilläggen i lagen handlar om att förtydliga huvudmannens ansvar för att analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.

Sedan hösten 2022 används en metod för dialogbaserat arbetssätt i genomförandet av kvalitetsdialog med varje förskoleområdes ledningsgrupp. I dialogerna sker en fördjupad analys med fokus på kvalitativa dimensioner. Till kvalitetsdialogerna hör ett metodstöd med fokusområden och indikatorer. Metodstödet utgår från de framgångsfaktorer om effektiv skolutveckling som Skolverket, Skolinspektionen och Skolforskningsinstitutet identifierat och som kommer att användas vid de huvudmannadialoger som skolmyndigheterna framöver kommer att genomföra. Metodstödet används av rektorerna som självskattningsunderlag inför kartläggning av nuläget och analys av förskoleområdets utvecklingsbehov.

Socialtjänst

Avdelningen arbetar löpande med att med utgångspunkt i brukarnas behov och förväntningar utveckla kvaliteten i verksamheterna. Som grund för arbetet med ständiga förbättringar

används bland annat resultat från brukardialoger, bemötandeenkäter och brukarundersökningar. Det kollegiala lärandet främjas bland annat genom ärendedragningar och kollegiala granskningar av ärenden. Brukarnas delaktighet stärks genom brukarstyrda brukarrevisioner. Syftet med arbetet är att identifiera utvecklingsområden för att kunna vidta åtgärder som stärker kvaliteten i stödet till den enskilde.

En årlig uppföljning av entreprenader görs utifrån socialförvaltningens uppföljningsmallar. Uppföljning av verksamheter i egen regi genomförs vartannat år utifrån samma mallar, med uppföljning av rekommendationer året därpå. Resultatet av uppföljningarna av entreprenader samt verksamheter i egen regi rapporteras till stadsdelsnämnden. Nämnden bidrar till uppföljningen av verksamheter inom stadens LOV-avtal. Resultatet rapporteras till socialnämnden som samordnar och ansvarar för uppföljningsarbetet.

En sammanställning av upprättade lex Sarah-rapporter redovisas till nämnden i verksamhetsberättelsen. Beslut om beviljande av insatser som inte kunnat verkställas inom tre månader rapporteras till Inspektionen för vård och omsorg, IVO och stadsdelsnämnden samt till socialnämnden för en stadsövergripande sammanställning.

Äldreomsorg

För att följa upp kvalitets- och utvecklingsarbetet genomförs under året enhetsvisa resultatdialoger. Under de senaste åren har fokus lagts vid att stärka och vidareutveckla verksamheternas interna analysarbete och aktiviteter kring detta kommer att genomföras även under 2023. Uppföljning av verksamheternas strukturella förutsättningar, det vill säga följsamhet till lagar, avtal, uppdragsbeskrivningar och kommunfullmäktiges mål, görs enligt äldreförvaltningens stadsgemensamma uppföljningsmodell. Under 2023 ska vård- och omsorgsboenden samt dagverksamhet följas upp. Särskilt fokus för uppföljning av vård- och omsorgsboende är den personcentrerade vård- och omsorgsprocessen och tvärprofessionellt teamarbete. Fokusområde för uppföljning av dagverksamhet är närvarande och delaktigt ledarskap. För verksamheter som bedrivs på entreprenad genomförs även en fördjupad avtalsuppföljning. Uppföljningar genomförs bland annat genom samverkansmöten, deltagande i olika forum för brukarinflytande, oanmälda besök, uppföljning av hälso- och sjukvården av medicinsk ansvarig sjuksköterska, MAS, och medicinskt ansvarig för rehabilitering, MAR, samt genom uppföljning på individnivå av biståndshandläggare.

Uppföljning av verksamheter i egen regi och på entreprenad rapporteras till stadsdelsnämnden. Uppföljning av LOV-verksamheter rapporteras till äldrenämnden. En sammanställning av upprättade lex Sarah-rapporter och avvikelser redovisas till nämnden i verksamhetsberättelsen. Ej verkställda beslut rapporteras kvartalsvis till IVO, till nämnden samt till äldrenämnden för stadsövergripande sammanställning.

Intern kontroll

Nämndens arbete med intern kontroll följer Regler för ekonomisk förvaltning och Tillämpningsanvisningar för nämndernas interna kontroll. En god intern kontroll skapar förutsättningar för en ändamålsenlig och effektiv användning av skattemedel samt service med hög kvalitet till invånarna. Den interna kontrollen är utformad för att med rimlig grad av säkerhet uppnå en effektiv och ändamålsenlig verksamhet, att information om verksamhet och

ekonomi är tillförlitlig och att lagar, förordningar och styrdokument följs.

Nämndens system för intern kontroll samt plan för intern kontroll med väsentlighets- och riskanalys 2023 ligger som bilagor till verksamhetsplanen.

System för hantering av synpunkter och klagomål

Alla verksamheter har rutiner för att fånga upp och hantera synpunkter, klagomål och förbättringsförslag. En systematisk hantering av synpunkter och klagomål är central för utvecklingen av verksamheternas kvalitet. Med hjälp av de synpunkter som lämnas kan nämnden åtgärda och förebygga brister samt identifiera förbättringsområden. Nämnden tar emot synpunkter och klagomål från exempelvis brukare och deras närstående, invånare, föreningar, andra organisationer och intressenter. Synpunkter och klagomål ska i första hand lämnas direkt till personalen i den verksamhet det gäller, men kan också lämnas på följande sätt:

- Via Stockholm stads e-tjänst för synpunkter och klagomål (www.stockholm.se/tycktill).
- Via Äldre direkt.
- Skriftligt, via e-post, brev eller klagomålsblankett inlämnad till den aktuella enheten eller förvaltningen.
- Muntligt via telefon eller direkt till personalen i verksamheterna.

Inkomna synpunkter och klagomål diarieförs. Muntliga synpunkter eller klagomål dokumenteras av den som tar emot informationen. I samband med tertialrapporter och verksamhetsberättelse redovisas en sammanställning av inkomna synpunkter och klagomål.

Övrigt

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, Tillförordnad stadsdirektör	2023-01-16